

Høringsnotater

Utgitt av:
Utenriksdepartementet
Offentlige institusjoner kan bestille flere
eksemplarer av denne publikasjonen fra:
Departementenes servicesenter
Kopi- og distribusjonsservice
www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@ft.dep.no
Telefaks: 22 24 27 86

Oppgi publikasjonskode: E-824
ISBN nr.: 978-82-7177-185-0

Trykk: Utenriksdepartementet 07/2007 - opplag 300

Utviklingslandenes markedsadgang til Norge

Høringsprosess og -notater til rapport fra
en gjennomgang av den norske GSP-ordningen

UTENRIKSDEPARTEMENTET

Høringsnotater

Utviklingslandenes markedsadgang til Norge

Høringsprosess og -notater til rapport fra
en gjennomgang av den norske GSP-ordningen

UTENRIKSDEPARTEMENTET

Innhold

1. Innledning.....	3
2. Hovedpunkter i høringsuttalelsene.....	4
3. Høringsuttalelsene.....	15
4. Dokumenter fra Stortinget.....	78
5. Vedlegg	103

1. Innledning

Den norske ordningen for tollpreferanser for utviklingsland (Generalized System of Preferences - GSP) ble etablert i 1971, og har senere vært gjenstand for en rekke gjennomganger og endringer. Utenriksministeren ga i november 2005 klarsignal for en ny gjennomgang med sikte på å foreslå forenklinger og forbedringer. På grunnlag av utenriksministerens mandat ble det etablert en arbeidsgruppe ledet av Utenriksdepartementet ved WTO/OECD-seksjonen og med representanter fra Finansdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Norad, Nærings- og handelsdepartementet og Toll- og avgiftsdirektoratet.

Arbeidsgruppen overleverte sin rapport til utenriksministeren den 19. april 2007. Utenriksministeren besluttet at rapporten skulle sendes på åpen høring før regjeringen tar stilling til arbeidsgruppens anbefalinger. Rapporten ble sendt på alminnelig høring med høringsbrev av 23. april (jf. vedlegg 1 og 2). Rapporten ble også lagt ut til åpen netthøring på www.regjeringen.no (jf. menypunktet "høringer" under Utenriksdepartementets sider).

Utenriksdepartementet har mottatt 30 hørings svar hvorav 24 er høringsuttalelser med substansielle kommentarer og vurderinger.

I denne trykksaken gjengis samtlige 24 høringsuttalelser i sin helhet. Samtidig inneholder trykksaken andre dokumenter som kan bidra til å få oversikt over høringsprosessen og høringsuttalelsene. For å bidra til ytterligere belysning av saken er det også tatt med dokumenter fra Stortinget, som i samme periode som høringsprosessen har hatt en sak til behandling som relaterer seg til samme tematikk og hvor arbeidsgruppens rapport har inngått som referansedokument.

Utenriksdepartementet ønsker med denne trykksaken å bidra til en best mulig høringsprosess, og et best mulig grunnlag for de beslutninger som skal fattes i saken.

Oslo, juli 2007.

2. Hovedpunkter i høringsuttalelsene

Som et bidrag til å skape oversikt over de synspunkter som er fremmet følger nedenfor en gjengivelse av hovedpunkter i høringsuttalelsene. Denne sammenfatningen vil selvfølgelig kunne oppfattes som lite fyllestgjørende og balansert av høringsinstansene, og det må derfor understrekes at oversikten ikke er ment å erstatte lesning av høringsuttalelsene i fulltekst.

Det er mottatt 30 høringsuttalelser, fra følgende:

Svar med kommentarer/vurdering:

Attac Norge
 Coop NKL BA
 Felleskjøpet og Norkorn (felles svar)
 Finansdepartementet
 Forum for utviklingshandel (FFU)
 Forum for utvikling og miljø (ForUM)
 Framtiden i våre hender (FIVH)
 Friends Fair Trade
 Handelskampanjen
 Handels- og servicenæringens hovedorganisasjon (HSH)
 Initiativ for etisk handel (IEH)
 Kirkens nødhjelp
 Kjøttbransjens landsforbund (KLF)
 Landbruks- og matdepartementet
 Landsorganisasjonen i Norge (LO)
 Norges bondelag
 Norges colonialgrossisters forbund
 Norsk bonde- og småbrukarlag
 Norsk gartnerforbund
 Norsk landbrukssamvirke
 Næringslivets hovedorganisasjon (NHO)
 Statens landbruksforvaltning (SLF)
 TINE BA
 Toll- og avgiftsdirektoratet (TAD)

Svar uten kommentarer/vurdering:

Finansnæringens hovedorganisasjon (FNH)
 Fornyings- og administrasjonsdepartementet
 Helse- og omsorgsdepartementet
 Justis- og politidepartementet
 Konkurransetilsynet
 Norges Bank

Hovedpunkter i høringsuttalelsene (gruppert etter type institusjon/organisasjon):

Finans- og tollmyndighetene:

Finansdepartementet (2 sider):

- Viser til at svenske eksperter har foretatt en "peer review" av norsk politikk for bærekraftig utvikling, og redegjør for vurderinger og anbefalinger i denne på handelsområdet.

Toll- og avgiftsdirektoratet (2 sider):

- Har deltatt i arbeidsgruppen for å bidra med tolltekniske vurderinger, men unnlatt å delta direkte i politiske vurderinger.

- Ingen innvendinger mot rapportens anbefalinger, men noen kommentarer (...).
- Som del av den nye tollovsforskriften er utkast til opprinnelses-regler på GSP-området oversendt til UD for kommentarer.

Landbruksmyndigheter

Landbruks- og matdepartementet (LMD) (2 sider):

- "Som medlem av arbeidsgruppen støtter LMD de forslag som fremmes. LMD legger vekt på at arbeidsgruppen i sine diskusjoner har hatt en god prosess hvor en har gjennomgått de fleste aspektene ved GSP-systemet og handelen med de fattigste landene. Departementet støtter forslaget ut fra at en ønsker å legge til rette for at de fattigste landene skal få forbedrede handelsmuligheter med Norge sammenlignet med andre rikere land."
- OECDs beslutninger vedr. DAC-listen må følges; -dersom noen av de 14 land som får nulltoll ikke lenger er lavinntektsland skal de ikke lenger nyte godt av nulltoll-ordningen.
- Det er viktig at importen overvåkes og at det iverksettes tiltak ved markedsforstyrrelser.

Statens landbruksforvaltning (SLF) (2 sider):

- Gir honnør til arbeidsgruppen for en grundig gjennomgang.
- Positivt å benytte GSP til utvikling av handel med de fattigste innenfor rammene av de landbrukspolitiske mål.
- Enig i behovet for å forenkle og forbedre dagens GSP-ordning og bidrar gjerne med kunnskap/kompetanse i dette arbeidet.
- Landbruksimporten er fordoblet siste ti år, men ubetydelig fra MUL - viktig utfordring å gjennomføre tiltak for å øke MUL-andelen.
- Men: Understreker at 5-6 år er kort tid når man må jobbe med forbedringer i mange ledd i verdikjeden i MUL og det kreves betydelige investeringer.
- Enig i å benytte OECDs DAC-liste.
- Understreker at nulltoll for 14 nye land medfører betydelig endring, og at konsekvensene bør analyseres før endringen gjennomføres. "Ingen er tjent med rask og uventet importøkning...."
- Enig i økt preferanse innenfor WTO-kvotene.
- Understreker betydningen av opprinnelsesmerking - også i u-landenes interesse, - forøvrig ingen merknad til foreslått justering.
- Positiv til at SLF overtar ansvaret for hele overvåkingsordningen. Ny forskrift må utformes før endringer gjennomføres.
- GSP-kvotene brukes lite, -kan endres ved at de gjøres bedre kjent.
- Enig i tiltak for økt bruk - SLF kan bidra med kunnskap og analyser.
- Kan være nyttig også å se på avgiftssiden (f.eks. vurdere en egen MUL-ordning mht. sukkeravgiften).

Landbruksorganisasjoner o.l.:

Felleskjøpet og Norkorn (fellesuttalelse) (4 sider):

- Norske Felleskjøp og Norkorn har i fellesskap vurdert forslagene.
- Over 90% av det norske jordbruksarealet er knyttet til fôrproduksjon. De foreslåtte endringer innebærer vesentlige endringer i det reelle importvernet for fôrvarer.

- "En samlet kornbransje mener konsekvensene av forslagene ikke er tilstrekkelig utredet og vil på generelt grunnlag sterkt fraråde å gjennomføre denne typen endringer uten først å utrede konsekvenser for norsk næringsliv på kort og lang sikt."
- Norsk næringsmiddelindustri eid av norske bønder har stor vilje til å bidra til større handel med u-landene, men det er avgjørende at import skjer uten å skade norsk jordbruksproduksjon og næringsmiddelindustri. Økt import forutsetter trygghet for norske interesser. Rapporten gir ikke slik sikkerhet. Konsekvensene av endringen er ikke klarlagt.
- Erkjenner at de foreslåtte endringene kan synliggjøre Norges imøtekommenhet overfor u-land og dermed virke positivt på forhandlingsprosessen i WTO. Men konsekvensene er vanskelige å bedømme så lenge en ny WTO-avtale ikke er klar. "Vi vil derfor sterkt fraråde å sluttbehandle forslaget før ny WTO-avtale er på plass".
- Nødvendig å foreta en individuell vurdering av de ulike landene som foreslås inkludert i GSP og i nulltoll-ordningen. "En automatisk adoptering av enhver endring i DAC-listen kan etter vårt syn gi alvorlige og utilsiktede virkninger".
- Det vises til at Brasil er verdens største eksportør av flere varer. Økte preferanser til Brasil (mellominntektsland) vil redusere verdien av nulltoll-ordningen. Rapporten drøfter ikke miljøkonsekvenser av jordbruksekspanjon i Brasil. "Det er en grunnleggende svakhet ved rapporten at en ikke drøfter hvilke konsekvenser det har å gi generelle preferanser til denne typen land."
- 5 av de 14 land som foreslås inkludert i nulltoll-ordningen er blant verdens største bomullseksportører. Bomullsproduksjon gir bomullsfrø som restprodukt, som kan nyttes til husdyrfor i konkurranse med norsk korn (toll p.t. 3,41 kr.pr.kg). Elfenbenskysten er verdens 5. største eksportør av bomullsfrø.
- Elfenbenskysten og Ghana er verdens to største eksportører av kakaobønner og har dermed dokumentert sitt eksportpotensial. Tilsvarende er Nicaragua, Ghana og Usbekistan eksportører av jordnøtter som er direkte substitutt til norske formidler. Usbekistan, som foreslås inkludert i nulltollordningen, er like stor eksportør av hvete som Danmark, og kan direkte fortrenge norsk produksjon (Norge importerer hvete fra nabolandet Kasakhstan). Moldova og Tadsjikistan, som foreslås inkludert i nulltoll-ordningen, har betydelig eksport av hhv. bygg og ris. De reelle effektene av dette er ikke analysert i rapporten. "Det synes uforsvarlig å vedta en utvidelse av nulltoll-ordningen uten å ha dannet seg et bilde av hvilke konsekvenser dette vil ha for norsk næringsliv".
- Støtter forslag vedr. sikkerhetsmekanismen, og understreker betydningen av at ordningen med forhåndslisensiering videreføres.

Norges bondelag (4 sider):

- Positivt at UD har tatt initiativ til en gjennomgang av GSP.
- Støtter målrettede tiltak for å øke importen fra u-land, spesielt fra de fattigste landene og fra fattige småprodusenter.
- Økt import kan gå på bekostning av norsk matproduksjon, og tiltak må innrettes på å erstatte i-landsimport med u-landsimport. Generell handelsliberalisering kan være trussel mot u-land. I praksis stenges u-land ute fra de rike landenes markeder. GSP kan være viktig virkemiddel for å vri importen. Men ny WTO-avtale vil redusere effekten av GSP.

- Paradoks at vi importerer varer som er foredlet i EU men produsert i Sør (tropiske produkter). Den viktigste hjelpen vi kan yte u-land er å legge forholdene til rette for egen foredling i deres land.
- Økt handel må kombineres med oppbygging av u-landenes industri. Norsk bistand må rettes inn mot dette.
- "Null for MUL" har ikke gitt importvekst, - derfor overrasket over forslaget om utvidelse av nulltoll-ordningen, - mer naturlig å prioritere innsats mot årsaken til at MUL ikke klarer å eksportere.
- Uheldig at enkeltland definerer sine egne lister og kriterier, Norge bør støtte opp om et enhetlig internasjonalt system for GSP.
- Nasjonal matproduksjon for egen befolkning bør prioriteres fremfor eksport til rikere land.
- Positiv til 20 pp økt preferansemargin innenfor WTO-kvoter. Men redd for at Brasil vil ta det meste, og tviler på at de fattige småbøndene vil tjene på økt brasiliansk eksport. Økt preferanse-margin bør bare innføres for land med mindre enn 75 mill.innb.
- Ber om at en venter og ser an resultatet av Doharunden før eventuell endring av GSP blir iverksatt.

Norsk bonde- og småbrukarlag (NBS) (1 side):

- Tilslutning til Handelskampanjens uttalelse (der NBS er medlem)
- Advarer mot at land som Brasil med intensivt eksportjordbruk får samme rettigheter som MUL.

Norsk gartnerforbund (NGF) (2 sider):

- Da MUL-land ble gitt tollfritak på blomster fra 1995 gikk det ca. to år før roseimporten fra MUL hadde overtatt ca. 50% av roseomsetningen, med stor betydning for norsk produksjon.
- Dersom Kenya gis nulltoll vil det trolig bli vridning fra Tanzania og Uganda til Kenya. I alle tre land er det i hovedsak utenlandske eierinteresser (styrt fra Nederland).
- MUL-importen er avhengig av reelle preferanser i forhold til import fra EU, men disse preferansene blir gradvis undergravd pga. EØS.
- Norges høye plantesanitære status (SPS) må opprettholdes.
- Viktig å opprettholde opprinnelsesregler slik at man kan være sikker på at preferansene gis til u-landsproduksjon.
- Enhver importøkning av produkter vi selv produserer vil gå direkte ut over norsk produksjon.
- "Vårt inntrykk .. er at internasjonale firmaer "skummer fløten" av ..eksporten."

Norsk landbrukssamvirke (3 sider):

- Norsk landbrukssamvirke er en interesseorganisasjon for den samke-eide næringsmiddelindustri som Tine, Nortura (Gilde og Prior), HOFF, Gartnerhallen og Felleskjøpene. "Norsk landbrukssamvirke har på vegne av våre medlemmer vurdert forslagene i rapporten".
- Forslag til endringer og forbedringer bør alltid konsekvensutredes, i dette tilfelle for jordbruket og foredlingsindustrien i Norge. Det synes i liten grad å være tilfelle i rapporten.

- Positiv til å vri handelen mot utviklingsland, men dette må skje uten å skade norsk jordbruksproduksjon eller næringsmiddelindustri verken på kort eller lang sikt.
- Savner prinsipiell drøfting av hvordan GSP-ordningen bør utformes i forhold til utviklingslandenes sektorielle og industrielle utvikling, og kan vanskelig se at det lar seg gjøre å fremme endringer og forbedringer i GSP-ordningen uten at det ligger en slik drøfting til grunn.
- Det vises til store ulikheter blant u-landene og at Brasil er en ledende eksportør av landbruksvarer, - rapporten drøfter ikke konsekvensene av å gi generelle preferanser til denne type land.
- Ytterligere preferanser til land som Brasil vil redusere potensialet for utvikling av eksport fra de minst utviklede landene.
- Rapporten drøfter ikke miljøkonsekvenser av ytterligere ekspansjon av primærnæringene i denne typen land. Et ensidig fokus på økt handel som problemløser bidrar til å forsterke problemene.
- Norge importerer mat for mer enn 25 mrd.kr årlig. Deler det prinsipielle syn at det bør være grunnlag for økt u-landimport, og det ligger et potensiale i å dreie importen mot u-land. Men dette må skje uten at vi i Norge kjøper matvarer som landene skulle hatt til mat til egen befolkning.
- Anbefaler ikke automatikk i at DAC-listen skal gjelde for norsk GSP-ordning og nulltoll-ordningen, - det vil kunne innebære en reell risiko for norsk jordbruk og foredlingsindustri. Anbefaler at det gjøres en individuell vurdering av de aktuelle landene.
- Innenfor gruppen and som foreslås gitt toll- og kvotefri markedsadgang finnes flere land med stor jordbruksproduksjon og stort potensiale for eksport, - utvidelsen kan ikke iverksettes uten nærmere konsekvensanalyse.
- Støtter forslaget om samordning av forskriftene om overvåkning og sikkerhetsmekanisme, men ønsker ikke at forhåndsvarsling av import avvikes.
- Enig i at det ikke gjøres endringer i GSP-kvoteordningene.
- Mht. bistandstiltak påpekes den betydning utvikling av produsent- og omsetningssamvirker, og stimulering av regional utvikling og handel, kan ha for mange utviklingsland. Samvirkeorganiserte omsetningskanaler må likestilles med annen investorstyrt bistand. Investorstyrt bistand kan medføre negative konsekvenser for norsk jordbruk uten at verdiene blir i u-landene.
- Advarer mot å foreta endringer i GSP før ny WTO-avtale er klar.

TINE BA (2 sider):

- Viser til uttalelse fra Norsk landbrukssamvirke.
- Handel med meieriprodukter er stort sett lokal som følge av varens beskaffenhet. Ost, smør og pulver dominerer den internasjonale handelen.
- Land som får nulltoll gjennom GSP er importører. Utfordringen er å dekke intern etterspørsel. Utvikling i melkeproduksjonen forutsetter myndighetstiltak og bistandspolitiske virkemidler.

Handelsnæringen

Coop NKL BA (1 side):

- Coop vurderer forbedringer i utviklingslandenes markedsadgang som positivt og slutter seg til forslagene i rapporten.

Friends Fair Trade (1 side pr. netthøring):

- Nulltoll-systemet fungerer ikke, - butikken og importøren Friends Fair Trade i Oslo opplever gang på gang urimelige tollsatser som følge av import via EU. I tillegg kommer forskjellige gebyrer og avgifter som gjør at en del varer blir umulige å selge til en fornuftig pris.
- At tilsvarende varer kan tas inn på andre vilkår i Sverige og Danmark er nok en viktig grunn til at importen fra utviklingsland er betydelig større i våre naboland.

Handels- og servicenæringens hovedorganisasjon (HSH) (3 sider samt 3 sider vedlegg):

- Vedlegger bidrag til Finansdepartementets høring i januar 2007 vedr. "peer review" av Norges arbeid med bærekraftig utvikling.
- Enig i at DAC-listen legges til grunn for GSP-ordningen.
- Støtter forslag om utvidelse av nulltoll-ordningen, men mener flere enn de foreslåtte 14 land bør inkluderes. I samarbeidet med Norad har HSH mottatt signaler om å øke importen fra utvalgte land i Latin-Amerika. Bolivia, Guatemala, Costa Rica, El Salvador og Honduras er særlig aktuelle. Vanskelig å forstå at Botswana og Namibia får bedre vilkår enn de nevnte landene.
- Støtter 20 pp økt tollpreferanse innenfor WTO-kvoter, men mener økningen burde være større.
- Tekstil-tollen burde settes til null for alle utviklingsland, som i dag "har langt dårligere vilkår enn verdens rikeste handelsblokk EØS" samtidig som tekstiler og klær er viktige eksportartikler for mange mellominntektsland.
- Støtter foreslått endring i opprinnelsesreglene, men mener reglene bør gjennomgå med sikte på at flere varer kan få MUL-opprinnelse. Det er en svakhet ved rapporten at den ikke drøfter det forhold at MUL-varer mister sin opprinnelsesstatus fordi varene videreføres i andre land.
- Overvågings- og sikkerhetsmekanismen bør fjernes helt.
- Skuffet over at arbeidsgruppen ikke har fremmet forslag til forbedring av GSP-kvotene og fordelingen av disse. Dagens auksjonssystem motvirker at kvotene blir benyttet fullt ut.
- Positiv til foreslåtte tiltak for å øke bruken av GSP, og viser i den forbindelse til HSH's 5-årige avtale med Norad for å øke importen fra fattige land, der det har vært oppløftende resultater bl.a. fra Uganda og Vietnam.
- Ber om at utenriksstasjonene, i arbeidet for å fremme GSP viser til HSH's aktiviteter i samarbeid med Norad.

Kjøttbransjens landsforbund (KLF) (3 sider):

- "Svært positive til at myndighetene har lagt til grunn en strategi om at handel med fattige land er en bedre vei ut av fattigdommen enn tradisjonell bistand i form av pengestøtte."
- KLF har et forprosjekt med støtte fra NORAD for eksport av storfekjøtt fra Swaziland til Norge.
- Enig i metodikken for et objektivt og rettferdig utgangspunkt.
- Swaziland er et eksempel på at det ikke er likebehandling. I EFTA-SACU-avtalen tilgodeses Botswana og Namibia på bekostning av Swaziland. Dette anses som "en helt urimelig forskjellsbehandling som Norge ikke bør se seg tjent med å videreføre".

- KLF registrerer "med forundring" den behandling rapporten gir Swaziland som relativt sett får forverret sin posisjon. EFTA-SACU og GSP gir samlet inntrykk av at Swaziland gis B-stempel av det offisielle Norge.
- Swaziland behandles på linje med Sør Afrika og forskjellig fra Lesotho, Botswana og Namibia. Dette strider mot holdningene i regionen der Sør Afrika har særstilling mens de fire andre SACU-medlemmene er i en situasjon der de gis preferanser.
- Det vises til beslutning i 1994 (under landbruksminister Øyangen) om å åpne for import fra sørlige Afrika, der det ble konkludert med at bare Namibia og Botswana tilfredsstilte de nødvendige krav mht. veterinære forhold. Tilfredsstillende forhold kan nå komme på plass i Swaziland.
- "KLF anmoder på det sterkeste at Swaziland, med utgangspunkt i likebehandling av de fattigere landene i SACU, gis samme status som Namibia og Botswana i den norske håndteringen av GSP-systemet."

Norges colonialgrossisters forbund (4 sider):

- NCL representerer bedrifter som står for ca. 60% av norsk dagligvarehandel og for sysselsetting tilsvarende ca. 50.000 årsverk.
- Konstruktivt samarbeid med bransjen er avgjørende for å få u-landsprodukter frem til norske forbrukere.
- Prisverdig at det er foretatt en gjennomgang av GSP og fremlagt rapport som gir saklig grunnlag for forslag om forbedringer.
- Rapporten viser til at Norge har sagt seg rede til fortsatt landbruks-reform og åpning av handelen. Dette hovedgrunnlag er kommet for svakt til uttrykk ellers i rapporten og "preger rapportens konklusjoner og anbefalinger i vesentlig grad".
- Utredning av hvor mye tollsatsene må kuttes for at dette får virkning for norsk landbruksproduksjon (slik FINs repr. foreslår) burde inngått i bakgrunns materialet for rapporten, - uten dette er det vanskelig å forstå rapportens formulering om at det er verken forsvarlig eller hensiktsmessig å foreslå vesentlige økninger i preferansmarginene for mellominntektslandene.
- Preferansmarginene burde vært økt for ordinære GSP-land.
- Positivt at nulltoll-ordningen utvides til 14 nye land. At Nord-Korea og Zimbabwe er blant dem kan være vanskelig overfor forbrukerne.
- Grensedragning ved 75 mill.innb. bør vurderes nærmere.
- 20 pp økt preferanse innen WTO-kvoter kan være positivt, men gjenstår å se om det vil ha noen reell betydning.
- Positivt at fordelsbehandling av Botswana og Namibia videreføres.
- Uheldig at de tollfrie GSP-kvotene ikke økes og at de fordeles ved auksjon. Dagens dårlige utnyttelse skyldes trolig dagens kompliserte og uforutsigbare system og små volumer. Botswanas corned Beef Ecco er blitt nesten borte grunnet systemet. Norsk honningindustri får "superprofitt" ved import av u-landshonning, mye går til Staten i form av auksjonsavgift, og lite blir igjen til u-landsprodusentene.
- Kvotene kunne dobles uten at det skadet norsk landbruk, og myndighetene burde konsultere med dagligvarehandelen for å få det til å fungere.
- En samlet dagligvarehandel mener at auksjonsprinsippet er uegnet som fordelingsprinsipp, dette har fått svært liten plass i rapporten.
- Dagligvarehandelens innsats kan økes, men myndighetene må anerkjenne hvordan dette markedet virker (jf. u-landshyller).
- Viser forøvrig til HSHs høringsvar som støttes.

LO og NHO**Landsorganisasjonen i Norge (LO) (1 side):**

- LO har ingen innvendinger mot de foreslåtte endringene i utviklingslandenes markedsadgang til Norge.
- LO mener at de 16 anbefalingene til omlegging av Norges politikk på området GSP er svært viktige i retning av en mer rettferdig verdenshandel, og bør gjennomføres som foreslått.

Næringslivets hovedorganisasjon (2 sider):

- Enig i at DAC-listen legges til grunn
- Enig i utvidelse av nulltoll-ordningen til 14 nye land, men ikke uten videre enig i at India, Nigeria, Pakistan og Vietnam ikke inkluderes som følge av den befolkningsgrense som er satt.
- Støtter tiltak for at flere MUL iverksetter ordningen.
- Enig i 20 pp økt preferanse innenfor WTO-kvoter.

"NGO-miljøet"**Attac Norge (2 sider):**

- Ser tilrettelegging for økt import fra utviklingsland som et langt mer positivt virkemiddel enn en generell handelsliberalisering gjennom WTO-systemet, og anser GSP-ordningen som et velegnet redskap.
- Økt nasjonal handlefrihet og muligheter for å beskytte egne næringer mot konkurranse betyr mer, men økte eksportmuligheter er også viktig.
- I hovedsak stiller Attac seg positiv til de anbefalte tiltakene i rapporten.
- Det er uheldig at Nigeria ikke omfattes av en utvidelse av ordningen med toll- og kvotefri markedsadgang.
- Hensynet til matsikkerhet i u-landene bør prioriteres høyere, økt eksport kan medføre matmangel.
- Intensivert handelsrettet utviklingsarbeid må ta utgangspunkt i hva u-landene selv ønsker å eksportere.
- Anbefaler videre utredning av hvorvidt den tollfrie markedsadgangen på industrivarer bør utvides ytterligere.
- Uheldig at Stortinget har trukket sine konklusjoner før høringsprosessen er gjennomført i et så viktig utviklingspolitisk spørsmål.

Forum for utvikling og miljø (2 sider):

- ForUM er en paraplyorganisasjon for ca. 60 organisasjoner.
- Ser meget positivt på initiativet for å forbedre GSP, takker for invitasjonen til å komme med innspill, og støtter i hovedsak anbefalingene. I noen tilfelle bør en tørre å gå lenger.
- Støtter at DAC-listen legges til grunn og at GSP utvides til 11 land.
- Støtter utvidelse av "null for MUL", men mener utvidelsen bør gjelde alle lavinntektsland (inkl. India, Pakistan, Vietnam, Nigeria).
- Støtter 20 pp økt preferansebargin innenfor WTO-kvoter, men anser dette ikke som nok for å vri importen, og dette bør utredes videre.
- Støtter anbefaling om forenkling i opprinnelsesregler.

- Anbefaler at Norge fjerner all toll på industrivarer, -et viktig tiltak, det er ikke rettferdig at 80% av norske tollinntekter er fra u-land.
- Sikkerhetsmekanismen skaper usikkerhet, - "vi ber om ... konkrete størrelser for akseptert import". Ordningen må evalueres raskt hvis den kommer til praktisk anvendelse.

Forum for utviklingshandel (2 sider):

- FFU er en allianse mellom bistandsmiljøet og dagligvarehandelen.
- FFU har fremmet u-landshylle-konseptet, som gir en rettet markedsføring i dagligvarebutikk av ressurssvake u-landsprodukter. Det trengs offentlig støtte for utvidelse.
- Arbeidsgruppen burde sett mulighetene i denne type modell, - FFU håper dette vil bli endret i oppfølgingen av rapporten.
- Beklagelig at det ikke er utredet hvor mye tollsatsene kan kuttes før det rammer landbruksproduksjonen.
- GSP-kvotene burde økes betydelig.
- Flere land enn foreslått burde inkluderes i nulltoll-ordningen.
- Opprinnelsesreglene bør gjennomgås (...)

Framtiden i våre hender (5 sider):

- "Er Norges største miljø- og solidaritetsorganisasjon med over 20.000 medlemmer."
- "Vil gi honnør" til arbeidet som er gjort med gjennomgangen, og takker for anledningen til å gi høringssvar.
- Viser til spesifikke formuleringer i Soria Moria og i Norges nasjonale indikatorsett for bærekraftig utvikling, som tolkes som en klar målsetting fra regjeringen om å øke importen fra u-land, og anbefaler at arbeidsgruppens rapport legges til grunn for en snarlig revisjon av GSP-ordningen.
- "...støtter derfor gjennomgående rapportens konklusjoner" - med følgende unntak/presiseringer:
 - All toll på industrivarer til Norge må fjernes. På områder hvor i-land har tollfri markedsadgang bør også u-land få tollfri adgang.
 - Det må gis reell markedsadgang for landbruksvarer, spesielt der miljøregnskapet taler for vridning av produksjon (import av tomater, agurk, salat vinterstid sparer energi/klimagassutslipp). Det bør utredes om 20 pp økt tollpreferanse innenfor WTO-kvoter er tilstrekkelig til å vri importen. Ordningen bør være mer følsom overfor u-landskrav, spesielt mht. tolleskalering (f.eks. for soya).
 - Sikkerhetsmekanismen bør fjernes vis-a-vis MUL, - i tråd med MUL-krav i WTO om binding av "null for MUL". Subsidiært bør usikkerheten (mangelen på forutsigbarhet) reduseres ved å kvantifisere hva slags importutvikling som vil utløse mekanismen. "Vi mener.. sikkerhetsmekanismen fungerer som et reelt handelshinder og gjør GSP-ordningen dypt selvmotsigende.."
 - Norske myndigheter må opprette en Export Helpdesk (som EU).

Handelskampanjen (2 sider):

- Handelskampanjen er en paraplyorganisasjon med 17 ulike medlemsorganisasjoner (bl.a. Attac, Fellesforbundet, Natur og U.)
- Støtter målrettede tiltak for å øke importen fra u-land, spesielt de fattigste landene og fra fattige småprodusenter.

- For landbruksprodukter må tiltakene bidra til at import fra i-land erstattes av import fra de fattigste u-landene.
- Generell handelsliberalisering er en trussel mot u-land. Samtidig stenges u-land i praksis ute fra rike lands markeder. Generell liberalisering vil ikke bidra til fattigdomsreduksjon. Derfor bør en ta i bruk mer målrettede tiltak for å vri importen.
- ".positive til at regjeringa tar i bruk GSP-ordningen i stedet for generell handelsliberalisering i WTO."
- Positive til at flere land får nulltoll.
- Skeptisk til å bruke OECDs definisjoner av u-land i stedet for FNs. FN er mer legitim og bruk av FNs definisjon bidrar til å styrke FN.
- Enig i at både hensyn til levedyktig norsk landbruk og økt import av landbruksprodukter fra u-land kan ivaretas på en positiv måte.
- Støtter at GSP ikke er tilstrekkelig og at GSP samkjøres med handelsrelatert bistand, særlig mht. tekniske og sanitære standarder (SPS/TBT).
- Støtter den helhetlige tilnærming som GSP-gjennomgangen representerer.
- Skeptisk til at land som Brasil gis økt preferanse innenfor GSP-kvotene, siden importen da trolig vil vris fra i-land til Brasil i stedet for til de fattigste.
- Det bør vurderes nærmere hvordan man skal unngå at økt eksport ikke går på bekostning av matsikkerheten i u-land, og spesielt de fattigste, som er netto matimportører.

Initiativ for etisk handel (IEH) (2 sider):

- IEH er en medlemsorganisasjon for bedrifter, arbeidsgiverorg., fagforeninger, frivillige org. og off.instanser. Stiftet i 2000 som ressurscenter/pådriver for etisk handel (miljø/arbeidsforhold).
- Støtter tiltak for forbedringer, ser positivt på anbefalingene.
- For at økt handel skal bidra til bærekraftig utvikling må produksjonen av varene skje med forsvarlige lønns- og arbeidsvilkår og uten å ødelegge lokalt miljø og ressursgrunnlag.
- Det fokuseres for ensidig på økt import som middel til bærekraftig utvikling. Det må samtidig legges vekt på "decent work".
- Norske myndigheter må bidra til at flere norske bedrifter engasjerer seg i å forbedre arbeids- og miljøforhold hos leverandør.

Kirkens nødhjelp (2 sider):

- Takker for invitasjonen til å uttale seg. KN har lenge argumentert for forbedringer av GSP, og forslagene som legges frem er viktige skritt i riktig retning.
- Støtter at DAC-listen legges til grunn for hvilke land GSP omfatter.
- Kritisk til at land det inngås bilaterale/EFTA-avtaler med tas ut av GSP ettersom vilkårene i EFTA-avtalene kan være dårligere enn i GSP for mange varer.
- Støtter i store trekk utvidelsen av "null for MUL" til 14 lavinntektsland med befolkning under 75 mill., men ønsker befolkningsgrensen hevet til 100 mill. for å kunne inkludere Vietnam.
- Støtter økt tollreduksjon for ordinære GSP-land innenfor WTO-kvotene.
- Støtter tollfrihet for klær og tekstiler for 14 nye lavinntektsland, og vil støtte eventuell utvidelse til enda flere land.
- Støtter foreslåtte administrative forenklinger, men mener man bør kalkulere og definere spesifikt hvor stor importøkning som må til for å utløse sikkerhetsmekanismen for ulike produkter.

- Har ingen innvendinger mot at kvoteordningene ikke endres.
- Understreker viktigheten av informasjon om GSP til sivilt samfunn i de relevante land.
- Støtter utarbeidelse av handlingsplan for "aid for trade", men bistand må ikke brukes som forhandlingskort av rike land, og det må ikke stilles økonomiske betingelser til bistanden (ref IMF/WB).
- Anbefaler at sivilt samfunn (og myndigheter) i de relevante u-landene konsulteres ifm. den foreslåtte UD-utredning om u-landenes muligheter og begrensninger knyttet til handel. Utredningen bør også relateres til regional (og sør-sør) handel, samt ulike behov for kapasitetsbygging (- bl.a. mht. SPS).

3. Høringsuttalelsene

I det følgende gjengis samtlige 24 høringsuttalelser som inneholder substansielle kommentarer. Disse gjengis i følgende alfabetiske orden:

- Attac Norge
- Coop Norge BA
- Felleskjøpet og Norkorn (felles svar)
- Finansdepartementet
- Forum for utviklingshandel (FFU)
- Forum for utvikling og miljø (ForUM)
- Framtiden i våre hender (FIVH)
- Friends Fair Trade
- Handelskampanjen
- Handels- og servicenæringenes hovedorganisasjon (HSH)
- Initiativ for etisk handel (IEH)
- Kirkens nødhjelp
- Kjøttbransjens landsforbund (KLF)
- Landbruks- og matdepartementet
- Landsorganisasjonen i Norge (LO)
- Norges bondelag
- Norges colonialgrossisters forbund
- Norsk bonde- og småbrukarlag
- Norsk gartnerforbund
- Norsk landbrukssamvirke
- Næringslivets hovedorganisasjon (NHO)
- Statens landbruksforvaltning (SLF)
- TINE BA
- Toll- og avgiftsdirektoratet (TAD)

Attac Norge - høringsuttalelse mottatt 15.06.07 i netthøringen på Regjeringen.no:

Attac Norge takker for utsatt høringsfrist, og vil med dette gi innspill til rapporten "Utviklingslandenes markedsadgang til Norge".

Attac ser en tilrettelegging for økt import fra utviklingsland som et langt mer positivt virkemiddel enn en generell handelsliberalisering gjennom WTO-systemet, og anser GSP-ordningen for å i så måte være et velegnet redskap.

Slik Attac ser det vil en del andre forhold ha større betydning for fattige lands utvikling, som økt nasjonal handlefrihet og med dette større anledning til å bygge opp egne næringer uten internasjonal konkurranse over lengre tidsrom. Men det er også viktig for utviklingslandene å øke sine eksportmuligheter.

Dessverre har de minst utviklede landenes (MUL) toll- og kvotefrie adgang til Norge vist seg lite effektive for å styrke importen fra MUL. Faktisk har MUL-eksporten til Norge sunket i perioden 2000-2004. Dette kan være en indikasjon på at toll- og kvotefri markedsadgang ikke er et tilstrekkelig virkemiddel for økt handel med de fattigste landene. Attac mener derfor at norske myndigheter må forsterke som politisk linje et budskap om at fattige land i langt sterkere grad må sikres muligheter innenfor globalt handelsregelverk til å beskytte egne sektorer og egne næringer fra konkurranse fra andre land og/eller multinasjonale selskaper i lengre tidsrom. Dette for å gi fattige land anledning til å bygge opp næringer som de har gode forutsetninger for å lykkes med, og etter en lengre periode med oppbygging og konsolidering vil kunne utsette for internasjonal konkurranse og aktivitet.

I hovedsak stiller Attac Norge seg positive til de anbefalte tiltakene i rapporten. En strategi for økt bruk av GSP-ordningen vil slik Attac ser det kunne ha en positiv virkning for de fattigste landenes økonomiske utvikling, dersom en slik utvikling kombineres med økt handlingsrom for disse landene til å selv styre sin egen handelspolitiske utvikling. Nedenfor følger noen kommentarer til enkelte av tiltakene:

- Utvidelsen av ordningen med toll- og kvotefri markedsadgang medfører at Nigeria står igjen som det eneste landet i Afrika sør for Sahara som ikke omfattes av denne ordningen. Dette fremstår som lite heldig, og Attac Norge mener at også Nigeria bør ha den samme markedsadgangen, til tross for at befolkningsstørrelsen er over 75 millioner innbyggere.

- Hensynet til matsikkerhet i utviklingslandene bør prioriteres høyere enn det som fremgår av rapporten. Økt eksport kan medføre økt matmangel i utviklingslandene som idag er nettoimportører av jordbruksprodukter.
- Det er viktig å stimulere tollpreferansene i GSP-ordningen gjennom intensivert handelsrettet utviklingsarbeid. Det er imidlertid viktig at dette arbeidet tar utgangspunkt i hva utviklingslandene selv ønsker å eksportere.
- Attac Norge anbefaler en videre utredning om hvorvidt den tollfrie markedsadgangen på industrivarer bør utvides ytterligere.

Attac viser for øvrig til at Stortingets utenrikskomité 16. mai avgav sin innstilling til representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Dagfinn Høybråten, May-Helen Molvær Grimstad og Line Henriette Holten Hjemdal om preferansebehandling og redusert toll for å fremme økt handel med utviklingsland (Innst.S.nr.209 (2006-2007)). Her fremkommer det at en samlet komité "ser positivt på rapportens konklusjoner" og "er enig i innholdet i representantforslaget".

Attac forstår at Utenriksdepartementet ikke kan kritiseres for at Stortingets utenrikskomité allerede har konkludert angående rapportens hovedanbefalinger. Attac vil likevel påpeke det uheldige i at landets lovgivende forsamling konkluderer i et spørsmål før frivillige organisasjoner og andre samfunnsaktører har fått avgitt sine synspunkter i et så viktig utviklingspolitisk spørsmål som her behandles.

Med vennlig hilsen,

Marte Nilsen
Leder i Attac Norge

Maria S. Walberg
Nestleder i Attac Norge

Utenriksdepartementet
Underdirektør Lars Vaagen

0251 OSLO

Oslo, 04.06.2007

Utviklingslandenes markedsadgang til Norge.

Rapport fra interdepartemental arbeidsgruppe med forslag til forbedringer i den norske GSP-ordningen

Det vises til høringsrapport av 23.04.07, hvor det foreslås en utvidelse av ordningen for toll- og kvotefri markedsadgang for alle varer fra de minst utviklede land (MUL) til også å gjelde de nest svakeste landene, nærmere bestemt 14 andre lavinntektsland med befolkning under 75 mill. innbyggere.

Videre foreslås forbedret preferansemargin for øvrige u-land og mindre endringer i overvåkings- og sikkerhetsmekanismene i opprinnelsesreglene. Det er videre en klargjøring av hvilke land som skal være omfattet av GSP - ordningen hvorav tidligere sovjet-republikker inkluderes.

Vurdering

Coop vurderer forbedringer i utviklingslandenes markedsadgang som positivt og slutter oss til forslag til endringer i den norske GSP-ordningen.

Med vennlig hilsen
Coop NKL BA

Nils A. Steigedal
Administrerende direktør

Turid Jødahl
Næringspolitisk sjef

Til Utenriksdepartementet

Deres ref.: 0102/02

Vår ref.: jo

Oste 05.06.07

Utviklingslandenes markedsadgang til Norge

Vi viser til brev fra dere datert 25. april 2007 med forslag til endringer i den norske GSP-ordningen. Norske Felleskjøp og Norkorn har i fellesskap vurdert forslagene. Over 90 % av det norske jordbruksarealet er knyttet til forproduksjon. De foreslåtte endringene innebærer vesentlige endringer i det reelle importvernet for forvarer og kan dermed ha en betydelig effekt på norsk landbrukspolitikk og for norsk næringsmiddelindustri. Disse effektene er ikke belyst i rapporten. **En samlet kornbransje mener konsekvensene av forslagene ikke er tilstrekkelig utredet og vil på generelt grunnlag sterkt fraråde å gjennomføre denne typen endringer uten først å utrede konsekvenser for norsk næringsliv på kort og lang sikt.**

1. Økt import forutsetter trygghet for norske interesser

Utviklingsland er ofte preget av en svært stor andel av verdiskapning knyttet til primærproduksjon. Det vil i stor grad være produkter fra primærnæringssektoren som er aktuelle å eksportere til Norge. Samtidig har Norge svært lav selvforsyningsgrad for jordbruksprodukt. Vi importerer matvarer for mer enn 20 milliarder kroner årlig. Det ligger et stort potensial i å dreie denne importen i retning utviklingsland.

En vesentlig del av norsk næringsmiddelindustri er eid av norske bønder. Det er stor vilje i denne industrien til å bidra til en større handel med utviklingslandene. Det vil imidlertid være en avgjørende for denne industrien at import skjer uten å skade norsk jordbruksproduksjon eller næringsmiddelindustri verken på kort eller lang sikt. Uten en trygghet på dette område vil begge de mange aktørene i norsk næringsmiddelindustri engasjere seg i import fra utviklingslandene.

Det er derfor et avgjørende suksesskriterium at ordningene utformes slik at de gir trygghet og forutsigbarhet også for norsk primærproduksjon og næringsmiddelindustri. Etter vår vurdering gir ikke rapporten en slik sikkerhet. **Konsekvensene av endringen er ikke kartlagt. Kornbransjen i Norge vil derfor advare mot å gjennomføre endringene før de reelle effektene er grundigere utredet.**

2. Ikke iverksatt endringer før ny WTO-avtale er klar

De pågående WTO-ferhandlingene nærmer seg etter alt og dømme slutten. Vi erkjenner at de foreslåtte endringene kan synliggjøre Norges vilje til å skape gode vilkår for utviklingslandene framover, og at forslaget dermed kan virke positivt på ferhandlingsprosessen. Samtidig ligger et betydelig usikkerhetsmoment nettopp i at ferhandlingene ikke er avsluttet. Selv om forslaget refererer seg til eksisterende WTO-avtale og at tollreduksjon for GSP-ordningen er strengt knyttet til nåværende minstegangskvoter, kan det lett etableres et press for at også eventuelle nye kvoter eller utvidede kvoter skal omfattes av endringene. Konsekvensene av forslaget er vanskelig å bedømme så lenge den nye avtalen ikke er klar. ***Vi vil derfor sterkt fraråde å slutthandle forslaget før ny WTO-avtale er på plass***

3. Anledning til å vurdere enkelt land

Det foreslås som prinsipp at den til enhver tid gjeldende DAC-liste fra OECD skal legges til grunn for hvilke land som skal omfattes av den norske GSP-ordningen.

De aktuelle landene er svært ulike både når det gjelder økonomisk struktur, naturressuser og eksportmuligheter. Norske Felleskjøp har forståelse for behovet for enkle og forutsigbare inndelinger. Vi vil i midlertid undersøke at forslaget gir en tilsvarende usikkerhet for norsk næringsliv. Det vil derfor etter vårt syn være nødvendig at en i tillegg gjør en individuell vurdering av de ulike aktuelle landene. Dette er spesielt viktig i forbindelse til hvilke land som skal komme inn under null-toll ordningen. Av hensyn til forutsigbarheten for de som ønsker å etablere eksport fra disse landene bør vurderingene primært skje når listen utvides med nye land. Ved vurderingen må en både ta hensyn til hvilke virkninger utvidelse kan ha for norsk næringsliv og hvilken effekt en kan forvente i det aktuelle landet.

Vi er innoferslått med at gjeldende WTO-avtale setter klare begrensninger på i hvilken grad en kan gjøre slike individuelle vurderinger. Vi mener likevel eksisterende WTO-avtale gi rom for ulike definisjoner. Dette gjenspeiles også i at ulike land praktiserer ordningen ulikt. Det må derfor etter vår vurdering være rom for å foreta selvstendige vurderinger når DAC-listene endres. ***En automatisk adoptering av enhver endring i DAC-listene kan etter vårt syn gi alvorlige og utilsiktede virkninger.***

4. Industrialisert jordbruk i utviklingsland

Flere av landene på listen over GSP-land har et svært industrialisert og konkuransedyktig jordbruk. Som eksempel kan en vise til at Brasil i 2004 i følge FAO (<http://hosut.fao.org/site/342/default.aspx>) var:

- Verdens største eksportør av kjøtt (11% av eksporten på verdensmarkedet)
- Verdens største eksportør av sukker (23% av eksporten på verdensmarkedet)
- Verdens største kaffe eksportør (19% av eksporten på verdensmarkedet)
- Verdens nest største eksportør av soyabønner (33% av eksporten på verdensmarkedet)
- Verdens 4. største eksportør av mais (5% av eksporten på verdensmarkedet)

Brasil er allerede i dag en svært konkurransedyktig leverandør av en rekke varer til Norge. Ytterligere preferanser til land som Brasil reiser et rekke spørsmål:

- Økte preferanser til "mellomgruppen" reduserer verdien av preferansene til de minst utviklede landene. Brasil er så dominerende i eksportmarkedet for jordbruksprodukt at preferanser til Brasil automatisk vil redusere verdien av null-toll ordningen.
- Jordbruks ekspansjon i Brasil har store konsekvenser blant annet for regnskogen i Amazonas. Rapporten drøfter ikke miljøkonsekvenser av ytterligere ekspansjon av primærnæringene i denne typen land.
- Enkelte land kan som følge av preferanseordningen få en monopol lignende rolle i forsyningen av Norge av en del råvarer med den sårbarhet dette medfører.

Det er en grunnleggende svakhet ved rapporten at en ikke drøfter hvilke konsekvenser det har å gi generelle preferanser til denne typen land.

5. Utviding av ordningen med null-toll

Det foreslås å utvide ordningen med null toll til alle lavinntektsland med en befolkning under 75 millioner mennesker. Innenfor denne gruppen finnes flere land med stor jordbruksproduksjon og stort potensial for eksport. Noen eksempler på dette er:

- Usbekistan er verdens 3. største eksportør av bomull. I forslag til utviding av null-toll listen ligger 5 av verdens 14 største bomulls eksportører (Usbekistan, Tadsjikistan, Kamerun, Zimbabwe, Elfenbenskysten). Bomullsproduksjon gir bomullsfrø som restprodukt. Bomullsfrø og ekstrahert bomullsfrømel kan nyttes i produksjon av husdyrfôr i direkte konkurranse med norsk korn og har i dag en lullsats på 3,41 kr pr kg. Elfenbenskysten er verdens 5. største eksportør av bomullsfrø.
- Elfenbenskysten er verdens største eksportør av kakaobønner. Nest største eksportør er Ghana. Til sammen står disse to landene for over 50 % av verdens kakaobønneeksport. I tillegg er Kamerun og Papua Ny Guinea på listen over de ti største eksportørene. Disse landene har dermed dokumentert både eksportkompetanse og potensial for betydelig jordbruksproduksjon.
- Nicaragua, Ghana og Usbekistan er blant verdens 10 største eksportører av jordnøtter. Jordnøtter er et direkte substitutt til norske lønnøtter. Ordinær toll til Norge er 3,41 kr pr kg.
- Usbekistan har en betydelig hveteeksport, på størrelse med eksporten fra Danmark. Ordinær toll på hvete til Norge er 2,13 kr pr kg og toll innenfor importkvoter er omlag 1 kr pr kg. Import kan her direkte fortrengte norsk produksjon. Usbekistan er naboland til Kasakhstan. Norge importerer i enkelte år betydelige mengder avete fra Kasakhstan. De siste årene har importen av korn og kornvarer fra Kasakhstan i følge SSB vært 20.- 30.000 tonn korn og kornvarer årlig. Dette utgjør en betydelig del av norsk hveteforbruk. Null-toll fra nabolandet Usbekistan kan derfor ha betydelige konsekvenser.
- Maldiva har en betydelig eksport av bygg og Tadsjikistan har en betydelig riseksport som også kan erstatt norsk korn.

Alle tallene over er hentet fra FAO sin statistikk over verdenshandelen. De viser at flere av landene både har et produksjonspotensial og omfattende eksport av jordbruksvarer. En del av eksporten vil, trolig av kommunikasjonsmessige årsaker avgrunnes til naboland, men landene

vil også uten tvil kunne eksportere betydelige mengder råvarer til Norge. De reelle effektene av dette er ikke analysert i rapporten. *Det synes uforsvarlig å vedta en utvidelse av null-toll ordningen uten å ha dammet seg et bilde av hvilke konsekvenser dette vil ha for norsk næringsliv.*

6. Sikkerhetsmekanismer

Det foreslås en samordning av forskriftene om overvåking og sikkerhetsmekanismer i en enkelt forskrift administrert av SLE. Det er ikke foreslått endringer i sikkerhetsmekanismene. Som nevnt innledningsvis er disse av stor betydning for at norske aktører skal føle tilstrekkelig trygghet til å kunne engasjere seg i import fra utviklingsland. For reguleringen av det norske kornmarkedet er det i tillegg av stor betydning at en får tidlig kjennskap til planlagt import. Det norske kornmarkedet reguleres gjennom tilkøping av tollkvoter med nedsatte tollsatser. Uten en slik forhåndsvarsling om planlagt import til null toll utenom kvotene, kan det bli gjort betydelige feilvurderinger av det norske markedet. Dersom en lykkes med å etablere en varesstrøm fra MFL-land, vil en forhåndsvarsling av volum være av stor betydning for stabiliteten i det norske markedet. En slik stabilitet har positiv virkning også for importmulighetene fra MFL-land.

Norske Felleskjøp og Norkorn støtter forslaget om å samle overvåking og administrering av sikkerhetsmekanismer i SLE og vil understreke betydningen av at ordningen med forhåndstilkjøping videreføres.

Norske Felleskjøp

Lars Fredrik Stuve

Norkorn

Haavard Elstrand

Fra Finansdepartementet:

Utenriksdepartementet
Postboks 8114 Dep
0032 OSLO

Deres ref
07/02432

Vår ref
07/2171 SØ gmj

Dato
6.06.2007

Høring om utviklingslandenes markedsadgang til Norge

Det vises til brev av 23. april, hvor en rapport med forslag til forbedringer i den norske tollpreferanseordningen (GSP-ordningen) for u-land sendes på høring. Rapporten er utarbeidet av en interdepartemental arbeidsgruppe. Høringsfristen er satt til 6. juni.

Blant arbeidsgruppens anbefalinger kan følgende hovedpunkter fremheves:

- Klargjøring av kriteriene for hvilke land som skal være omfattet av GSP-ordningen, hvorav en av følgene vil være at tidligere sovjet-republikker inkluderes.
- Ordningen med tollfrihet utvides for 14 nye lavinntektsland, i tillegg til de minst utviklede landene (MUL) som den gjelder for i dag.
- GSP-ordningens tollreduksjon økes med 20 prosentpoeng innenfor WTOs minsteadgangskvoter for landbruksvarer.
- Mindre endringer i overvåkings- og sikkerhetsmekanismene og i opprinnelsesreglene (for små varepartier), ingen endring i kvoteordningene.
- Tiltak med sikte på økt bruk av GSP-ordningen

Finansdepartementet vil for øvrig vise til at svenske eksperter har foretatt en "peer review" av Norges politikk for bærekraftig utvikling. I denne rapporten vises det til at det er omstridt om økonomisk vekst skaper økt eksport, eller om økt eksport gir økt vekst. Hvis det er sistnevnte årsakssammenheng som er korrekt, kan man gjennom å gi uland tilgang til større markeder enn det innenlandske, øke deres mulighet til å eksportere varer og derigjennom generere langsiktig økonomisk vekst.

I den svenske rapporten pekes det også på at den norske politikken er todelt, gjennom på den ene siden å være generøs, mens man på andre områder fremstår som svært proteksjonistisk. Dette kan ramme fremforalt fattige land (imidlertid ikke MUL-landene) med stor eksport av jordbruksprodukter og tekstiler. Det anbefales at konsekvensene for norsk landsbygd og norske konsumenter av en liberal handel på jordbruks- og tekstilområdet bør tydeliggjøres.

Videre påpekes det at importen fra MUL-land er svært liten, og at det er uklart hvilke begrensninger som hindrer økt eksport fra de fattigste landene til Norge. Uten en slik

kunnskap mener man det vil være vanskelig å utforme en politikk for å stimulere til bærekraftig utvikling i lavinntektsland.

Den svenske rapporten oppsummeres med flere anbefalinger innen handelsområdet. Det anbefales bl.a. at ytterligere handelsliberaliseringer bør overveies, framfor alt for lavinntektsland som ikke klassifiseres som MUL-land. Det pekes på at det ikke er klart hvorfor akkurat 49 MUL-land skal ha fordeler fremfor andre lavinntektsland. Ytterligere handelsliberalisering kan bidra til bærekraftig utvikling i de landene som inkluderes. I tillegg vil sterke enkeltland kunne virke som motorer i regionale handelsblokker, som f.eks. Kenya i EAC, Sør-Afrika i SACU og Malaysia i ASEAN. Ettersom syd-syd handelen øker vil slike regionale blokker få stadig større betydning for utviklingen.

Med hilsen

Geir Åvitsland e.f.
Ekspedisjonssjef

Erik Vassnes
Avdelingsdirektør

1 Vedlegg

Forum for Utviklingshandel(FFU)

Utviklingslandenes markedsadgang til Norge. Rapport fra en interdepartemental arbeidsgruppe med forslag til forbedringer i den norske GSP – ordningen.

Forum for Utviklingshandel er en allianse mellom bistandsmiljøet ved Kirkens Nødhjelp og dagligvarehandelen i Norge gjennom deres organisasjoner HSH og NCF. For tiden er det Norges Colonialgrossisters Forbund som har formannskapet i denne alliansen.

FFU arbeider med å bidra til mer handel med gode dagligvarer mellom Norge og fattige utviklingsland både ved å få slike varer inn i hyllene i dagligvarebutikker og ved å fremme bedre rammebetingelser for import fra disse land. Hensikten er å hjelpe til slik at de fattige utviklingsland kan få et substansielt bidrag til sin økonomiske vekst gjennom økt deltagelse i internasjonal handel.

Hyllemodell for økning av salg til forbrukerne i dagligvarehandelen av produkter fra lavinntektsland

Alliansen har fremmet et konsept med ca. 50 varelinjer i en u-landshylle i et titalls dagligvarebutikker. Dette prosjekt med grunnlag i varer fra lavinntektsland og mellominntektsland er et konkret fremstøt hvor eksportpotensialet er koblet med norske forbrukeres innkjøpssituasjon gjennom den bransjegren som har muligheter for å selge slike produkter til forbrukerne.

Denne u-landshyllen kan få en viktig rolle som testmarkedsføringsarena for nye u-landsvarer. Dette gir rettet markedsføring i dagligvarebutikk for en periode av ressursvake u-landsprodukter. Forutsetningen er at de beste av disse varer som har størst omsetningshastighet etter forbrukerens vurdering, får videreført sitt butikksalg og eventuelt etter hvert går inn på vanlig hylleplass, mens de svakeste varer blir tatt ut. Samtidig er betydelig rådgivning og assistanse nødvendig for å identifisere slike u-produkter med potensial og få disse frem til norske/nordiske/vestlige forbrukere.

For å få videreført dette lovende prosjekt til som planlagt å engasjere 50 dagligvarebutikker i Norge i løpet av overskuelig fremtid, trenger vi offentlig støtte i en oppbyggingsfase inntil salgsvolumene er blitt så store at de kan være selvfinansierende. U-landsvarene har ikke ressurser til å bære utviklings - og modifieringskostnadene selv.

Den interdepartementale arbeidsgruppe burde ha sett mulighetene i denne type modell hvor produktene bringes systematisk ut til forbrukeren og at dette kan være en nøkkel til økt forbruk av produkter fra MUL-land i Norge. Det er synd at ikke arbeidsgruppen har lagt større vekt på potensialet gjennom en slik allianse av velmenende parter, for å skape salgskanaler for å få slike produkter frem til norske forbrukere. Vi håper dette vil bli endret i oppfølgingen av rapporten.

Andre sentrale forhold

Det er beklagelig at det ikke har vært utført en utredning av om det er mulig å kutte tollsatsene på landbruksvarer fra land med lav inntekt og eventuelt hvor mye, uten at dette rammer norsk landbruksproduksjon. Denne kommentar ligger nær opptil hva Finansdepartementets medlem i den interdepartementale arbeidsgruppen har gitt uttrykk for.

Videre burde den tollfrie GSP - kvoten som har stått uendret i 12 år, ha blitt betydelig øket eksempelvis doblet til rundt til rundt 2000 tonn årlig og den fordyrende fordeling ved auksjon blitt avskaffet. I dag er volumene så små og fordelingsmekanismen så komplisert og uforutsigbar i forhold til behovene i norsk dagligvarehandel, at dette kan forklare den mangelfulle utnyttelse.

Forslaget om at antall land som deltar i nulltollordningen utvides er positivt, men flere land enn de foreslåtte burde kvalifisere til denne behandling. Det gjelder bl.a. land som Swaziland, Bolivia, Costa Rica, Honduras. Botswana og Namibia bør som utvalget foreslår og med den samme begrunnelsen som utvalget gir, beholdes på listen.

U-landsvarer i transitt bør kunne aksepteres fordi ompakking i Europa/andre steder kan være viktig av logistikk - og kostnadshensyn. Norge er et lite marked. Muligheten for samlasting og importkoordinering i transitt er vesentlig for u-landseksportører uten at varen mister sin tollpreferanse. Konkurransen fra honningimport og økologisk juice fra de fattigste u-land er eksempelvis redusert fordi varene ikke kan tas i transitt via Belgia lengre.

Opprinnelsesreglene bør gjennomgås med sikte på at flere varer kan få opprinnelse i lavinntektsland.

Innspillene fra alliansepartene i FFU

Det vises til høringsuttalelser fra disse jfr. første avsnitt i dette brev.

Med vennlig hilsen
Forum for Utviklingshandel
Steinar B. Kringlebotten 90825419
Formann
Steinar.B.Kringlebotten@NCForbund.no / ffuhandel@c2i.net

Til: Utenriksdepartementet
WTO/OECD-seksjonen

ForUMs høringsinnspill til rapport med forslag til forbedringer i den norske GSP-ordningen

Forum for utvikling og miljø ser meget positivt på initiativet til å forbedre den norske GSP-ordningen, og mener i hovedsak at de fleste av arbeidsgruppens anbefalinger i rapporten er gode. I noen tilfeller mener vi også at regjeringen bør tørre å gå lenger enn rapportens konklusjoner.

ForUM mener det vil være bra å **utvide GSP-ordningen** til å gjelde 11 nye land, og at det er fornuftig at OECD-DAC listen legges til grunn for hvilke land som skal være omfattet av GSP-ordningen til en hver tid.

ForUM vil også støtte at **ordningen for toll- og kvotefri markedsadgang utvides** til å omfatte DAC-listens lavinntektsland. Rapporten foreslår tollfri markedsadgang for ytterligere 14 fattige land til Norge – seks av disse fra Afrika. *I tillegg mener vi at ordningen bør gjelde også for de lavinntektslandene som har flere enn 75 millioner innbyggere*, dvs. at også India, Pakistan, Nigeria og Vietnam bør inkluderes. Selv om FN bruker et lands befolkningsstørrelse som sårbarhetskriterium, mener vi at det prinsipielt ikke er noe forskjell på fattige mennesker i folkerike versus litt mindre folkerike lavinntektsland. Land som Nigeria kunne for eksempel hatt svært godt av å få stimuli til å diversifisere eksporten bort fra bare olje, når 80 % av befolkningen lever under fattigdomsgrensa, og arbeidsledigheten er enormt høy. Det er dessuten at argumentet at ettersom befolkningen vokser i fattige land, blir 75 millioner grensa både kunstig og uthult. Etiopia er eksempel på MUL med 77 mill innbyggere.

Når det gjelder **ordinære GSP-preferanser for landbruksvarer**, stiller ForUM seg positivt til en økning av tollreduksjonen. ForUM vil støtte rapportens forslag om en økning på 20 prosentpoeng, men anser likevel at dette *ikke er nok til å vri import fra i-land til u-land* i en del tilfeller, og *oppfordrer regjeringen til å utrede hvor store tollpreferanser som skal til* for å oppnå dette. Spørsmålet er hvor mye preferanser som må til for å motvirke i-lands subsidier og andre konkurransefortrinn. Det er åpenbart at det nåværende preferansenivået har vært for lite til å vri importen, og rapporten gir ikke noe klart svar på hvor mye som må til.

ForUM støtter rapportens anbefalinger om **forenkling av opprinnelsesreglene**. Slike regler, og dokumentasjonskrav knyttet til disse, virker ofte handelsforhindrende for utviklingsland med begrenset kapasitet til å sette seg inn i enkelte importørlands spesifikke krav.

Når det gjelder **tollsats på industrivarer**, anbefaler ForUM at *Norge fjerner all toll på industrivarer*. Dette vil gi utviklingsland samme betingelser som for eksempel EU-land allerede har i dag, dvs. null toll på alle industrivarer, uten å måtte gå gjennom kompliserte og byråkratiske dokumentasjonsprosesser for GSP og opprinnelsesmerking. Dette mener vi vil være et viktig tiltak for å bedre utviklingslandenes markedsadgang for industrivarer til Norge. Dagens system kan neppe forsvares som rettferdig når mer enn 80% av norske tollinntekter stammer fra utviklingsland.

ForUM vil støtte at dagens **overvåkings- og unntakssystem forenkles**. Når det gjelder sikkerhetsmekanismen som gjør det mulig å blokkere en import som er "markedsvridende", har ForUM merket seg at denne ordningen aldri har vært i bruk og at det derfor er vanskelig å se hvilke effekter en slik mekanisme vil ha. Generelt mener ForUM at slike ordninger, som ikke er fast definert eller tidligere utprøvd, bidrar til å skape usikkerhet for eksportørlandene som *særlig trenger forutsigbarhet* for å kunne satse på å øke eksporten til Norge. Vi ber derfor om at norske myndigheter definerer konkrete størrelser for hva som kan aksepteres av import, før en slik sikkerhetsmekanisme vil tas i bruk. ForUM mener også at ordningen må evalueres raskt hvis den kommer i bruk, for eksempel etter 2-3 ganger.

De øvrige av rapportens konklusjoner har ForUM ingen merknader til. Vi takker for invitasjonen til komme med våre innspill til rapporten.

Vennlig hilsen

Ane Schjolden
Rådgiver

Morten Eriksen
Daglig leder

Utenriksdepartementet
Pb 81 14 Dep.
N-0032 Oslo

06.08.2007

Utviklingslandenes markedsadgang til Norge. - Høringsvar fra Framtiden i våre hender

Framtiden i våre hender vil gi honnør til arbeidet som er gjort med gjennomgangen av det norske handelsregimet generelt og Generalized System of Preferences (GSP) spesielt, med hensyn til å forbedre utviklingslandenes markedsadgang til Norge. Dette gjelder både arbeidet gjort av norske forskningsinstitusjoner og av norske myndigheter, nå sist med framleggelsen av rapporten *Utviklingslandenes markedsadgang til Norge. En gjennomgang av den norske GSP-ordningen med forslag til forbedringer*.

Framtiden i våre hender jobber for miljøansvar og rettferdig fordeling, og er Norges største miljø- og solidaritetsorganisasjon med over 20.000 medlemmer og med 20 lokallag ulike steder i Norge. Vi takker for anledningen vi har fått til å levere høringsvar til denne rapporten.

I Soria Moria-erklæringen skrev de tre regjeringspartiene: *Regjeringen vil øke importkvotene for fattige land, også ikke-MUL land. Regjeringen vil målrette bistand mot å sette MUL-land i stand til å utnytte sine handelspreferanser.*

Vi viser også til *Norges nasjonale indikatorsett for bærekraftig utvikling*, hvor *Import fra afrikanske land og MUL-land i Afrika* er en av to indikatorer på politikkområdet *Internasjonalt samarbeid for en bærekraftig utvikling og bekjempelse av fattigdom*.

Vi tolker dette som en klar målsetning fra regjeringen om å øke importen fra utviklingsland, og anbefaler at arbeidsgruppens rapport legges til grunn for en snarlig revisjon av GSP-ordningen.

Oppsummering

Framtiden i våre hender støtter målet om å gi fattige land større markedsadgang til Norge, og støtter derfor gjennomgående rapportens konklusjoner. Dette gjelder spesielt forslagene om

- Utvidelse av antall land som er inkludert i GSP-ordningen
- Utvidelse av antall GSP-land med toll- og kvotefri markedsadgang til Norge
- Forenkling av opprinnelsesreglene
- Tiltak for å øke bruken av GSP-ordningen (hele listen 12-15 side 8)

Framtiden
i våre hender

Fredrikshorgveien 24 B, N-0177 DRLO. telefon +47 22 03 31 50. telefaks +47 22 03 31 51
www.framtiden.no post@framtiden.no organisasjonsnummer 970 221 119

Framtiden i våre hender har imidlertid noen merknader til enkeltpunkter i rapporten, som kan oppsummeres slik:

- Kap. 5.1: Framtiden i våre hender vil fjerne all toll på industrivarer til Norge, fordi vi mener det vil bidra til å styrke u-lands markedsadgang til Norge, og i større grad vri import over på u-land enn det vi ser i dag.
- Kap. 5.2: Framtiden i våre hender mener GSP-ordningen må gi reell markedsadgang for jordbruksvarer fra utviklingsland, spesielt der miljøregnskapet taler for vridning av produksjon. Vi mener også at ordningen bør være mer følsom overfor spesielle krav fra utviklingsland, spesielt på området tolleskalering.
- Kap. 6.3: Framtiden i våre hender mener man burde fjerne sikkerhetsmekanismen vis a vis MUL-landene, i tråd med MULs krav i WTO-forhandlingene om at null for MUL må bindes (gjøres permanent). Subsidiært burde man redusere handelshinderet som ligger i unødvendig usikkerhet, ved å kvantifisere hva slags importutvikling som vil og ikke vil utløse mekanismen.
- Kap. 7: Framtiden i våre hender vil at norske myndigheter skal opprette en *Export Helpdesk for Developing Countries* på Internett og telefon, slik EU har gjort.

Generelle merknader

Utviklingsland bør i prinsippet gis bedre handelsvilkår enn rike land for å kompensere for ulemper knyttet til infrastruktur, eksportkapasitet og responstid. Det krever betydelige toll-lettelser så vel som teknisk assistanse for å kompensere for disse ulempene, og slik *vri import* fra rike til fattige land.

FIVH mener samtidig at de praktiske realiteter omkring det norske tollsystemet tilsier at for å ha realistiske forhåpninger om å oppnå målet om å vri importen, må man akseptere at dette kan innebære at noe norsk produksjon erstattes av import fra utviklingsland, der disse her eller kommer til å bygge opp eksportkapasitet.

FIVH vil særlig bemerke at det er viktig å åpne ekstra for varer fra sektorer med høy verdiskapning, så som industrivarer, foredlede jordbruksvarer og dessuten varer der de miljømessige konsekvensene av å flytte produksjon er små eller til og med positive. Samtidig mener FIVH at det må gis reell markedsadgang for alle varer, slik at utviklingslandene gis handlingsrom til selv å bestemme hvilke produkter de ønsker å eksportere. Hva et utviklingsland skal tjene penger på, bør av prinsipp ikke bestemmes i Norge, men i utviklingslandene selv.

Importen fra MUL-land med iverksatt nulltoll i dag er nærmest ikke-eksisterende. FIVH anser derfor problemet med preferanseerosjon for MUL (at mindre fattige u-land får tilnærmet eller like god markedsadgang) som så lite at det ikke bør få komme i veien for en forbedring i markedsadgangen for alle utviklingsland. Summen av fordeler ved utvidelse av nulltoll-ordningen og den forbedrede markedsadgangen som rapporten fra arbeidsgruppen anbefaler, vil sammen med fjerning av tollene på industrivarer mer enn oppveie ulempene av eventuell preferanseerosjon. FIVH mener at resultatet i sum kan bli økt eksport også for dagens "null for MUL-land".

Merknader til enkeltpunkt

Kapittel 5.1 Toll på industrivarer

- Framtiden i våre hender vil fjerne all toll på industrivarer til Norge, fordi vi mener det vil bidra til å styrke u-lands markedsadgang til Norge, og i større grad vri import over på u-land enn det vi ser i dag.

Til tross for GSP-ordningen, stod utviklingslandene for over 80 pst. av tollinntektene (sitat rapporten s.25)

FIVH mener det bør gjøres til et rådende prinsipp at GSP-ordningene skal gi bedre markedsadgang for u-land enn det i-land har, og at på områder hvor i-land i dag har full markedsadgang bør u-land gis det samme ved å sette den generelle tollsatsen for varen til null.

Framtiden i våre hender viser til at u-land med dagens GSP-ordning har dårligere markedsadgang enn i-land på flere områder. Det gjelder spesielt industrivarer, der frihandelsavtaler med mange i-land gir svært lav eller ingen toll på industrivarer, mens u-land for noen varer må betale full toll eller kun får begrensede tollettelser. Som det er henvisning til i rapportens grunnlagsmateriale, gjør strenge opprinnelsesregler i GSP-ordningen at industrivarer fra MUL-land, eksempelvis tekstiler fra Bangladesh, i snitt tollbelegges strengere enn de samme varene fra EU. Framtiden i våre hender har tidligere påpekt at lignende forhold gjelder en del foredlede jordbruksprodukter som er omfattet av RÅK-ordningen¹. Tarifferingen av råvareinnholdet i sjokolade fra GSP-land er der strengere enn for sjokolade fra EU-land. Dette er således en av de mange forhold som er med på å vedlikeholde fattige lands rolle som råvareleverandør av kakao, mens verdiskapningen fra foredlingen til sjokolade skjer i rike land².

Framtiden i våre hender mener historien viser at det er særlig viktig for u-land å oppnå en industriell utvikling. Framtiden i våre hender mener at den beste løsningen for å styrke u-lands markedsadgang for industrivarer er å fjerne all gjenværende toll på industrivarer til Norge.

Kapittel 5.2 Toll på landbruksvarer

- Framtiden i våre hender mener GSP-ordningen må gi reell markedsadgang for jordbruksvarer fra utviklingsland, spesielt der miljøregnskapet taler for vridning av produksjon og at ordningen bør være mer følsom overfor spesielle krav fra utviklingsland, spesielt på området tolleskalering.

Framtiden i våre hender støtter en økning av tollpreferansene innenfor minsteavgangskvotene så snart som mulig. Vi men samtidig det bør utredes om 20 prosentpoeng er tilstrekkelig for å nå målet om å vri import fra rike til fattige land.

Framtiden i våre hender registrerer at det fortsatt er *en overordnet målsetning for Norge å opprettholde en levedyktig jordbruksproduksjon over hele landet basert på de varene som best kan produseres i Norge* (sitat rapporten s.29), og at ordet *overordnet* også synes å gjelde i forhold til målsetninger om utvikling i fattige land. Framtiden i våre hender er tilhenger av et livskraftig norsk jordbruk, så lenge dette tar vare på miljøet innenfor rammene

¹ Ordningen med råvarepriskompensasjon (RÅK) og RÅK-toll.

² Se *Bitter sjokolade. Om kakaodyrking og norsk sjokoladeproduksjon*. FIVH-rapport 1/04 www.framtiden.no/filer/Bitter_sjokolade_r0104.pdf

av en bærekraftig utvikling. Vi stiller likevel spørsmål ved prioriteringen av (vekst i) en norsk næring som viktigere enn utvikling i fattige land.

Spesielt problematiske varer er tomater, agurk, salat dyrket vinterstid, samt roser og tropiske blomster som orkideer. Disse kan umulig være eksempler på *de varene som best kan produseres i Norge* (jfr. sitat over). Dersom Norge fortsetter en så bred praktisering av hva som er viktige produkter for norsk jordbruk, vil dette kunne brukes som begrunnelse for andre rike land til å anvende minst like brede tollmurer. Resultatet blir fort at utviklingsland fortsatt henvises til å produsere et smalt utvalg dårlig betalte kolonialvarer, istedenfor å kunne diversifisere sin jordbruksekspor.

Framtiden i våre hender og andre har tidligere vist til hvordan produksjon og frakt av de ovennevnte varene fra utviklingsland innebærer til dels betydelige innsparinger av både energi og klimagassutslipp sammenlignet med produksjon i Norge, hvor disse dyrkes i kunstig oppvarmede og belyste drivhus med et betydelig energiforbruk pr produsert enhet³. Dersom rapportens anbefalinger om utvidelse av toll- og kvotefri markedsadgang for et antall afrikanske land blir gjennomført, vil det hjelpe for avskårne blomster, men begrunnet i praktiske hensyn ser vi ikke at den vil gi noen substansiell økning i markedsadgang for andre produkter i denne kategorien. Vi ber derfor om at det for produkter og årstider hvor forbruket i dag langt på vei dekkes av norsk / nord-europeisk drivhusproduksjon gjennomføres ekstra store GSP-lettelsers. Dette dels for å åpne for mer miljøriktige produksjonskilder (altså ikke-norske), dels for å vri import fra dagens EU-kilder og over på det som i praksis vil kunne bli import fra afrikanske land i Middelhavsområdet.

Vi vil henlede oppmerksomheten mot at *tollskalering* er et typisk punkt som utviklingsland kritiserer rike land for. Tollskalering etter foredlingsgrad bidrar etter vår vurdering til å løse fast utviklingsland i en rolle som råvareleverandører, mens verdiskapningen fra foredlingen skjer i rike land. Eksempelvis er import av soyabønner til Norge belagt med lav eller ingen toll, mens soyaoilje har høyere tollsats og soyamargarin har enda høyere tollsats. Dette gir fordeler til norske industribedrifter som importerer og foredler soya fra utviklingsland, og ulemper for bedrifter i utviklingsland som ønsker å bidra til verdiskaping og industriarbeidsplasser basert på egne råvarer. Framtiden i våre hender mener GSP-ordningen bør oppmuntre til industriell verdiskapning i utviklingsland ved å gi foredlede jordbruksprodukter fra utviklingsland like lav tollsats som råvaren, og slik nullte ut effekten av tollskaleringen som er innbakt i de ordinære tollsatsene.

Kapittel 6.3 Sikkerhets- og overvåkingsmekanismer

- Framtiden i våre hender mener man burde fjerne sikkerhetsmekanismen vis a vis MUL-landene, i tråd med MULs krav i WTO-forhandlingene om at null for MUL må bindes (gjøres permanent). Subsidiært burde man redusere handelshinderet som ligger i unødvendig usikkerhet, ved å kvantifisere hva slags importutvikling som vil og ikke vil utløse mekanismen.

Framtiden i våre hender støtter rapportens forslag om å endre sikkerhets- og overvåkingsmekanismene for å redusere de handelshindrene som ligger innbakt i dagens byråkratiske ordninger.

³ Se *Godt norsk? CO2-utslipp ved produksjon, lagring og transport av norsk og importert frukt/grønnsaker* www.framtiden.no/filer/Godt_norsk_r0798.pdf, og *Myten om langreist mat (Folkevevt 3-2005)*, samt *Vringer* (2005) som viser til at dyrking og flyfrakt av roser fra Kenya til Nederland gir 85 % redusert energiforbruk sammenlignet med å produsere dem i Nederland <http://aitur-archive.library.uu.nl/dissertations/2005-1220-200025/c3.pdf>

Vi mener samtidig at sikkerhetsmekanismen fungerer som et reelt handelshinder, og gjør GSP-ordningen dypt selvmotsigende da det er et løfte til eksportører i MUL-land – og deres norske handelspartnere – om at dersom målsetningen med null for MUL oppnås (økt eksport) skal null for MUL straks avvikles for de samme varene, slik at oppfyllelse av målsetningen reduseres/umuliggjøres.

Vi stiller samtidig spørsmål ved behovet for å opprettholde en ordning som aldri har vært i bruk. Vi mener man burde fjerne sikkerhetsmekanismen vis a vis MUL-landene. Vi minner i denne sammenheng om at et av kravene fra de minst utviklede landene (MUL) i WTO-forhandlingene er at den toll- og kvotefrie markedsadgangen for deres varer må bindes (gjøres permanent).

Subsidiært: Hvis norske myndigheter fortsatt mener det trengs en sikkerhetsmekanisme mot verdens fattigste land, burde man se på om ordningen kan gjøres mindre skjønsmessig – og kvantifisere hva man mener ville utgjøre en slik trussel. Slik kan fattige lands eksportører få en større grad av forutsigbarhet. Dette kan skje ved at det vedtas en grense for importert tonnasje, prosent av norsk forbruk, eller økning i importmengder pr tidsenhet.

Slik situasjonen er nå, er det lite attraktivt for MUL-land å bygge opp kapasitet for eksport til Norge, fordi de ikke har noen forutsigbarhet i forhold til når markedsadgangen eventuelt vil bli redusert / avviklet.

Kapittel 7 Tiltak for økt bruk av GSP-ordningen

- Framtiden i våre hender vil at norske myndigheter oppretter en Export Helpdesk for Developing Countries på Internett og telefon, slik EU har gjort.

Framtiden i våre hender mener det i rapporten er listet opp en rekke interessante og positive tiltak, som vi anbefaler at gjennomføres. Vi vil legge til en anbefaling om at Norske myndigheter publiserer en norsk utgave av EUs *Export Helpdesk for Developing Countries* <http://exporthelp.europa.eu/>. Denne er tilgjengelig på fire u-landsrelevante språk (engelsk, fransk, spansk og portugisisk), og gir solid informasjon om tollsatser og alt relevant regelverk sortert etter produkt, supplert med eksperter som kan svare på spørsmål pr telefon.

Framtiden i våre hender håper arbeidet snarlig vil resultere i en revidert GSP-ordning som i større grad bidrar til å vri import fra rike til fattige land, og dessuten legger til rette for økt import fra utviklingsland generelt.

Vennlig hilsen
Framtiden i våre hender

Arild Hermstad, daglig leder

Mekonnen Germiso, saksbehandler

Friends Fair Trade

- innspill mottatt 13.06.07 i netthøringen på regjeringen.no

Null toll-systemet fungerer ikke. Butikken og importøren Friends Fair Trade i Oslo opplever gang på gang at vi blir belastet med høye og helt urimelige tollsatser til tross for at alle våre varer er Fair Trade-produkter importert fra utviklingsland. Mange av varene som vi kjøper kommer til Norge via EU og blir da regnet under tredjelandsreglene. Vi må derfor f.eks. betale høye tollsatser (10,7 prosent) på våre økologiske og Fairtrade-lisensierte klær.

Problemet er at Tollvesenet forlanger dokumentasjon som våre leverandører ikke kan skaffe frem.

Dagligvarer er et annet meget problematisk segment. Nylig ble vi nødt til å betale 27 prosent (!) toll på en sending med juice, og denne tollen kom i tillegg til forskjellige emballasjegebyrer, sukkeravgifter, miljøgebyrer, etc. Resultatet er at juicen blir umulig å selge til en fornuftig pris.

Jeg forstår det så at de samme dagligvarene som pålegges skyhøye avgifter, gebyrer og tollsatser til Norge kan tas inn gratis i Sverige og Danmark.

Dette er nok en viktig grunn til at importen fra utviklingsland er betydelig større i våre naboland.

Per Persson
Friends Fair Trade

org: Handelskampanjen

epost: handelskampanjen@handelskampanjen.no

Høringsuttalelse:**Innspill fra Handelskampanjen til "Utviklingslandenes markedsadgang til Norge"**

Handelskampanjen støtter målrettede tiltak for å øke importen fra utviklingsland, spesielt de fattigste landene og fra fattige småprodusenter. Når det gjelder import av landbruksprodukter, mener vi tiltakene må være slik at de bidrar til å erstatte import fra industriland med import fra utviklingsland, spesielt de fattigste.

Handelskampanjen mener at en generell handelsliberalisering er en trusselen mot utviklingsland. Det truer utviklingslandene rett til å beskytte eget næringsliv og ha tilstrekkelig politisk handlingsrom til å bestemme sin egen utviklingsvei. Samtidig ser vi at utviklingsland i praksis stenges ute fra de rike landenes markeder. En generell handelsliberalisering av de norske markedene vil ikke løse dette problemet eller bidra til fattigdomsreduksjon, men vil kun tjene store selskaper med eksportinteresser. En bør derfor heller ta i bruk mer målrettede tiltak som bidrar til å vri importen fra rike land til utviklingslandene. Handelskampanjen deler derfor arbeidsgruppas vurdering av viktigheten av GSP som et ledd i å vri importen fra de rike landene til utviklingsland. Vi er derfor positive til at regjeringa tar i bruk GSP-ordningen i stedet for generell handelsliberalisering i WTO.

Vi er positive å utvide listen av utviklingsland som nyter godt av null-toll, derimot er vi skeptisk til å bruke OECDs definisjoner av utviklingslands og ikke holde seg til FNs. FN er en mer legitim organisasjon enn OECD, og bruk av FNs definisjoner vil samtidig bidra til å styrke FN som aktør i internasjonal handelsregime.

Handelskampanjen deler også arbeidsgruppas syn på at både hensynet til et levedyktig norsk landbruk og økt import av landbruksprodukter fra utviklingsland kan ivaretas på en positiv måte.

Handelskampanjen støtter arbeidsgruppas punkt 14 om at GSP ikke er tilstrekkelig for å vri importen fra industrialiserte land til utviklingsland. "...det anbefales at bruken av tollpreferansene i GSP-ordningen stimuleres gjennom intensivt handelsrettet utviklingssamarbeid." På tross av at de minst utviklede landene har hatt toll- og kvotefri adgang

til Norge er deres eksport til Norge minimal. Statistikk viser at MUL sin eksport til Norge faktisk har sunket i perioden 2000-2004 . I samme periode økte EU sin eksport til Norge med nærmere 50 %. Det er derfor andre faktorer enn markedsadgang som gjør at MUL sin eksport til det norske markedet avtar. GSP alene er ikke nok til å bidra til å vri importen. Produksjonskapasitet, teknologioverføring, kompetanseheving og infrastruktur er blant annet nødvendig for å gi utviklingslandene er reel mulighet til å eksportere sine produkter. Handelskampanjen støtter derfor arbeidsgruppa fokus på å samkjøre GSP med handelsrelatert bistand

Tekniske og sanitære standarder (SPS - sanitary and phytosanitary measures) fører til store utfordringer for utviklingsland siden de ofte fungerer som handelshinger for utviklingsland. Vi støtter derfor gruppas forslag til å bidra med bistand og støtte til utviklingsland til å møte disse standardene.

Som nevnt ovenfor ønsker Handelskampanjen en helhetlig vurdering av ulike tiltak som kan settes i verk for å vri importen fra rike land til utviklingsland, spesielt de fattigste landene og fattige småprodusenter. Vi stiller oss derfor generelt positive til gjennomgangen av GSP-ordningen med mål om at flere land kan benytte seg av ordningen.

Handelskampanjen stiller seg også positiv til tiltak punkt 6 dersom det er ment å dreie importen fra rike land til utviklingsland. Punkt 6: ".U-land som ikke er inkludert i nulltollordningen (jf.pk.5) får en økt preferanse innenfor kvotene på bekostning av industrilandene. Det innebærer at for eksempel storfekjøtt fra Brasil, som i dag får en toll reduksjon på 10 pst. i forhold til anvendt toll, nå vil få en tollreduksjon på 30 pst." Derimot er vi skeptiske til punktet siden det antageligvis vil være Brasil som vil stikke av med preferansen.

Tiltaket vil innebære at også Brasil skal få reduserte toll satser. Brasil har en svært konkurransedyktig agobusiness som kontrolleres av en liten elite. Å senke tollsatsene på et generelt grunnlag til Brasil vil ikke føre til at de fattigste bøndene får eksport mer til det norske markedet, men at stor agobusiness får handelspreferanser. Samtidig vil bedre handelspreferanser til Brasil føre til at stor brasiliansk agobusiness stiller sterkere i konkurransen med bønder fra MUL landa. og kan føre til at brasilianske varer utkonkurrerer varer fra MUL på de norske markedene.

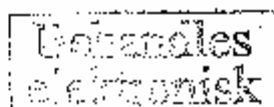
Handelskampanjen mener rapporten ikke i stor nok grad setter fokus på hvordan økt eksport kan gå på bekostning av matsikkerheten i utviklingsland. Både minst utviklede landene

og utviklingslandene samlet er nå netto matimportører. Økt eksport av mat kan føre til økt underskudd av mat i områder der underernæring allerede er et problem. FNs organisasjon for mat og landbruk, FAO, mener det må produseres 50 prosent mer mat i 2030 enn det gjøres nå. Samtidig vil det være behov for drastiske omlegginger av store deler av landbruket fordi det ikke drives på en bærekraftig måte. Overforbruk av vann, kjemiske sprøytemidler og kunstgjødsel i det storindustrielle landbruket, kan ikke fortsette. I tillegg vil klimaendringene redusere matproduksjonen betydelig i mange fattige land. I et globalt miljø- og solidaritetsperspektiv mener vi det er viktig at ethvert land utnytter sine naturgitte forutsetninger til en bærekraftig produksjon av basismat til egen befolkning. Ivaretagelse av det bi

ologiske mangfoldet og andre naturressurser, beholde kunnskap og kultur, og sikre sysselsetting er andre gode grunner til å opprettholde matproduksjon i alle land. Matsikkerhet gjennom egen matproduksjon er også viktig for mange lands nasjonale sikkerhet og uavhengighet. Sult brukes som våpen, og land som er helt avhengig av matimport vil lettere bli satt under politisk press enn land som ikke er det. Vi mener derfor regjeringa i større grad kan se på hvordan økt eksport ikke skal gå på bekostning av matvaresikkerheten.

Ingvild S. Reymert
Koordinator for Handelskampanjen

Medlemmer i HANDELSKAMPANJEN: ATTAC, Fagforbundet, For velferdsstaten, Handel og Kontor, Latin-Amerikagruppene, Natur og Ungdom, Nei til EU, Norges Bondelag, Norges Bygdekvinnelag, Norges Bygdeungdomslag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, OIKOS, PRESS, Spire - Utviklingsfondets ungdom, Ungdom mot EU, og Utviklingsfondet.

Handels- og Serviceeraringens
Hovedorganisasjon

UTENRIKSDEPARTEMENTET
Postboks 8114 Dep
0032 Oslo

UTENRIKSDIENST	ARBEID
07102739-9	Kr. 5
07 JUN 2007	676
Adrivase	Bekst.
563.6	

Dato: 21

Oslo, 31. mai 2007
Vår ref. 103-2007-02002

Skriv ut

UTVIKLINGSLANDENES MARKEDSADGANG TIL NORGE. RAPPORT FRA EN INTERDEPARTEMENTAL ARBEIDSGRUPPE MED FORSLAG TIL FORBEDRINGER I DEN NORSKE GSP-ORDNINGEN

Vi viser til departementets brev av 23.4.07 og vil avgis nedenstående uttalelse.

HSH har alltid vært opptatt av viktigheten av internasjonal handel og dermed også av betydnungen for utviklingslandenes markedsadgang i industrilandene. Den 23. januar i år arrangerte Finansdepartementet en høring av Norges arbeid med bærekraftig utvikling. Et av temaene herunder var "Development and trade issues". I et vårt bidrag på denne høringen konsentrerte seg om mange av de forhold som ovennevnte rapport dreier seg om, vedlegges vårt bidrag.

Hvilke land skal GSP-ordningen omfatte

Vi er enig i at den til enhver tid gjeldende "DAC-liste" fra OECD legges til grunn for hvilke som skal omfattes av den norske GSP ordningen. Dermed anbefaler vi, som arbeidsgruppen, at de 11 tidligere delrepublikker i Sovjetunionen som inngår i DAC-listen, inkluderes i GSP-ordningen. Likeledes er vi enig med arbeidsgruppen der den foreslår å ta ut av GSP Hong Kong, Macao, Bahamas, Brunei Darussalam, Kuwait, Bahrain, Qatar og Forente arabiske emirater. Vi har heller ikke innvendinger mot at land som det er inngått frihandelsavtaler med, tas ut av GSP-ordningen. Samtidig har vi notert oss unntaket for SACU landene.

Utvidelse av ordningen for toll- og kvotefri markedsadgang til flere lavinntektsland

Vi støtter forslaget om at antall land som deltar i nulltollordningen, utvides. Imidlertid mener vi at utvidelsene burde være mer omfattende enn de 14 land som foreslås. Spesielt vil vi nevne land som Bolivia, Guatemala, Costa Rica, El Salvador og Honduras. Gjennom vårt samarbeid med Norad som har til formål å øke importen fra fattige land, jfr vedlagte notat, har vi mottatt signaler om at det vil være aktuelt å sette inn dette arbeidet mot utvalgte land i Latin-Amerika. Det er klart at å inkludere ovennevnte land i nulltollordningen, ville være et viktig bidrag i dette

Postadresse
Boks 2000 Solli, 0220 Oslo

Kontoradresse
Boks 2228, 0221 Oslo

Telefon 22 51 17 00
Telefax 22 14 01 30

Internettub. og nettside
www.hsh.org.no

Bankfor
0202 01 14 743

Foretaksregister
970 144 646 MVA

arbeidet. Botswana og Namibia er mer velstående enn nevnte land, og det er vanskelig å forstå hvorfor disse to landene får MTT-behandling mens de nevnte ikke får det.

Ordinære GSP-preferanser for landbruksvarer

Vi støtter forslaget om å øke tollreduksjonene innenfor WTO minsteavgangskvoter for landbruksvarer. Incidental mener vi at all den stund kvotene for mange kategorier ikke utnyttes, bør de reduksjonene gjøres større enn de foreslås 20 prosentpoeng.

Toll på industrivarer

Vi mener tekstiltollene bør settes til null for alle GSP-land, og således ikke bare for MUL. Med få unntak har mellominntektslandene ingen preferanser på det norske markedet, og de har langt dårligere vilkår enn verdens rikeste handelsblokk, EØS. Samtidig er tekstiler og klær viktig eksportartikler for mange av disse landene.

Forenklinger på det administrative området

Vi støtter forslaget om at opprinnelse kan dokumenteres ved en fakturaerklæring fra eksportøren ved mindre forsendelser.

Når det gjelder opprinnelsesreglene, mener vi disse bør gjennomgås med sikte på at flere varer kan få MTT-opprinnelse. Importen fra MUL har sunket de senere årene til tross for nulltollordningen. Dermed viser det seg at det må foretas tiltak til for at importen fra MUL skal øke. Ett slikt tiltak er tilpasning av opprinnelsesreglene. Det finnes mange eksempler på at MUL-varer mister sin opprinnelsesstatus fordi varene videreføres i andre land. Det er en svakhet ved rapporten fra arbeidsgruppen at ikke dette gjennomgås nærmere.

Vi mener at forskriftene om overvåking og sikkerhetsmekanisme bør oppheves. Disse innebærer en usødig administrativ byrde og har ingen praktisk betydning. Tenkningen bak disse forskriftene er også ulogisk i den forstand at dersom tiltakene (GSP) virker, må man beskytte seg mot denne importen. I denne sammenheng er det vært å minne om at det medførte ingen forstyrrelser i norsk økonomi da Mellombels lov om innførselsforbud fra 1946 ble opphevet i 1997.

Kvotordninger

Vi er skuffet over at arbeidsgruppen ikke har vurdert og kommet med forslag når det gjelder kvotordningene i GSP-ordningen. Etter vår oppfatning burde disse ordningene så avgjort ha blitt gjennomgått. Det samme gjelder systemene for fordeling av kvotene. Det forhold at en kvote ikke blir fullt ut utnyttet, kan jo nettopp være forårsaket av at tildelingssystemet faktisk har en preventiv virkning. Etter vår oppfatning er aksjonssystemet et eksempel på det

Tiltak for å øke bruken av GSP-ordningen

Vi er positive til de foreslåtte tiltakene. I tillegg vil vi vise til vår avtale med Norad. Denne avtalen er inngått for en 5-årsperiode og har til formål å bidra til økt import fra fattige land. I vedlagte notat gis det en kort beskrivelse av aktivitetene. Kort nevner vi at spesielt viktige aktiviteter i Uganda og Vietnam har involvert et større antall bedrifter med svært opplyttende resultater. Basert på disse erfaringene vil vi nå utvide aktivitetene til flere land. Fra vår side vil vi foreslå, og be om, at utenriksstasjonene i sin informasjon også viser til dette arbeidet som HSH utfører for å øke importen til Norge.

Vennlig hilsen
**HANDELS- OG SERVICENÆRINGENS
HOVEDORGANISASJON**

Direktør

NOTAT

Til: The Norwegian Ministry of Finance
 Fra: HSH – the Federation of Norwegian Commercial and Service Enterprises
 Dato: 2. January 2007
 Sak: DEVELOPMENT- AND TRADE ISSUES

HSH in brief

HSH is the principal organisation within the trade and services industry. In trade, HSH covers all sectors and all sales activities. This means that HSH covers retailers, wholesalers, agents, importers and chains within all sectors. Besides commercial interests, HSH ranks among its members voluntary organisations, private health and care institutions, museums, educational institutions, travel companies, accounting services, employment bureaux, IT companies, cleaning companies, funeral services and other organisations.

Because HSH is the organisation for Norwegian commerce, most Norwegian imports are dealt with by companies belonging to HSH. So HSH has always been interested in the conditions for international exchange of goods and services and HSH's attention in these matters is particularly focused on imports to Norway and the significance of these imports.

The significance of trade

In common with the majority of the political community in Norway we therefore fully acknowledge the significance of international trade. The justification for trade in brief is that it provides the basis for, and is therefore a prerequisite of, economic growth and thus improvements to the common good. Trade is therefore an essential tool in fighting poverty. There is broad political agreement on this view and Foreign Minister Jonas Gahr Støre referred, in his speech to the WTO Ministerial Conference in Hong Kong, to the aim of the WTO negotiations, namely 'to ensure that international trade can play a major role in the promotion of economic growth and the alleviation of poverty'.

Based on recognition of the significance of trade for growth and the fight against poverty, HSH has entered into a collaborate initiative with the Norwegian Agency for Development Cooperation (Norad) with the aim of contributing to increased imports from developing countries. The purpose of this is of course to contribute to industrial development in the south. As part of this work we have set up a database of quality assured exporters in developing countries and Norwegian importers. On HSH's website we have what we call AccessGuide, providing guidance about the Norwegian market for a range of industries.

Even though developing countries generally have duty and quota free access to the Norwegian market, imports are not particularly high and nor are they growing. One explanation for this is lack of commercial knowledge. In Vietnam HSH has therefore initiated a training programme for Vietnamese manufacturers to make them more professional in relation to the Norwegian and Scandinavian market. Based on experience of this we shall initiate suitable adaptations of the programme for suppliers in selected countries in Africa.

Norwegian trade policy in practice

In the section of the Norwegian 2007 national budget, 'International cooperation for sustainable development and the fight against poverty', emphasis is placed on the key importance of trade for the developing countries' incomes, productivity growth and employment. Given this, and the broad understanding of the importance of trade, it is surprising that there is a considerable gap between philosophy and practice in Norwegian trade policy.

To start with we can refer to the OECD's Development Friendliness Index. This is mentioned in Report to the Storting (the Norwegian parliament) No. 35 of 2004, and elsewhere. This index compares the OECD countries on the basis of their contribution to development and fighting poverty. Norway ends up in the middle. However, the part of our trade policy associated with trade in agricultural goods had a negative impact.

The poorest countries (least developed countries – LDC) have duty and quota free access to the Norwegian market for all goods. On the other hand all the other developing countries such as for instance Kenya, Vietnam and Guatemala, meet customs barriers of many hundreds of per cent for various agricultural goods. In reality developing countries other than LDC enjoy little or no preference in the Norwegian market and have to compete on the same basis as all other countries. It is also a mystery that Tanzania is a LDC whereas Kenya is not. Nor is it easy to understand that in trade policy terms a country like Guatemala falls into the same class as for example Kuwait, Brazil and India.

Nor is it easy to understand many of the Norwegian duty rates and whatever logic lies behind them. Generally the basis for customs duty is that Norwegian production is to be protected. But why is there a duty rate of [NOK] 12.92 for palm hearts? Or why is there duty on coconut kernel, palm kernel and bamboo oil? On top of all this is the fact that the duty free quotas that are set up are usually allocated by auction. This makes imports considerably dearer and does not contribute to the stimulation of trade, but the opposite.

The duty on men's pyjamas is 10.75 %, whereas the duty on women's pyjamas is only 6.9 %. At HSH we have problems in seeing the logic here.

Ethical trade

HSH is concerned that trade should be ethically responsible. Since the Ethical Trading Initiative - Norway (ETI-N) has been invited to this consultation we shall not go into detail here but draw attention to the fact that HSH, together with Norwegian Church Aid, the Norwegian Confederation of Trade Unions (LO), and the Norwegian Coop, founded ETI-N a good five

years ago. With this we set up a group that can be a good guide for importers, that can broadcast the requirements we have and that can crack the whip a little behind the importers if necessary.

The need for measures

In summary HSH wishes to underline the following:

- We have great faith in the work we are doing with Norad to promote imports from poor countries. So far the work has produced very good and promising results and HSH is keen to continue this collaboration far into the future, i.e. beyond the agreed 4-year period in which we are now, assuming Norad's continuing commitment.
- Norwegian customs duties both on agricultural and industrial goods ought to be reappraised with a view to substantial reductions and abolitions. This can be carried out for a wide range of goods of significance for exports from developing countries to Norway without Norwegian production suffering noticeable damage.
- The GSP system (Generalised System of Preferences) should also be reappraised with a view to giving the medium income countries real preference. For example the origin rules ought to be reappraised with a view to simpler requirements in order to achieve developing country origin.
- The systems for allocating customs quotas ought to be reappraised with a view to establishing a system that stimulates trade and not the opposite. This applies particularly to the auction principle.
- The grouping of developing countries should be reappraised. Obviously most people would consider a country such as Guatemala to be poor whereas a country like Kuwait can hardly be considered to be a developing country at all.
- Since customs duties and other trade restrictions are generally lowered on a common basis, the significance of current preference schemes is being eroded. Therefore attention should be paid to how the developing countries' preferential treatment can be improved. This applies particularly to the medium income countries.
- However the most important thing is that the WTO negotiations should be reinstated in line with the objectives laid down in the Doha Declaration. As a result of the collapse of the WTO negotiations we are now seeing increasing regionalisation in world trade. This is not good for the developing countries as a group and is delaying, or even preventing, the fight against poverty.

Det kongelige utenriksdepartementet
Postboks 8114 Dep
0032 Oslo

4. juni 2007

Vedr. høring om den norske GSP-ordningen (ref 07/02432)

Kort om Initiativ for etisk handel (IEH)

Visjon: Samarbeid for handel som sikrer menneskerettigheter, utvikling og miljø

IEH har to hovedmål:

1. Styrke oppslutningen om etisk handel
2. Styrke medlemmenes arbeid med etisk handel

Etisk handel er den delen av bedrifters samfunnsansvar som omfatter ansvarlig leverandørkjedestyring. I begrepet etisk handel legger vi at bedrifter, organisasjoner og offentlige instanser som kjøper eller importerer varer fra lavkostland tar delansvar for arbeidsforhold, menneskerettigheter og miljø i produksjonen. Dette gjelder selv om bedriften/organisasjonen bare unntaksvis eier hele eller deler av produksjonen. Nøkkelen til slike forbedringer ligger i langsiktig samarbeid.

Initiativ for etisk handel (IEH) er en medlemsorganisasjon for bedrifter, arbeidsgiverorganisasjoner, fagforeninger, frivillige organisasjoner og offentlige instanser. IEH ble stiftet i år 2000 som et *ressurscenter* og en *pådriver* for etisk handel. IEHs styrke og unikhet er at fellesskapet til sammen besitter en betydelig kunnskap om handel og utvikling. IEH sekretariatet utvikler også verktøy og yter konkrete råd til medlemmene, hvilket er nødvendig for forbedringer i produksjonsforhold.

IEH samarbeider både med norske myndigheter samt vestlig baserte og organisasjoner i produksjonsland som deler målsettingen om bedre arbeids- og miljøforhold. IEH ønsker å tilrettelegge for ytterligere samarbeid med disse aktørene.

Høringsutkast – forslag til forbedringer i den norske GSP-ordningen

IEH støtter at det gjøres tiltak for å bedre markedstilgangen for varer produsert i fattige land. Det er positivt at blant annet ordningen for toll- og kvotefri adgang utvides til å gjelde en flere lavinntektsland, at preferansemarginen forbedres for GSP-land i forhold til landbruksvarer, og at det gjøres flere tiltak med sikte på bruk av GSP-ordningen så som informasjonstiltak og kartlegging av det enkelte u-lands utfordringer i forhold til eksport av varer til Norge. IEH er enig at adgang på gode vilkår til kjøpekraftige markeder som Norge er én viktig forutsetning for økt handel og utvikling for U-landene.

IEH er imidlertid uenig i følgende premiss i forhold til hvordan det oppnås utvikling gjennom økt import fra U-land: *"Næringsutviklingen vil være bærekraftig hvis de varer og tjenester som produseres lar seg selge med tilfredsstillende gevinst"* (side 9 i arbeidsgruppens

rapport). For at økt handel skal bidra til bærekraftig utvikling – økonomisk, sosialt, og miljømessig – må også produksjonen av varene skje med en lønn og leve av for arbeiderne, med forsvarlige arbeidsforhold og uten å ødelegge lokalt miljø og ressursgrunnlag. I fattige land som ellers tjener på internasjonal handel holdes utviklingen tilbake av utbytende arbeidsforhold, barnearbeid, arbeidsulykker og miljøødeleggelser.

IEH mener at norske myndigheter generelt fokuserer for ensidig på økt import som middel til bærekraftig utvikling. Norske myndigheter bør samtidig legge vekt på betydningen av "decent work" – arbeidsstandarder, arbeidstakeres rettigheter og miljøhensyn - i sin politikk for utviklingssamarbeid for å bedre kunne bekjempe fattigdom. Dette gjelder ved import av nye produkter til Norge og ikke minst i forhold til eksisterende import av varer fra fattige land.

IEH mener at det må stilles krav til etisk forsvarlige produksjonsforhold for varer innkjøpt over offentlige budsjetter. Dette betyr ikke at produsenter i U-land ekskluderes for å ha mangelfulle arbeidsforhold, men snarere at kravene brukes som etiske målsetninger der det i samarbeid med produsenter og leverandører kontinuerlig jobbes for forbedringer i arbeids- og miljøforhold slik at produksjonen blir bærekraftig. I dette arbeidet følges etiske krav til produksjonsforholdene opp med tiltak som forbedret innkjøpspraksis, opplæring og kompetanseoverføring, positive incentiver for gode arbeidsforhold, lokale forbedringsprosjekter osv.

IEH oppfordrer også norske myndigheter til å bidra til at flere norske bedrifter engasjerer seg i å forbedre arbeids- og miljøforhold i sine leverandørkjeder. Initiativ for etisk handel ønsker som aktuell medlemsorganisasjon å være tilgjengelig for alle offentlige instanser, bedrifter og organisasjoner i Norge som vil jobbe for å bedre forholdene hos sine leverandører. I forhold til arbeid med etisk handel tilbyr IEH kompetanse og opplæring, nyttige arbeidsverktøy, bransje- og landbasert informasjon, og tilgang til lokale samarbeidspartnere i utviklingsland.

Med vennlig hilsen

Ole Henning Sommerfelt
Rådgiver

Høringsuttalelse fra Kirkens nødhjelp:**Utenriksdepartementet****WTO/OECD-seksjonen****Underdirektør Lars Vaagen****Rådgiver Kaja B. Edrén**

Kopi:

Leder i Stortingets Utenrikskomité

Oslo, 6. juni 2007

Olav Akselsen

Høringsuttalelse: utviklingslandenes markedsadgang til Norge (Kommentarer til rapport fra interdepartemental arbeidsgruppe)

Kirkens Nødhjelp vil innledningsvis takke for invitasjonen datert 23. april 2007 til å uttale seg om arbeidsgruppens anbefalinger. Kirkens Nødhjelp har i lang tid argumentert for forbedringer av GSP ordningen og at toll og kvotefrihet må utvides til flere enn bare MUL land. De forslag som her legges frem er viktige skritt i riktig retning.

Hvilke land skal GSP-ordningen omfatte

Pkt. 1, 2 og 3 Kirkens Nødhjelp vil generelt støtte opp om at den til enhver tid gjeldende "DAC-liste" fra OECD legges til grunn for hvilke land som skal omfattes av den norske GSP-ordningen, og at 11 nye land inkluderes i den nye ordningen og at en rekke land som ikke er oppført i DAC-listen tas ut av ordningen.

Pkt. 4 Kirkens Nødhjelp er kritisk til at land som det inngås bilaterale eller EFTA avtaler med gjennomgående skal tas ut av GSP-ordningen. De bilaterale EFTA avtalene har ofte dårligere markedsadgang for noen landbruksvarer sammenlignet med hva de hadde under GSP. Bilaterale avtaler kan dermed bidra til å underminere GSP ordningen. I prinsippet bør GSP ordningen gjelde også for land som Norge/EFTA inngår bilaterale avtaler med, så lenge de er definert inn under denne listen. Som et minstekrav bør det stilles visse kriterier til hvilke land som ikke bør tas ut av ordningen under noen omstendigheter, f.eks MUL. Tap av markedsadgang for visse landbruksprodukter bør i så fall kompenseres bedre enn det gjør i dag, f.eks med bedre markedsadgang for andre produkter, eller mulighet til å pålegge straffetoll for å inndrive tap av inntekter. Bindende konsesjoner, som i dag inkluderes i bilaterale avtaler, blir beskrevet som vel så bra som dagens GSP system. Hvis dette er tilfellet burde man gjøre slike konsesjoner til del av GSP systemet.

Utvidelse av ordningen for toll- og kvotefri markedsadgang til flere lavinntektsland

Pkt.5: I store trekk stiller vi oss bak utvidelsen av dagens ”null for MUL” ordning til å inkludere 14 lavinntektsland i tillegg til de 50 minst utviklende land (MUL). Fire lavinntektsland (India, Paksistan, Nigeria og Vietnam) er utelatt fra ordningen grunnet at de har en befolkning over 75 mill. innb. Kirkens Nødhjelp vil foreslå at denne grensen utvides til 100 mill. innb, slik at også Vietnam, med en befolkning på ca 80 mill. innb., inkluderes av ordningen.

Ordinære GSP-preferanser for landbruksvarer

Pkt 6: Kirkens Nødhjelp støtter også at GSP-ordningens tollreduksjon økes med 20 prosentpoeng innenfor WTOs minsteadgangskvoter for landbruksvarer.

Toll på industrivarer (klær og andre tekstilvarer)

Pkt 7: Kirkens Nødhjelp støtter at 14 lavinntektsland får tollfri markedsadgang for alle klær og andre tekstilvarer, i tillegg til de land som allerede har tollfrihet i dag. Vi vil også støtte opp om en evt utvidelse til enda flere land.

Forenklinger på det administrative området

Pkt 8 og 9: Kirkens Nødhjelp støtter opp om de forslåtte forenklinger og endringer av opprinnelsesreglene.

Pkt 10: Det beskrives at overvåknings- og sikkerhetsmekanismer vil endres og samles i en enkel forskrift. I den forbindelse bør man også gjøre mer for å definere sikkerhetsmekanismen i form av import stans som utløses på grunnlag av gjeldende kriterier ved faktisk observasjon av importøkning som setter markedsbalansen i fare. Man bør kalkulere og definere spesifikt hvor stor økning som må til for sette markedsbalansen i fare og dermed utløse sikkerhetsmekanismen på ulike produkt.

Kvoteordningen

Pkt 11: Kirkens Nødhjelp har ingen invendinger mot at det ikke gjøres endringer i kvoteordningen.

Tiltak for å øke bruken av GSP-ordningen

Pkt 12 og 13: Kirkens Nødhjelp har ingen invendinger mot at Norad, TAD og utenriksstasjonen gjennomfører iverksetting og informasjon om ordningen, men vil understreke viktigheten av at også sivilt samfunn, i tillegg til offentlige myndigheter i de relevante land, informeres om ordningen.

Pkt 14: Kirkens Nødhjelp støtter ”aid for trade” og at det utarbeides en handlingsplanen for styrking av det handelsrettede utviklingssamarbeidet. Det er imidlertid viktig at de bekymringer flere land og organisasjoner har fremmet reflekteres mht de potensielle farene ved å knytte handelsbetingelser og bistand tett opp mot hverandre: a) at bistand blir brukt som forhandlingskort for at rike land skal få bedre markedsadgang i fattige land (f.eks i WTO forhandlingene, men også i bilaterale og regionale avtaler) og dermed bidra til å bygge opp under et allerede urettferdig handelssystem; b) at det stilles

andre typer økonomiske betingelser knyttet til denne bistanden, i likhet med hva Verdensbanken og IMF tradisjonelt har gjort. Noe som også er ødeleggende for demokratiske prosesser i disse landene.

Pkt 15: Som et første innspill til UDs planlagte utredning av u-landenes muligheter og begrensninger knyttet til handel anbefaler vi at sivilt samfunn (så vel som offentlige myndigheter) i de relevante landene konsulteres.

Utredningen bør også undersøke hvorvidt denne nye ordningen bidrar til å fremme, evt undergrave, eksisterende regional integrasjon og handelssamarbeid i Sør, slik at ordningen i størst mulig grad bidrar til å fremme slikt samarbeid.

Videre vil vi anbefale at utredningen også fokuserer på ulike behov for kapasitetsbygging hos ulike land for å overkomme hindringer for reell markedsadgang. Krav til standarder knyttet til mattrygghet m.m. gjennom sanitære tiltak knyttet til dyr og planter (SPS – sanitary and phytosanitary measures) skaper særlige utfordringer for MUL-landene og er en problemstilling som bør belyses.

Med vennlig hilsen

Gunstein Instefjord

Leder

Utviklingspolitisk avdeling, Kirkens Nødhjelp

Dir Telefon: 90 59 67 80, E-mail: gin@nca.no

Høringsuttalelse fra Kjøttbransjens landsforbund:

Til Utenriksdepartementet

Høringsuttalelse - Rapport om utviklingslandenes markedsadgang til Norge

Det vises til høringsbrev datert 23. april 2007.

Innledning

Kjøttbransjens Landsforbund (KLF) ønsker innledningsvis å uttrykke at vi er svært positive til at myndighetene har lagt til grunn en strategi om at handel med fattige land er en bedre vei ut av fattigdommen enn tradisjonell bistand i form av pengestøtte.

Verdensbankens rapport "Assessing World Bank Support for Trade 1987-2004: An IEG Evaluation" indikerer jo også at de utviklingsland som *ikke* mottok støtte fra verdenssamfunnet i oppbyggings-perioden, har hatt en større velstandsutvikling enn de som *fikk* u-hjelp.

Det er likevel slik at de land som mottok pengegaver har gjort klare forbedringer i rammebetingelsene de har for å drive handel.

En gjennomgang av den norske praktiseringen av GSP-ordningen slik at vi kan bistå flest mulig fattige land innenfor et system som oppfattes som logisk og rettferdig av alle som blir berørte, er derfor på sin plass.

Vi gjør for øvrig oppmerksom på at Kjøttbransjens Landsforbund har engasjert seg i et samarbeidsprosjekt i sørlige Afrika med tanke på eksport/import av storfekjøtt. Pt. er vi i gang med gjennomføringen av et Norad-støttet forprosjekt, og KLFs styre har allerede vedtatt at de ønsker å få i gang et hovedprosjekt basert på produksjon og eksport av storfekjøtt til Norge fra Swaziland.

Innretningen av vår satsingen i Swaziland er å utvikle lønnsomheten i småskalalandbruket og kjøttproduksjonen som p.t. bærer den lokale og regionale utviklingen i Swaziland, og gjennom samarbeid med et lokalt slakteri og myndighetene i Swaziland eksportere til Norge. Dette vil gi sårt tiltrengte eksportinntekter til Swaziland. En forutsetning for at prosjektet skal iverksettes og lykkes er imidlertid at de myndighetsbestemte forutsetningene for handel med Swaziland og Norge kommer på plass (GSP/tillpreferanser).

Kommentarer til rapporten

KLF slutter seg til den metodikken som er lagt til grunn for arbeidet; Norges behandling av utviklingslandene i denne sammenheng må basere seg på et metodisk forarbeid som gir et objektivt og rettferdig utgangspunkt for å bestemme det enkelte lands plassering i GSP-systemet.

Vi mener dette er en forutsetning for at den norske praktiseringen skal få aksept og tillit hos de utviklingslandene som faller utenfor de beste preferansene så vel som hos WTO. En opplevelse av at det norske systemet er urettferdig – subjektivt sett fra et land – kan medføre uønskede politiske prosesser og uro.

Vi vil derfor få trekke fram Swaziland som et eksempel på at en ikke legger opp til likebehandling. Swaziland er som påpekt i rapporten medlem av frihandelsområdet SACU hvor det i disse dager pågår en ratifiseringsprosess av avtalen mellom EFTA og SACU. Norge har gjort en egen merknad i avtalen når det gjelder landbruksprodukter i denne avtalen som tilgodeser Botswana og Namibia på bekostning av Swaziland. KLF er av den oppfatning at dette er en helt urimelig forskjellsbehandling som Norge ikke bør se seg tjent med å videreføre. Bakgrunnen for forskjellsbehandlingen er historisk og av en noe mer nyansert karakter enn gjengitt i rapport. Dette kommer vi tilbake avslutningsvis.

Med dette som bakgrunn registrer KLF med forundring den behandling Swaziland har fått i rapporten. Det fremstår som om det har vært et eget, spesielt mål for arbeidsgruppen å påse at Swaziland ikke skal oppnår samme status som sammenlignbare land sør for Sahara.

- Swaziland er i rapporten ført opp som et "upper middle income country" slik Botswana er, mens det i realiteten er et "lower middle income country" som Namibia.
- Rapporten trekker spesielt fra rettferdighetsaspektet ved det foreliggende forslaget medfører at alle land sør for Sahara fra "lower middle income country" (inkl. Namibia) eller lavere får MUL-status så sant de ikke faller for sårbarhetskriteriet. Men altså et skjult avvik: Swaziland.
- Vanlig prosedyre ved inngåelse av bilaterale handelsavtaler, er at landene tas ut av GSP-lista og behandles i henhold til avtalen. Som eneste avvik foreslår rapporten å holde EFTA-SACU avtalen utenom dette. Begrunnelsen er at det reises tvil om håndteringen av Namibia og Botswana kan forsvares i WTO-sammenheng. Samtidig peker rapporten at den reviderte MUL-listen bla inneholder Kenya slik at forskjellbehandlingen mellom land i sørlige Afrika reduseres. Med et uttak: Swazilands posisjon blant landene sør for Sahara blir relativt sett forverret.
- Ved å ikke behandle SACU-EFTA avtalen slik som andre bilaterale avtaler, blokkerer Norge Swazilands muligheter til å utnytte eksportmulighetene den bilaterale avtalen gir. Indirekte kan det oppfattes som det offisielle Norge setter et B-stempel på Swaziland. Blant SACUs medlemsland er det allment akseptert at Sør-Afrika har en særstilling med hensyn til økonomi og utvikling som gjør det naturlig at de øvrige medlemmer har visse preferanser i enkelte sammenheng. Av de 4 andre er Lesotho et MUL-land, men Botswana er gruppert i en høyere inntektskategori enn Namibia og Swaziland. Men igjen: Rapporten vil ikke legge til rette for at Swaziland likebehandles med de tre sammenlignbare landene i frihandelsområdet, men skal sammenlignes med Sør-Afrika.

For å legitimere den positive forskjellbehandlingen av Namibia og Botswana, viser rapporten til en historisk begrunnelse og mener det er urimelig at landene mister denne statusen nå.

KLF ser at det kan være gode grunner for at vi fortsatt, 15-20 år etter at geriljakrigene opphørte, støtter utviklingen i Namibia og Botswana. Med til historien om hvorfor det bare er Namibia og Botswana som har fått denne statusen, hører imidlertid også med et annet forhold.

Da norske myndigheter med landbruksminister Gunhild Øyangen i spissen i 1994 besluttet å åpne for import fra sørlige Afrika, skjedde dette etter en omfattende kartlegging av de helse- og sanitærmessige forholdene i regionen. Daværende direktør i Statens Næringsmiddeltilsyn, Atle Ørbeck Sørheim og Vetrinærdirektør i Landbruksdepartementet for veterinære forhold, Gudbrand Bakken, var sentrale i dette arbeidet. Deres konklusjon var at bare Namibia og Botswana tilfredsstilte de nødvendige krav og følgelig ble det åpnet for import derfra.

Seinere, da SACU-EFTA-avtalen ble forhandlet i 2005/06, var det ikke en aktuell problemstilling at Swaziland kunne eksportere til Norge. De helse- og sanitærmessige forholdene var ikke gode nok for eksport og de hadde ingen forretningsmessig kontakt i Norge. Denne kontakten er nå på plass og de helsemessige forhold er under rask utbedring som et ledd i vårt samarbeid.

KLF mener det er svært urimelig at Norge opptrer som "en elefant i et glasshus" i en fattig region der landene i felleskap har gått sammen for å forsøke å utvikle sin økonomi gjennom et frihandelsområdet. Swazilands lave vekstrate setter forskjellbehandlingen fra Norges side i et merkelig lys.

Det bør overlates til SACU hvordan den tilmålte eksportadgangen til Norge bør fordeles dem imellom. Det vil også være et positivt bidrag fra Norge og et uttrykk for at norske myndigheter respekterer de lokale initiativ for å utvikle økonomien dersom Norges uttrykker at SACU-landene, med unntak av Sør-Afrika, bør likebehandles.

Norge har også muligheten til å vise dette gjennom handling ved fremtidig omlegging av status på opprinnelig "kvote" samt fremtidige kvoteutvidelser.

KLF anmoder på det sterkeste at Swaziland, med utgangspunkt i likebehandling av "de fattigere landene" i SACU gis samme status som Namibia og Botswana i den norske håndteringen av GSP-systemet. Samtidig bør norske myndigheter informere SACU om denne endringen i forhold til framtidige forhandlinger. Parallelt må SACU informeres om at fra norsk side vil en slik praktisering av SACU-avtalen aksepteres fra første dag.

Med
Vennlig hilsen

Bjørn-Ole Juul-Hansen
Kjøttbransjens Landsforbund

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Licenksdepartementet
Postboks 8114 Dep
0032 OSLO

Deres ref
07/02132

Vår ref
200700570

Dato
5.6.2007

Høringsvar: Utviklingslandenes markedsadgang til Norge. Rapport fra en interdepartemental arbeidsgruppe.

Det vises til Deres høringsbrev av 23. april 2007.

Som medlem av arbeidsgruppen støtter Landbruks- og matdepartementet de forslag som fremmes. LMD legger vekt på at arbeidsgruppen i sine diskusjoner har hatt en god prosess hvor en har gjennomgått de fleste aspektene ved GSP-systemet og handelen med de fattigste landene. Departementet støtter forslaget ut fra at en ønsker å legge til rette for at de fattigste landene skal få forbedrede handelsmuligheter med Norge sammenlignet med andre rikere land.

LMD vil fremheve at med hensyn til den utvidede landlisten er det viktig at en følger de beslutninger som foretas av OECD knyttet til DAC-listen, slik at dersom noen av de 14 land som får vesentlig økte konsesjoner får en BNP pr. person utover 825 USD eller over 75 mill innbyggere, så skal landet fjernes fra den listen som gir nulltoll.

Departementet vil også påpeke at det er viktig at en overvåker innporten av jordbruksprodukter fra land med nulltoll og ordinære konsesjoner, og at det iverksettes nødvendige tiltak dersom det blir vesentlige markedsforstyrrelser på det norske markedet.

Med hilsen

Henrik Einrevoll
avdelingsdirektør

Lars Aage Gullbjørnstad
rådgiver

Postadresse Postboks 8114 Dep 0032 Oslo	Kontoradresse Akersgt. 19	Telefon 22 24 90 90 Org.no 902 417 874	Administrasjon og skatteettersøkingen Telefax 22 24 55 07	Saksbehandler Lars Aage Gullbjørnstad
---	------------------------------	---	--	--

Landsorganisasjonen i Norge

Behandles
elektroniskUtenriksdepartementet
Postboks 8114 Dep.

0032 OSLO

UTENRIKSDEP.	ARKIV TIT
07/03732-7	Nr 5
01 JUN 2007	LOTO
Arkivkode	Saksb.
5636	

Deres ref:

Vår sak:

Sted/dato

07:01E30-002 005658/07 DIB
652.1

Oslo, 23.03.07

HØRING - UTVIKLINGSLANDENES MARKEDSADGANG TIL NORGE

LO har ingen innvendinger mot de foreslått endringene i utviklingslandenes markedsadgang til Norge.

LO mener at de 16 anbefalingene til omlegging av Norges politikk på området GSP (Generalized Systems of Preferences) er svært viktige i retning av en mer rettferdig verdenshandel, og bør gjennomføres som foreslått.

Med vennlig hilsen

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Internasjonal avdeling,

Karin Deaze Theodorsen

Diis Behm

Landsorganisasjonen i Norge
Kunnskapsveien 11
0032 Oslo

Telefon: 22 99 10 10
Telefax: 22 06 17 45

Banquespostkonto: 80
Kontonr.: 97 074 337

www.lo.no

Høringsuttalelse fra Norges bondelag:

Utenriksdepartementet
Postboks 8114 Dep
0032 OSLO

Vår saksbehandler
Tove Linnea Aas
Tlf. 22 05 45 50

Vår dato
2007-06-06
Deres dato
23.04.2007

Vår referanse 2007/00328/003
Arkiv: 921
Deres referanse 07/02432

Utviklingslandenes markedsadgang til Norge. Rapport fra en interdepartemental arbeidsgruppe med forslag til forbedringer i den norske GSP-ordningen. Åpen Høring.

Vi viser til rapport på høring fra Utenriksdepartementet vedrørende utviklingslandenes markedsadgang til Norge – en gjennomgang av den norske GSP-ordningen med forslag til forbedringer.

Innledende kommentarer

Norges Bondelag synes det er positivt at Utenriksdepartementet har tatt initiativ til en gjennomgang av GSP-ordningen. Norges Bondelag støtter målrettede tiltak for å øke importen fra utviklingsland, spesielt de fattigste landene og fra fattige småprodusenter. Ved å legge til rette for økt import til Norge kan imidlertid dette gå på bekostning av norsk matproduksjon. Vi mener derfor tiltakene først og fremst må innrettes på å erstatte import fra industriland med import fra utviklingsland, spesielt de fattigste. Det er viktig å sikre at det ikke er store multinasjonale selskaper som stikker av med gevinsten.

Norges Bondelag mener videre at en generell handelsliberalisering vil kunne være en trusselen mot utviklingsland. Det truer utviklingslandene rett til å beskytte eget næringsliv og ha tilstrekkelig politisk handlingsrom til selv å bestemme og styre sin egen utvikling. Samtidig ser vi at utviklingsland i praksis stenges ute fra de rike landenes markeder. En generell handelsliberalisering av de norske markedene vil ikke løse dette problemet eller bidra til fattigdomsreduksjon, men vil kun tjene store selskaper med eksportinteresser. En bør derfor heller ta i bruk mer målrettede tiltak som bidrar til å vri importen fra rike land til utviklingslandene. Vi deler derfor arbeidsgruppas vurdering av viktigheten av GSP som et virkemiddel for å vri importen fra de rike landene til utviklingsland. Norges Bondelag vil understreke at en eventuell ny WTO-avtale med store generelle tollreduksjoner, vil føre til at handlingsrommet for bruken av GSP-ordningen reduseres, og effekten av denne ordningen for utviklingsland begrenses.

Norge importerer ca 50 % av all maten vi konsumerer målt på kaloribasis. Hovedvekten av importen av matvarer kommer fra EU. Vi er enig med den interdepartementale gruppa om at det er positivt dersom vi klarer å dreie denne eksisterende importen fra i-land som EU over til u-landene. U-landene har dessuten

naturlige forutsetninger for produksjon av mange landbruksvarer som det ikke er mulig å produsere i Norge, som for eksempel tropiske varer som te, kaffe, frukt, grønnsaker, nøtter og sukker. Disse varene er i hovedsak allerede tollfrie ved import til Norge, og det er et paradoks at vi importerer varer som er foredlet i EU, men som er produsert i Sør. Den viktigste hjelpen vi kan yte u-land, er å legge forholdene til rette slik at de kan bygge opp egen foredling i deres land slik at verdiskapingen kan øke. Dette gjelder ikke minst tropiske produkter.

Handel med mat alene vil imidlertid ikke bidra til å bringe flere mennesker ut av fattigdom, gi økt matsikkerhet, velstand og utvikling for u-landene. Sett i et historisk perspektiv har ingen land blitt rike på eksport av basis landbruksvarer i form av råvarer. Økt handel må derfor kombineres med oppbygging av u-landenes industri. Norsk bistand må derfor rettes inn på å utvikling av infrastruktur, kompetansebygging og teknologioverføring slik at u-landene på sikt vil ha større forutsetninger for å kunne benytte seg av sine handelspreferanser. Vi vil understreke at Norge allerede siden gjeldende WTO-avtale ble innført, på ensidig basis har gitt alle land på FNs liste over de minst utviklede land (MUL) toll- og kvotefri adgang på alle landbruksvarer. Tilsvarende vilkår er også gitt for Namibia og Botswana. Til tross for disse gunstige importvilkårene har importen vært beskjeden. Importen fra disse landene utgjorde 0,37 % av den samlede importen av landbruksvarer til Norge i 2004 (Landbrukets Utredningskontor, 2006). Til tross for at importen av landbruksvarer til Norge har økt, har MUL sin eksport til Norge i perioden 2004-2006 blitt redusert. Dette viser at markedsadgang alene ikke er nok hvis landene likevel ikke klarer å benytte seg av preferansene. Sett på denne bakgrunn er vi overrasket over arbeidsgruppens forslag om å utvide lista over land med toll- og kvotefri markedsadgang til Norge. Det hadde vært mer naturlig å prioritert innsatsen mot årsaken til at de som har muligheten i dag ikke klarer å utnytte dem i større grad.

Økt eksport av mat kan også gå på bekostning av matsikkerheten i u-land hvor befolkningen ikke har nok tilgang til mat. Å bygge opp nasjonal matproduksjon for egen befolkning bør prioriteres framfor eksport til rikere land. Særlig når vi vet at dagens u-land, som gruppe er nettoimportører av mat, og at det er et økende antall som sulter i Sør.

Når det gjelder enkeltpunkter i høringen har Norges Bondelag følgende kommentarer:

”Hvilke land GSP-ordningen skal omfatte” og ”Utvidelse av ordningen for toll- og kvotefri markedsadgang for flere lavinntektsland”

Den interdepartementale gruppen anbefaler å legge den til enhver gjeldende ”DAC-liste” fra OECD til grunn for hvilke land som skal omfattes av GSP-ordningen. Videre skal GSP-ordningens særlige ordning for toll- og kvotefri markedsadgang utvides til å gjelde alle lavinntektsland iht. den enhver gjeldende DAC-liste, men som samtidig har en befolkning på under 75 millioner innbyggere. Dette vil innebære at 14 nye lavinntektsland i tillegg til de 50 land som er definert som MUL vil få toll- og kvotefri markedsadgang til Norge.

Norges Bondelag konstaterer at det dessverre finnes land i verden med lavere levestandard enn de 50 landene som i dag er definert som MUL. Vi betviler imidlertid ikke at disse 14 lavinntektslandene som nå foreslås å få toll – og kvotefri

markedsadgang til Norge har store befolkningsgrupper som er fattige. Vi deler også rapportens argumentasjon om at land hvor det er relativt små forskjeller i levestandard mellom landene i en region og som møter de samme utviklings- og handelsmessige utfordringer, bør ha tilnærmet samme preferanser for sine varer ved eksport. Dette gjelder særlig landene i Afrika sør for Sahara. Dette taler for å la disse landene få utvidede preferanser med toll- og kvotefri adgang til Norge.

På den annen side er det uheldig dersom mange land definerer sine egne lister og kriterier for GSP-ordningen. Dette vil være uoversiktlig og lite forutsigbart for alle aktører innen internasjonal handel. Norge er en nasjon som har uttrykt ønsker om et ryddig, oversiktlig og gjennomsiktig system for internasjonal handel gjennom medlemskap i WTO. Da bør en også støtte opp om internasjonale systemer for handel i andre sammenhenger. FN er en verdensomspennende organisasjon med langt flere medlemmer enn OECD, og de fleste land legger FNs kriterier til grunn for sin GSP-ordning. Vi mener derfor det er fornuftig å legge vekt på FNs sårbarhetskriterium om et innbyggertall på under 75 millioner for å identifisere hvilke av lavinntektslandene som er mest økonomisk sårbare, og dermed har størst behov for handelsmessige preferanser.

Dersom Norge velger å utvide gruppen av MUL land (samt Botswana og Namibia) med 14 nye land som gis samme preferanser, ligger det en mulighet for at disse landene vil konkurrere om eksport til Norge. Taperne i en slik konkurransesituasjon vil være de aller fattigste landene, med dårligst infrastruktur, minst kompetanse og minst utbygd matvareindustri. For å unngå dette burde en, ideelt sett hatt differensierte preferanser mellom MUL-landene og de 14 nye.

”Ordinære GSP-preferanser for landbruksvarer”

Den interdepartementale gruppen anbefaler at GSP-ordningens tollreduksjon økes med 20 prosentpoeng innenfor WTOs minsteadgangskvoter for landbruksvarer. Dette medfører at GSP-land vil få reduserte tollsatser innenfor kvotene, og dermed en bedre preferanse enn i-landene. Norges Bondelag stiller seg positive til et slikt tiltak, hvis hovedmålet er å dreie importen fra i-land til u-land. Imidlertid er vi redd for at det i hovedsak vil være Brasil som vil ”stikke av med kvotene” innenfor de økte preferansene. Preferansene eroderes dermed for andre GSP-land fordi de vil bli utkonkurrert av Brasil. Brasil er et GSP-land med en storskala landbruksproduksjon i et gunstig klima som om noen år kan bli verdens største matvareeksportør. Brasils eksportjordbruk er verdens mest konkurransedyktige landbruk. I Brasil er det store skjevheter i fordeling av inntekt blant befolkningen, og vi stiller oss tvilende til om det er de fattige småbøndene i Brasil som vil tjene på den økte eksporten til Norge. Brasil er allerede verdens største eksportør av kjøtt, og vil med sitt industrilandbruk utkonkurrere de fleste andre u-land. Vi mener derfor at en slik reduksjon i tollsatsene innenfor minsteadgangskvotene kun vil bidra til at Brasils godseierdrevne industrilandbruk vil utkonkurrere mindre konkurransedyktige bønder i andre u-land. *Norges Bondelag foreslår derfor at Norge benytter FNs sårbarhetskriterium om at et GSP-land må ha et innbyggertall på under 75 millioner for at det skal kvalifisere til økte preferanser i form av reduserte tollsatser innenfor minsteadgangskvotene til Norge.*

"Tiltak for å øke bruke av GSP-ordningen"

Vi mener det er positivt hvis en klarer å gjennomføre tiltak som øker bruken av GSP-ordningen som økt informasjon, kurs i aktuelle land og økt bruk av utenriksstasjoner. Regjeringen skriver imidlertid i sin Soria Moria-erklæring at:

"landbruket i Norge har flere funksjoner: produsere trygg mat og sikre matforsyningen og samtidig bidra til sysselsetting og bosetting over hele landet. Målet er å opprettholde et levende landbruk over hele landet."

Norges Bondelag mener det er viktig å legge denne målsettingen til grunn også når eventuelt nye preferanser til utviklingsland skal gis.

WTO forhandlingene er nå midt inne i en avgjørende fase. Hvis det skulle bli en avtale i nær fremtid, vil dette påvirke preferansene til alle land forutsatt at Norge må redusere sine tollsatser betydelig i en ny avtale. Norges Bondelag ber derfor at en venter og ser an resultatet av Doha-runden, før en eventuell endring av GSP-systemet blir iverksatt.

Med hilsen

Anders J. Huus

Tove Linnea Aas

Norges Colonialgrossisters Forbund

Utviklingslandenes markedsadgang til Norge. Rapport fra en interdepartemental arbeidsgruppe med forslag til forbedringer i den norske GSP-ordningen. Høringsvar.

Det vises til Utenriksdepartementets brev av 23.april 2007 vedlagt rapporten fra arbeidsgruppen.

Vårt forbund representerer medlemsbedrifter som står for ca. 60 % av norsk dagligvarehandel. Dette er en bransjegren med rundt 50000 årsverk og er slik sett like stor som næringsmiddelindustrien. I tillegg har våre medlemsbedrifter store interesser i servicebutikker og i hotell, restaurant - og cateringmarkedet. Konstruktivt samarbeid med og tilfredsstillende rammebetingelser i forhold til vår bransjegren er avgjørende for å få u-landsprodukter frem til norske forbrukere.

Det er prisverdig at det nå er foretatt en gjennomgang av den norske GSP - ordningen fra myndighetenes side og fremlagt en rapport som gir saklig grunnlag for forslag om visse forbedringer og forenklinger som angår ikke minst import til Norge av matvarer og andre dagligvarer fra fattige land.

Det fremgår på side 30 i rapporten fra den interdepartementale arbeidsgruppen at Norge i ulike sammenhenger har sagt seg rede til fortsatt reform av landbruket og landbrukspolitikken og til ytterligere åpning av handelen med landbruksvarer: ”Det er et grunnleggende hensyn at en slik åpning av handelen i første rekke skal komme utviklingslandene, og særlig de fattigste blant dem, til gode slik at disse kan få et substansielt bidrag til sin økonomiske vekst gjennom økt deltagelse i internasjonal handel.”

Dette hovedgrunnlag for norsk politikk er kommet for svakt til uttrykk i rapportens beskrivelse av utgangspunktet for arbeidet i gruppen. Formuleringen at økt norsk import fra u-land vil ”kunne” være et bidrag til vekst og fattigdomsbekjempelse i utviklingslandene, er altfor lite presist og offensivt. Dette syn preger rapportens konklusjoner og anbefalinger i vesentlig grad.

Noe økning i preferansemarginene mulig og ønskelig uten at dette rammer norsk landbruksproduksjon

Finansdepartementets representant i utvalget har som eneste utvalgsmedlem gitt uttrykk for at det bør utredes om det kan være mulig å kutte tollsatsene på landbruksvarer, og eventuelt hvor mye, uten at dette rammer norsk landbruksproduksjon.

Dette burde etter vår oppfatning vært gjort som bakgrunnsmateriale for utvalgets arbeid. Så lenge denne type informasjon ikke finnes, er det vanskelig å forstå gruppens heller bastante oppfatning om ”at det er verken forsvarlig eller hensiktsmessig i den aktuelle situasjon å foreslå vesentlige økninger i preferansemarginene for mellominntektslandene”.

Disse marginene har stått stille i mange år og er svært små for matvarer som konkurrerer med norsk landbruksproduksjon. Dette gjelder som arbeidsgruppen selv sier, mange av de varer som utviklingslandene har best forutsetninger for å eksportere og hvor det gis ”m.a.o. en meget begrenset preferanse til de ordinære GSP-landene”.

Det fremgår av rapportens dokumentasjon at GSP-tollsatsen er 85-100 % av den til enhver tid anvendte tollsats (også hvis den er midlertidig administrativt nedsatt) for mer enn 40 % av toll-linjene for landbruks varer. Større import fra fattige land kan etter vår oppfatning utvilsomt fremmes ved å øke preferansemarginene noe og det er en vesentlig mangel ved rapporten og anbefalingene at dette ikke er fulgt opp. Det burde ha blitt gjort uavhengig av pågående WTO – forhandlinger. Det skulle være fullt mulig siden GSP-systemet er en ensidig norsk innrømmelse og ikke folkerettslig forpliktende.

Positive forslag fra utvalget råder noe bot på disse mangler

Særlig er det positivt hvis de av arbeidsgruppen (ut fra DAC – listen) 6 foreslåtte nye afrikanske lavinntektsland og åtte nye lavinntektsland utenfor Afrika blir inkludert i den norske null - tollordningen. Dette gjelder Elfenbenskysten, Ghana, Kenya, Kamerun, Republikken Kongo, Zimbabwe samt Nicaragua, Moldova Kirgisistan, Tadsjikistan, Usbekistan, Mongolia, Nord-Korea og Papua-Ny-Guinea.

At Nord – Korea og Zimbabwe er med i denne listen, kan være politisk problematisk og vanskelig overfor norske forbrukere.

Videre bør grensedragingen ved 75 millioner innbyggere som gjør at lavinntektsland som India, Pakistan, Vietnam og Nigeria faller utenfor, vurderes nærmere i forhold til det grunnleggende formålet med GSP fra norsk side som er fattigdomsbekjempelse.

Arbeidsgruppen anbefaler at alle u-land som ikke er inkludert i nulltollordningen, får en økt preferanse med 20 prosentpoeng innen WTO’s minsteadgangskvoter. Dette skjer på bekostning av industrilandene og eksempelvis slik at storfekjøtt fra Brasil får en tollreduksjon på 30 % mot i dag 10 % i forhold til anvendt toll. I teorien er dette ok og vil kanskje medføre, for slikt kjøtt sin del, at det igjen får øket sin konkurransedyktighet i butikk hvor det er i ferd med å miste sin prisfordel helt i forhold til norskprodusert kjøtt.

Generelt kan dette i realiteten dreie seg om en kosmetisk forbedring uten særlig markedsmessig betydning og som i realiteten ikke bidrar til mer import fra denne gruppen land.

At fordelsbehandlingen av Botswana og Namibia videreføres, er positivt ut fra den begrunnelse som gis i rapporten. Utviklingseffekten av dette forsterkes ved at kjøttet derfra stort sett ikke er underlagt auksjon som resultat av en lang diskusjon i Norge og etter at de to utviklingslandene tok sterkt avstand fra auksjonsprinsippet.

Uheldig at de tollfrie GSP-kvotene ikke økes og at de fordeles ved auksjon

Disse kvotene utgjør et kvantum på i overkant av 1000 tonn årlig fordelt på 8 varegrupper. Med unntak for honning, er utnyttelsen dårlig. Unntatt honning, er dette videreforedlede varer

klare til salg direkte til forbruker gjennom butikker. Men volumene er så små og fordelingsmekanismen så komplisert og uforutsigbar i forhold til behovene i norsk dagligvarehandel, at dette kan forklare den mangelfulle utnyttelse.

Det var eksempelvis et suksessrikt varemerke med hermetisk corned beef fra Botswana (Ecco) som er blitt solgt til norske forbrukere gjennom dagligvarehandelen i lang tid og var en i de fleste norske familier kjent merkevare. Så ble det introdusert fordeling ved auksjon og så en ordning hvorved størsteparten (ca.3/4 av kvoten på 200 tonn) kunne importeres fra alle land mot en toll på 12,5 % av verdien.

Dette har ført til at merkevaren som representerte en genuin u-landsvare fra Afrika, praktisk talt er blitt borte fra butikkhyllene i Norge. Antagelig er dette et eksempel på styring fra landbruksmyndighetene uten kontakt med markedet og som har ledet til at en levedyktig produktlinje nesten er blitt borte. Dette er i strid med gode intensjoner fra myndighetene om øket satsing på u-landsimport. Videre reiser dette spørsmål om det er riktig at landbruksmyndighetene ensidig skal kunne bestemme en utvikling av denne type.

Honning, hvor det er full kvoteutnyttelse, importeres til forskjell fra de andre varegrupper under denne GSP-ordning, av norsk honningindustri for videreforedling/pakking og i betydelig grad samordning med distribusjon og salg/prising av norskprodusert honning. Konkurranseselementet i forhold til norskprodusert honning er dermed vesentlig redusert og mye av fortjenesten ved eksport av u-landshonningen som burde ha forblitt i u-landet, går dels til den norske staten i form av auksjonsavgift dels i form av superprofitt til foredleren i Norge.

Vi mener kvotene under denne ordning kunne dobles uten at det ville skade norsk landbruk. Myndighetene burde konsultere med dagligvarehandelen som selger alle slike produkter til norske forbrukere (hermetisk skinke, hermetisk tunge, corned beef, hermetiske erter, hermetiske snittebønner, hermetiske brekkbønner og grønnsaksblandinger) for å få til et praktisk opplegg hvorved slike produkter kan komme frem til forbrukerne på en bedre måte enn i dag.

Auksjonsprinsippet mener en samlet dagligvarehandel er uegnet som fordelingsprinsipp for slik import. Argumentene som ligger bak denne holdning, har fått svært liten plass i rapporten.

Det er ett av de felter myndighetene må ta fatt i hvis intensjonen er å få denne bransje med seg i å skape salgskanaler til forbrukerne for u-landsproduktene på en mer systematisk måte enn i dag.

Dagligvarehandelens innsats kan økes men myndighetene må anerkjenne hvordan dette marked virker.

En allianse mellom bistandsmiljøet ved dagligvarehandelen i Norge gjennom deres organisasjoner og bistandsmiljøet ved Kirkens Nødhjelp har i tillegg til å arbeide for bedre rammebetingelser for u-landsimporten, etablert u-landshyller med ca. 50 produkter fra fattige u-land, herunder mange fra MUL-land, i et titalls dagligvarebutikker.

Potensialet var slike hyller i rundt 50 butikker i løpet av 2007. Denne type modell hvor produktene bringes systematisk ut til forbrukerne, kan være en nøkkel til økt forbruk av produkter fra MUL-land i Norge.

Det er synd at ikke arbeidsgruppen har lagt større vekt på potensialet i bransjens eget arbeid på dette felt slik som beskrevet i forrige avsnitt. Her er det mye å hente.

Ellers vises til høringssvaret fra HSH datert 31.mai som vi støtter.

Oslo, 6.juni 2007

Norges Colonialgrossisters Forbund
Steinar B.Kringlebotten
Adm.direktør

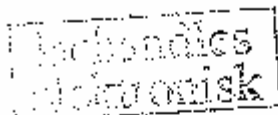
Steinar.B.Kringlebotten@NCForbund.no

Telefon 90825419

NORSK BONDE- OG SMÅBRUKARLAG

Utenriksdepartementet
Postboks 8114 Dep
0032 Oslo

UTENRIKSDEF. ARBEID

07/02432-14

08 JUN 2007

Artikkelnr 5626

Sist

Deres ref.: 07/02432

Vår ref.: 839/OGa/17-2007

Dato: 06.08 2007

Høring – Utviklingslandenes markedsadgang til Norge

Norsk Bonde- og Småbrukarlag viser til uttalen fra Hørdelskampanjen og slutter seg til denne.

Fra Norsk Bonde- og Småbrukarlag sin side vil en spesielt advare mot at land som f. eks Brasil med et stort og intensivt drevet eksportjordbruk får samme rettigheter som et fattig ML-land fra Afrika.

Vennlig hilsen

Olaf Gøddi
Generalsekretær

Øvre Vøllgt. 9, 0158 Oslo

www.smabrukarlaget.no
post@smabrukarlaget.no

Telefon: 22 24 89 50
Telefax: 22 24 89 51

Norsk Gartnerforbund

Utenriksdepartementet
WTO/OECD-seksjonen

Oslo, 6.6.2007

Utviklingslandenes markedsadgang – kommentar til rapport.

Norsk Gartnerforbund har gått gjennom rapporten om utviklingslandenes markedsadgang og den Norske GSP ordningen.

Innenfor gartneri- og hagebrukssektoren er det som det beskrives i rapporten en begrenset import fra både GSP-land og også MUL land. Selv om disse siste har tollfrihet.

Den erfaring vi har er i hovedsak begrenset til import av avskårne blomster, spesielt roser. Da MUL-landene ble gitt tollfritak på blomster fra 1995 gikk det ca to år så hadde roseimporten fra MUL-land overtatt nær 50 % av roseomsetningen i Norge. Dette hadde selvsagt stor betydning for norsk roseproduksjon, både i form av redusert produksjon og kanskje i enda større grad som press på norsk pris på roser.

Denne importen har i stor grad holdt seg på samme nivå siden, men det har skjedd en viss vridning MUL-land i mellom. (For eksempel fra Uganda til Tanzania)

Ved å gi GSP-land som eks. Kenya samme status, vil det sannsynligvis skje en vridning over til Kenya. (Fra bl.a. Tanzania og Uganda).

I alle disse landene er det i hovedsak utenlandske eierinteresser som styrer produksjonen. Det har i liten grad vært interesse for andre produkter, bortsett fra stiklinger/ungplanter for videreproduksjon i norske gartnerier.

Denne produksjonen er helt ut styrt av i hovedsak nederlandske firmaer og lagt til disse landene (og Brasil) på grunn av kostnader og plantesjukdomssituasjonen i Europa.

Eventuelle muligheter for utvidelse av eksport fra u-landene vil i meget stor grad være avhengig av at disse landene har en reell preferanse i forhold til EU. Dette er etter vår oppfatning vanskelig gjort ved at EØS-avtalen har gitt EU betydelige preferanser innenfor dette området, og det er vår oppfatning at hvis EU gis ytterligere preferanser for eksempel på områder hvor u-land i dag har en viss eksport så vil denne tapes til EU.

Angående eventuelle handelshindringer er det i rapporten pekt på bl.a. SPS avtalen ang. plantehelse spørsmål. Norge har i dag en høy plantesanitær status – vi har forstått også norske myndigheter slik at det er et mål å opprettholde denne høye plantesanitere status, samtidig er det i den siste tiden fokusert mye på import av fremmede arter (jmf. Artsdatabankens risikovurdering av fremmede arter.) Det må derfor ikke reduseres på kravene når det gjelder plantesanitær status på import av levende planter og blomster til Norge. Dette må også ses i sammenheng med norsk politikk når det gjelder reduksjon og bruk av kjemiske plantevernmidler.

Det burde derimot være et meget interessant konkurransefortrinn for disse landene hvis de kan bygge opp en sykdomsfri produksjon – da kan de på sikt bli en meget interessant konkurrent til den industrialiserte produksjonen i vest-Europa.

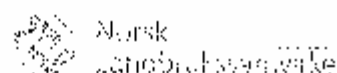
Rapporten omhandler også opprinnelsesregler og det foreslås visse lempinger i disse reglene. På vårt område er det viktig å opprettholde slike regler at det virkelig er u-landsproduksjon som nyter godt av tollpreferansene, og ikke Europeisk produksjon. Dette er et reelt problem i og med at det vesentlige av denne importen går via Nederland, og det i noen grad skjer en viss "bearbeiding" her – det er en kjensgjerning at muligheten for at det da blandes inn for eksempel nederlandske roser er tilstede.

Generelt er det slik at enhver økning av import på de produkter vi produserer vil gå direkte ut over norsk produksjon, kostnadmessig er det ikke mulig for norske gartnere å konkurrere med de priser som for eksempel Afrikaroser kommer til Norge for.

Vårt inntrykk i dag er at selv om denne blomsterproduksjonen i noen grad har hatt en positiv virkning i disse landene så er det nok i hovedsak internasjonale firmaer som "skummer fløten" av denne eksporten.

Med vennlig hilsen
Norsk Gartnerforbund

Jon Røine
generalsekretær

Det Kgl. Utenriksdepartementet

Pb 8114 Dep
0032 OSLO

Vår dato:
11.05.2007
Vår ref.
KNI 2002/00073

Høring. Utviklingslandenes markedsadgang til Norge. Rapport fra en interdepartemental arbeidsgruppe med forslag til forbedringer i den norske GSP-ordningen

Vi viser til Utenriksdepartementets brev av 25. april og senere redegjørelse av 10. mai om høring om forslag til forbedringer og endringer i den norske ordningen med preferanser for utviklingsland.

Norsk Landbruksamarbeide er en interesseorganisasjon for den samvirkende næringsmiddelindustri som Tine, Nørruna (Ølde og Filla), HO-F, Garmaheien og Felleskjøpere. Norsk Landbruksamarbeide har på vegne av våre medlemmer vært foresøgende i rapporten.

Innkritikkvis vil Norsk Landbruksamarbeide peke på at forslag til endringer og forbedringer alltid bør konsekvensutredes, i dette tilfelle for jordbruket og forettingsindustrien i Norge. Det synes liten grunn å være tilfelle i rapporten.

Den norske matvare- og landbruksvernomarkedet er lite og i liten grad i stand til å absorbere store og raske skillemarkeder, særlig på kort tid. De ulike bransjene innen næringsmiddelindustrien er små og avhengig av avsetning i et hjemmemarked. Derfor kommer et Norge her svært uvelvårsomt synsregred for jordbruksprodukter og et svært utfordring av egne jordbruksprodukter.

En vesentlig del av norsk næringsmiddelindustri er eid av norske bønder. Det er stor vilje i denne industrien til å bidra til en større handel med alle verdens land. Norsk Landbruksamarbeide stiller seg da også positivt til å vil handle om mot utviklingsland. Det vil imidlertid være avgjørende for denne industrien at dette skjer uten å skade norsk jordbruksproduksjon eller næringsmiddelindustri verken på kort eller lang sikt. Det er etter Norsk Landbruksamarbeides oppfatning avgjørende at ordningen til enhver tid utformes slik at den gir trygghet og forutsigbarhet også for norsk primærproduksjon og næringsmiddelindustri.

Videre skisserer Norsk Landbruksamarbeide en prinsipal drøfting av hvordan GSP-ordningen bør utformes i forhold til de ulike utviklingslandenes sektoriale og industrielle utvikling. Norsk Landbruksamarbeide kan vanskelig se at det lar seg gjøre å foreta endringer og forbedringer i GSP-ordningen uten endringer en slik drøfting til grunn.

Utviklingslandene er svært ulike både når det gjelder økonomisk struktur, naturressurser og eksportmuligheter. Flere av landene har et svært industriisert og konkurransedyktig

Norge	Utviklingsland	Utviklingsland	Utviklingsland	Utviklingsland	Utviklingsland
1997	1997	1997	1997	1997	1997
Norge 18 800 000 000 NOK	Utviklingsland 200 000 000 000 NOK	Utviklingsland 100 000 000 000 NOK	Utviklingsland 50 000 000 000 NOK	Utviklingsland 10 000 000 000 NOK	Utviklingsland 1 000 000 000 NOK
1997 18 800 000 000 NOK	1997 200 000 000 000 NOK	1997 100 000 000 000 NOK	1997 50 000 000 000 NOK	1997 10 000 000 000 NOK	1997 1 000 000 000 NOK

jordbruk, og flere av landene har en ikke-betydelig eksport også av kjøtt- og melerikvarer som er kjerneproduktene i det norske jordbruket og fôrproduksjonskjetten.

Brasil er allerede i dag en svært konkurransedyktig eksportør av en rekke varer til Norge. Norge importerer allerede årlig for over 1 mrd. NOK fra Brasil og importen er økende. Brasil er nå verdens største eksportør av kjøtt (11% av eksporten på verdensmarkedet) sukker, kaffe og verdens nest største eksportør av soyabønner (35 % av eksporten på verdensmarkedet) samt verdens 4. største eksportør av mais (5% av eksporten på verdensmarkedet). Dette i følge FAO (<http://faostat.fao.org/site/372/default.aspx>).

Det er en grunnleggende svakhet ved rapporten at man ikke drøfter hvilke konsekvenser dette har i forhold til å gi generelle preferanser til denne type land. Rapporten drøfter heller ikke mulige konsekvenser av ytterligere ekspansjon av produksjonen i denne typen land. Et endelig fokus på økt handel som produserende bidrar til å forsterke disse problemene i det type land.

Må dette utslag, deri Norsk Landbruksnemnds myndighetenes prinsipielle syn på GSP-ordningen at den burde være grunnlaget for en beroligende import fra utviklingsland, samt gå fra de minst utviklede land. I rapporten blir det understreket at mange utviklingsland har gode forutsetninger for å være konkurransedyktige på norske landbruksmarkeder. I følge rapporten er 33% av varetypene for landbruksvarer i WTO. Vi importerer allerede mat- og landbruksvarer for mer enn 25 milliarder kroner årlig. Det ligger et potensiale i å dreie den nå importerte matning i utviklingsland og å utnytte bedre potensialet for import fra utviklingsland. Importen kommer av de 50% matvarer vi allerede importerer. Men det må være slik uten at vi i Norge kjøper matvarer som landene skulle ha fått til mat for egen befolkning.

Om de eksportørene i rapporten har Norsk Landbruksnemnds følgende kommentarer:

Når det gjelder hvilke land GSP-ordningen skal gjelde for, foreslås det i rapporten som prinsipp at den til enhver tid gjeldende DAC-liste fra OECD skal legges til grunn. Det fremgår ikke hvorfor man vil bytte ut FN-kriteriene med OECD-listen. Selv om Norsk Landbruksnemnds har forståelse for behovet for enkle og forutsigbare inndelinger, vil vi ikke anbefale automatisk i de DAC-land skal gjelde for norsk GSP-ordning. Det vil kunne innebære en reell risiko for norsk jordbruk og fôrproduksjon og føre til uønskede virkninger. Det er ikke minst viktig i forhold til utviklingsland som skal komme inn under null-toll ordningen.

Norsk Landbruksnemnds vil anbefale at man i tillegg gjør en individuell vurdering av de ulike aktuelle landene for de føres opp på listen. Av hensyn til handelsforholdene for de som ønsker å etablere eksport fra et land har utviklingsland primært økte når listen utvides med nye land.

Når det gjelder utvidelse av ordningen for null- og kvotefri markedsadgang, foreslås det i rapporten å utvide ordningen med null-toll til alle eksportland med en befolkning under 75 millioner mennesker. Innenfor denne gruppen finnes flere land med stor jordbruksproduksjon og stort potensiale for eksport. Norsk Landbruksnemnds er av den oppfatning at utvidelsen ikke kan iværsettes uten nærmere konsekvensanalyse både om landets totale eksport/eksportpotensiale og den raske kostnaden for norsk næringsliv.

Med henvisning til problematikken om preferanser og ordning som GSP-ordninger og tilslutt for, går Norsk Landbruksnemnds inn for at man skiller mellom utviklingsland som har en etablert (og betydelig) eksport og de utviklingsland som kan drøge kompetanse og støtte til å få gang eksport. Ytterligere preferanser til land som Brasil vil redusere potensialet for utvikling av eksport fra de minst utviklede landene.

Norsk Landbrukssamvirke vil heller ikke unnlate å påpeke at EU ofte har samme preferanser som utviklingsland for en rekke jordbruksvarer som det ville være naturlig å importere fra utviklingsland – sukker, kjøtt, frukt og grønt. Importen av malvarer og andre landbruksvarer domineres fullstendig av EU, nærmere 70 % totalt og 99% for sukker.

Når det gjelder forenklinger på det administrative området, slutter Norsk Landbrukssamvirke seg til forslaget i rapporten om å samordne forskriftene om overvåking og sikkerhetsmekanisme. På den annen side ønsker ikke Norsk Landbrukssamvirke at forhåndsvarsling av import avvikes. Det setter forvaltningen i dårligere stand til å ivareta rammene for markedsreguleringen. Norske landbruksmarkeder er på en eller annen måte regulerte og sikkerhetsmekanismen skal gjøre markedsregulatorene i stand til å balansere markedene og sørge for avsetning av norske jordbruksvarer til avtatte priser. Norsk Landbrukssamvirke ser at ordningen med forhåndssøknad kan virke unødvendig på aktørene. Vi viser for øvrig til høringsbrev fra Norske Felleskjøp.

Norsk Landbrukssamvirke er enig i at det ikke gjøres endringer i GSP- kvoteordningene.

Når det gjelder tiltak for å øke bruken av GSP-ordningen, vil Norsk Landbrukssamvirke peke på betydningen av utvikling av produsent- og omsetningssamvirker og stimulering av regional utvikling og handel kan ha for mange utviklingsland. Norsk Landbrukssamvirke mener samvirkeorganiserte omsetningskanaler må likstilles med annen investorstyrt bistand for å fremme utvikling blant landsbybefolkningen. Det må unngås at den investorstyrte bistand gjennom valg av bistandsland skal kunne utnytte GSP-ordningen til egen fordel som i mindre grad kommer utviklingslandenes til nytte. Konsekvensene kan fort bli at den type bistand utkonkurrerer det norske jordbruket og deler av foredlingsindustrien uten at verdiene blir i utviklingslandene.

Avslutningsvis vil Norsk Landbrukssamvirke advare mot å iverksette endringer før ny WTO-avtale er klar. De pågående WTO-forhandlingene er inne i en avgjørende fase. Hvis det skulle bli en avtale i nær fremtid, vil forhandlingsresultatet påvirke alle preferansene som følge av at Norge må redusere sine tollsatser betydelig slik det nå ligger an. Vi vil derfor sterkt fraråde å sluttbehandle forslaget før ny WTO-avtale er på plass.

Med vennlig hilsen
Norsk Landbrukssamvirke

Eugen D. Tømte
Direktør

Kai Norman Hansen
Seniorrådgiver

Kopi til: Landbruks- og matdepartementet
Finansdepartementet
Fiskeri- og kystdepartementet
Nærings- og handelsdepartementet

NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON CONFEDERATION OF NORWEGIAN ENTERPRISE

Postadresse Postal Address
Postboks 5250 Majorstuen
0251 Oslo
Norway

Adresse Address
Essendrops gate 9
0251 Oslo
Norway

Org.nr. Org.no.
NO 955 600 436 MVA

Telefon Telephone
+47 23 08 80 00
Telefax +47 23 08 80 01

E-post E-mail
firmapost@nho.no
Internett Internet
www.nho.no

Det kongelige Utenriksdepartement

0251 Oslo

Underdirektør Lars Vaagen

Vår dato 23.05.2007
Deres dato 23. april 2007
Vår referanse krs
Deres referanse 07/02432

Utviklingslandenes markedsadgang til Norge - endringer i GSP-ordningen

NHO viser til departementets brev av 23. april og invitasjonen til å kommentere den interdepartementale arbeidsgruppens forslag til forbedringer i den norske ordningen for generelle tollpreferanser for import av varer fra utviklingsland (GSP-ordningen.- Generalized System of Preferences).

NHO ser behovet for endringer i det norske GSP-systemet, både i lys av at andre industriland og ikke minst EU, har foretatt justeringer i sine preferanseordninger overfor utviklingsland, samt behovet for å bedre markedsadgangen til Norge for produkter fra utviklingsland. Det norske GSP-systemet gir 10-15% lavere toll enn vanlige WTO-vilkår.

WTO-regelverket tillater preferert tollbehandling av utviklingsland dersom ordningene er basert på objektive kriterier. Den norske GSP-ordningen gjelder for 157 utviklingsland og territorier, mens ordningen er iverksatt for 92 av disse.

NHO er enige i at den til enhver tid gjeldende liste utarbeidet av OECDs utviklingskomite (DAC) som revideres hvert tredje år, bør legges til grunn for hvilke land som bør få norske GSP-vilkår. Denne listen er basert på objektive kriterier for BNI per capita. Land som er blitt rikere enn DAC-listens øvre grense (USD 10.065) bør derfor etter hvert gå ut av GSP-ordningen. NHO er enig i at 11 nye land, tidligere delrepublikker i Sovjet, nå bør inkluderes i GSP-ordningen.

De minst utviklede land (MUL) de 50 fattigste i verden, fikk nulltoll for alle varer til Norge fra 1. juli 2002. Dette har ikke ført til nevneverdig økt import fra disse landene, heller tvert om. Importen var på totalt drøye 1 milliard kroner i 2001, før ordningen trådte i kraft, og falt til 893 mill i 2005, men har steget siden 2003. Dette understreker at null-toll ikke automatisk betyr økt markedsadgang og at det på ingen måte er et tilstrekkelig element, men at det er en rekke andre forhold som har betydning for at eksport faktisk skal finne sted, bl.a. betydningen av kvalifiserte eksportører som har et apparat som muliggjør eksport til utlandet. Det er derfor viktig at Norge og andre industriland gir teknisk assistanse, opplæring og bistand til å kvalifisere MUL-landene for økt eksport.

NHO er enig i arbeidsgruppens anbefaling om at i tillegg til de 50 land i dag som kan nyte godt av nulltoll, bør denne listen i tillegg utvides med 14 lavinntektsland jfr gjeldende DAC-liste. NHO er ikke uten videre enig i at man skal ta ut India, Nigeria, Pakistan og Vietnam fra denne listen på grunn av befolkningsstørrelse (over 75 mill) og dermed antatt mindre

sårbarhet. NHO vil peke på at også disse landene har en BNI per capita på under 825 dollar i 2004 og tilhører gruppen av lavinntektsland. Samtidig er det viktig å ha klare og objektive kriterier, og befolkningsgrensen på 75 millioner (FN-kriterium) som rapporten henviser til, er på ingen måte et klart kriterium. Hvorfor er Bangladesh med sine 141 millioner innbyggere et MUL-land og Ethiopia med sine 77 mill og ikke Vietnam på 84 mill eller Nigeria med sine 131 mill? Etter NHOs syn bør derfor også disse fire store landene bli en del av den norske MUL-ordningen, slik at ordningen bør omfatte 68 land, jfr OECDs DAC-liste, og ikke 64 land som arbeidsgruppen foreslår. Etter NHOs vurdering vil også WTOs krav om likebehandling av utviklingslandene og at tollpreferanser skal baseres på objektive kriterier være klarere og bedre tilfredsstillende dersom man baserer seg på at samtlige 68 land på OECDs liste, skal inngå i den norske MUL-ordningen.

Lykkes disse 4 landene med sin utvikling og kommer over MUL-terskelen etter OECDs neste revisjon av sin DAC-liste, bør de få de ordinære GSP-vilkår.

Samtidig vil NHO henstille til norske myndigheter om at man prøver å iverksette null-toll ordningen for samtlige land som er med i MUL-ordningen gjennom aktiv bruk av utenriksstasjonene for å få landene til å oppfylle sine noteringsforpliktelser. Det er ikke godt at den norske MUL-ordningen kun er iverksatt for 27 av dagens 50 berettigede MUL-land.

Når det gjelder de ordinære GSP-preferanser for landbruksvarer, foreslår arbeidsgruppen at tollreduksjonen økes med 20 prosentpoeng innenfor WTOs minsteadgangskvoter. Dette innebærer at alle utviklingsland, som ikke er inkludert i nulltoll-ordningen, får en forbedret markedsadgang til Norge på bekostning av industrilandene. NHO kan støtte dette forslaget som kan åpne for økt ulandsimport av landbruksvarer til Norge.

NHO ser ikke behovet for å gjøre ytterligere forskjellsbehandling mellom utviklingsland som tilhører enten gruppen av lavere mellominntektsland eller høyere mellominntektsland som begge står på OECDs DAC-liste. Disse bør alle få ordinære GSP-vilkår. Dersom Norge, bilateralt eller gjennom EFTA forhandler frem frihandelsavtaler med utviklingsland, bør disse avtalers handelsbetingelser gjelde dersom slike avtaler gir bedre markedsadgang for angjeldende utviklingsland. Dersom dette ikke er tilfellet, bør man videreføre GSP-ordningen, slik man har foreslått skal gjelde for EFTAs avtale med SACU-landene (Southern African Customs Union).

Tilslutt vil NHO peke på at den norske GSP-ordningen vil måtte ses i lys av de pågående WTO-forhandlingene og ikke minst de endringer som vil måtte komme på landbruksområdet gjennom de forventede vesentlige tollreduksjoner som Norge vil måtte gjennomføre og som mellominntektslandene vil kunne dra nytte av.

Med vennlig hilsen
NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON
Avdeling internasjonalisering og samfunnsøkonomi

Knut R. Sørli
Seniorrådgiver

Høringsuttalelse fra Statens landbruksforvaltning:

Til:

Fra:

Dato: 30.05.2007

Vår referanse:

Kopi til:

Kommentarer fra Statens landbruksforvaltning vedrørende rapport om utviklingslandenes markedsadgang til Norge

Det vises til brev fra Utenriksdepartementet datert 23. april 2007.

Statens landbruksforvaltning (SLF) vil gi honnør til arbeidsgruppen for en grundig gjennomgang av den norske GSP-ordningen. SLF synes det er positivt at Norge, innenfor rammene av de landbrukspolitiske målene, vil benytte GSP-ordningen for utvikling av handel med verdens minst utviklede land. SLF er enige i behovet for å forenkle og forbedre dagens GSP-ordning og bidrar gjerne med vår kunnskap i dette arbeidet.

SLF har følgende kommentarer til arbeidsgruppens anbefalinger.

1. Omfang av GSP-ordningen

Importen av landbruksvarer til Norge er nesten fordoblet i løpet av de siste ti årene. Svært lite av importøkningen har skjedd fra de minst utviklede landene, til tross for at disse landene har hatt toll og kvotefri markedsadgang til Norge de siste fem årene. SLF anser at en viktig utfordring i importen av landbruksvarer, er å gjennomføre tiltak som kan bidra til å øke MUL-landenes andel av importen.

SLF vil understreke at det har gått relativt kort tid fra MUL ble gitt full markedsadgang til Norge. Fem - seks år er ingen lang periode for å etablere handel når det er nødvendig å arbeide med forbedringer i mange ledd i en verdikjede og når satsingen i mange tilfeller krever betydelige investeringer. I disse dager kommer det første kjøttet fra et slakteri i Namibia norske interesser har brukt de siste årene på å bygge opp.

SLF er enig i at bruken av FNs liste over GSP land har noen svakheter blant annet knyttet til knyttet til mangelfull oppdatering. Vi er videre enige i at å benytte OECDs DAC liste kan bote på noen av disse svakhetene. SLF vil likefullt understreke at en utvidelse av dagens MUL-liste med 14 nye land medfører en betydelig endring i tollfri markedsadgang til det norske markedet og at en bør analysere konsekvensene for det norske markedet før endringen gjennomføres. Ingen er tjent med en rask og uventet importøkning som skaper alvorlige markedsforstyrrelser i Norge.

2. Ordinære GSP-preferanser for landbruksvarer.

SLF er enig i anbefalingen om å øke preferansen innenfor kvote, men oppdeling av GSP status (lav og midlere) må vurderes hvis omfanget av preferansen skal utvides ytterligere.

3. Forenklinger på det administrative området

Et effektivt system for opprinnelsesmerking er svært viktig for legitimiteten til ordningen med tollfrihet for MUL. SLF mener dette er i utviklingslandenes interesse fordi en ellers kan risikere at reell opprinnelse er helt andre land og at dette over tid vil undergrave ordningen. SLF støtter forslaget om å styrke arbeidet med å utvikle godkjent opprinnelsesmerking i flere land. For øvrig har SLF ingen merknader til den relativt beskjedne justeringen i opprinnelsesmerkingen som foreslås.

En eventuell utvidelse av antallet land med helt tollfri adgang til det norske markedet øker betydningen av å overvåke utviklingen av handelen. SLF er positive til å overta ansvaret for overvåkningsordningen. SLF er enig i rapportens vurdering av at en overføring av ansvaret til SLF krever nært samarbeid med Tollvesenet og at SLF får tilgang til alle nødvendige data fra TVINN databasen. Videre vil SLF understreke behovet for å utforme en ny forskrift før ordningen gjennomføres.

4. Kvoteordninger

Rapporten konkluderer med at GSP kvotene er lite brukt. SLF vil peke på at en bedre markedsføring av disse kvotene kan gjøre dem bedre kjent og mer attraktive.

5. Tiltak for å øke bruken av GSP-ordningen

SLF er enig i de tiltak som fremmes for å øke bruken av GSP-ordningen. SLF vil i den sammenheng peke på betydningen av å gjøre analyser av det norske markedet for å finne frem til områder og produkter som er velegnet til import til Norge. Videre krever etablering av handelsstrømmer inngående analyser av alle faktorer som hindrer handelen. SLF kan, om ønskelig, bidra til å gjennomføre denne type analyser, bidra med kunnskap eller informasjon.

6. Avgiftslettelser

SLF vil til slutt peke på at det også kan være nyttig å se på avgiftssiden som instrument for å fremme handelen med utviklingsland. Eksempelvis vil en "MUL-liknende ordning" for sukkeravgiften trolig bidra til å vri handelen med sukker i retning av de minst utviklede landene.

TINE BA

Christen F. Jærås plass 6, Pb 25, 0131 Oslo

Telefon: 22018800 Telefax:

E-post: tinnasatt@ene.no www.tine.no

Det Kgl. Utenriksdepartement
0251 Oslo

563.6

INSTRUKS 09/03732-11	WFO
12 JUN 2007	WFO
Arbeidsnr 563.6	

Behandles
administrativt

Dato: 5. juni 2007
Ref: BRE/ 148

Utviklingslandenes markedsadgang til Norge. Rapport fra en interdepartemental arbeidsgruppe med forslag til forbedringer i den norske GSP-ordningen

Viser til brev datert 23. april 2007 vedrørende rapport fra en interdepartemental arbeidsgruppe med forslag til forbedringer i den norske GSP-ordningen. Vi har forstått det slik at bakgrunnen for arbeidet er at det skal bli lettere for de minst utviklede land (MUL), samt enkelte andre lavinntektsland, å øke sin eksport til Norge. Virkemidlet er økte preferanser der det er mulig, samt forenklinger i regelverket.

TINE BA viser til uttalelse fra Norsk Landbruksrådgiving med hensyn til substansielle kommentarer til arbeidsgruppens konklusjoner.

TINE BA ønsker i tillegg til å framføre noen synspunkter relatert til internasjonal handel med meieriprodukter.

For det første er det en relativt liten andel meieriprodukter som omsettes mellom tollområder. 94 prosent av verdensproduksjonen av melk blir avsatt til nasjonalt konsum. Handel med ferske meieriprodukter er i det vesentlige lokal, selv innenfor store markeder som USA og EU. Dette er nært knyttet til varens beskaffenhet.

For det andre er handelsvarene i all hovedsak ost, smør og pulver. Eksportørene er hovedsaklig Europa og Oceania, og i noen grad Nord- og Sør-Amerika. Importørene er i stor utstrekning å finne i Asia, Midt-Østen, Afrika og i noen grad Nord Amerika.

Ost eksporteres for det meste fra Europa, og i noen grad fra Oceania. Importørene er i all hovedsak Japan, USA og Midt-Østen. Melkepulver eksporteres i stor utstrekning fra Oceania, men og i noen grad fra Europa og Sør-Amerika. Importører er for det meste Afrika, Asia og Midt-Østen. Mysepulver eksporteres hovedsakelig fra USA og Europa, og Kina er den vesentligste importør.

Dette bildet tilsier, slik vi oppfatter det, at de land som er tenkt tilgodesett gjennom forbedringer og forenklinger av GSP-ordningen, i dag er importører. Vi registrerer også at et land som India har nedlagt forbud mot eksport av melkepulver. Den største utfordring mange utviklingsland står overfor er å dekke intern etterspørsel. Myndighetene har mange steder forsøkt å gi prioritet til økt melkeproduksjon av ernæringsmessige grunner knyttet til fremme av folkehelsen. Det er mange steder et ønske om både å utvide produksjonsomfanget og øke kvaliteten slik at det er mulig å få økt tilgang på ferske produkter.

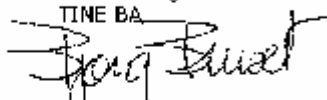
5. juni 2007

Side 2

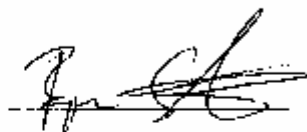
Vi er innforstått med at arbeidsgruppens mandat ikke har omfattet nærmere vurderinger knyttet til enkelte sektorer eller produktgrupper. Vi erkjenner også at handelspolitiske virkemidler isolert sett er utilstrekkelige for å sikre ønsket utvikling på enkelte områder. Det bør vurderes om ikke handelspolitiske virkemidler er bedre egnet på kort- og mellomlang sikt for å sikre utvikling i melkeproduksjon og meierisektoren i de land som er tenkt tilgodesett i arbeidsgruppens rapport.

Med vennlig hilsen

TINE BA

Bjørn Bruset
Konserndirektør

Bjørn Strøm
Leder, TINE Politikk og Samfunnskontakt

Høringsuttalelse fra Toll- og avgiftsdirektoratet:

Finansdepartementet
Skattelovavdelingen
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

også sendt elektronisk

Utviklingslandenes markedsadgang til Norge. Høring av rapport fra interdepartemental arbeidsgruppe med forslag til forbedringer av den norske GSP-ordningen.

Vi viser til brev av 23. april 2007 (ref. 07/02432) fra Utenriksdepartementet vedrørende høring av rapport fra arbeidsgruppe om utviklingslandenes markedsadgang til Norge. Utenriksdepartementet har satt høringsfristen til 6. juni 2007. Toll- og avgiftsdirektoratets kommentarer sendes via Finansdepartementet.

Bakgrunn

Arbeidsgruppens sammensetning fremkommer av rapporten side 3. De aktuelle fagdepartementer har vært representert, herunder Finansdepartementet og Toll- og avgiftsdirektoratet. Direktoratets representant har i vesentlig grad bidratt i tilknytning til tolltekniske vurderinger herunder mht tollsatser, opprinnelsesregler, landlister mv, men unnlatt å delta direkte i de mer politiske vurderinger relatert til hvilke land som skal omfattes av ordningen samt mht spørsmål om økt markedsadgang for hhv landbruksvarer og tekstilvarer.

Generelle merknader

Arbeidsgruppens anbefalinger fremkommer i 15 punkter på side 4 tom 8 i rapporten. Toll- og avgiftsdirektoratet har ingen innvendinger mot de anbefalinger som arbeidsgruppen foreslår. I Tollvesenets risikovurderinger er GSP-varer et høyt prioritert risikoområde i fastsettelses- og virksomhetskontrollen. Flere av de foreslåtte tiltakene vil redusere risikoen for uønsket hendelse, samtidig som utnyttelsesgraden i systemet bør kunne økes.

Anbefaling 1 – 4 mht landomfanget i GSP:

Direktoratet har ingen innvendinger mot disse forslagene.

Anbefaling 5 – 7 mht økt markedsadgang:

Direktoratet har ingen innvendinger mot disse forslagene.

Anbefaling 8 – 9 om opprinnelsesregler:

Direktoratet har foreslått den nevnte verdigrænse på 100.000 NOK for bruk av fakturaerklæringer. Dette vil åpne for at flere sendinger til Norge ikke behøver opprinnelsesbevis stemplet av eksportlandets autoriserte myndigheter.

Når det gjelder opprinnelsesreglene isolert, er vi enig i det som anbefales. Som fremkommer gir ikke det nære samarbeidet vi har med EU og Sveits om reeksport og bruk av Erstatningssertifikater særlig rom for endringer av reglene. Direktoratet vil imidlertid foreta en selvstendig teknisk gjennomgang av reglene samt i tillegg nøye følge utviklingen i EU og den pågående vurdering mht eventuelle endringer av opprinnelsesreglene i EUs GSP-system. Vi vil senere komme tilbake med forslag til eventuelle nødvendige konsekvensendringer av opprinnelsesreglene i det norske GSP-systemet.

Anbefaling 10 om overvåking/sikkerhetsmekanisme:

Toll- og avgiftsdirektoratet ser at det er hensiktsmessig at Statens landbruksforvaltning (SLF)

ivaretar importovervåkingen. Vi har vært positive til dette under arbeidet i arbeidsgruppen, men vil senere måtte avklare enkelte detaljer med SLF når det gjelder rapportering og innsyn i TVINN-systemet.

Anbefaling 11 om kvoteordninger:

Under arbeidet i arbeidsgruppen er spilt inn at kvoteordningen ikke synes å fungere optimalt for storfekjøtt fra Namibia /Botswana pga ”agent” i Storbritannia, hvilket er omtalt på side 35 i rapporten. Vi har ikke nå spesielle merknader til dette punktet.

Anbefaling 12 – 13 om administrative tiltak:

Direktoratet er enig i disse tiltakene. Informasjonstiltak er viktig for å gjøre ordningen kjent. Ulike informasjonsfremstøt nevnes. Slike tiltak kan vurderes knyttet opp mot WCO (Verdens Tollorganisasjon) generelt og muligens spesielt til WCOs Columbus program vedrørende diagnostisering.

Anbefaling 14 – 15 om utviklingssamarbeid og videre oppfølging:

Direktoratet har ingen innvendinger mot disse forslagene.

Direktoratet vil avslutningsvis bemerke at en oppdatert versjon av det norske GSP-systemet kan finnes på etatens hjemmeside – www.toll.no – under området: regelverk/avtaler/frihandel.

Vi har ellers som en del av den nye tollovforskriften oversendt utkast til opprinnelsesregler på GSP-området ved brev til departementet den 16. mai då. Disse reglene skal i første rekke regulere tolldeklarerings ved innførsel til Norge, men også presisere opprinnelsesreglene for tollpreferanse samt i nødvendig grad krav til eksportører og myndigheter i eksportlandet (U-landet) og til transporten underveis.

Med hilsen

Toril Hagen
fung. avdelingsdirektør

Per Eirik Ask Johannessen
underdirektør

4. Dokumenter fra Stortinget

Samtidig med avslutningsfasen i den interdepartementale arbeidsgruppens arbeid og høringsprosessen, behandlet Stortinget et representantforslag fremsatt i Dok.nr.8:38 (2006-2007) som gjelder gjennomgangen av GSP-ordningen. Dokumentene knyttet til Stortingets behandling av saken er en verdifull kilde til å belyse de spørsmål høringsprosessen dreier seg om. For at denne trykksaken med materiale knyttet til høringsprosessen skal gi et så fullstendig bilde som mulig, gjengis Stortingets dokumenter her, etter avtale med internasjonalt sekretariat på Stortinget.

I det følgende gjengis følgende dokumenter:

- Dok.nr.8:38 (2006-2007)
- Innst.S.nr.209 (2006-2007) - inkludert tre brev fra utenriksministeren til utenrikskomiteen
- Referat fra debatt om saken i Stortingets møte 12. juni 2007.

Det kan tilføyes at Stortinget i sitt møte 12. juni gjorde vedtak i samsvar med utenrikskomiteens enstemmige innstilling i Innst.S.nr.209 (2006-2007).

Dok.nr.8:38 (2006-2007)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Dagfinn Høybråten, May-Helen Molvær Grimstad og Line Henriette Holten Hjemdal om preferansebehandling og redusert toll for å fremme økt handel med utviklingsland

[\[pdf-format\]](#)

DATO: 2007-01-31

SIDETALL: 2

NOTE:

INNHold

[Bakgrunn](#)

[Forslag](#)

Til Stortinget

Bakgrunn

Norsk internasjonal utviklingspolitikk bygger på tre hovedpilarer:

- Utvikling gjennom økt bistand til verdens fattige.
- Utvikling gjennom målrettede gjeldslettetiltak.
- Utvikling gjennom å stimulere til økt handel.

Gjennom det generelle tollpreferansesystemet (Generalized system of preferences - GSP) har Norge, i likhet med EU-landene og enkelte andre industriland, gitt en ensidig tollreduksjon eller tollfritak til enkelte utviklingsland. GSP-ordningens hensikt er å bedre utviklingslandenes markedsadgang. Ordningen får konsekvenser for handel i landbruks/næringsmiddelvarer og handel med klær og enkelte ferdige tekstilvarer, hvor det eksisterer ulike tollsatser.

Ordningen er mest fordelaktig for en del av de såkalte MUL-landene, som er den gruppen av land som defineres av FN som de minst utviklede landene. I henhold til forskriften om varers opprinnelse mv. ved bruk av tollpreferansesystemet for utviklingsland (forskrift av 20. februar 1998 nr. 158) § 11 første ledd annet punktum, er det norske tollmyndigheter som bestemmer hvilke av MUL-landene som skal gis den mest fordelaktige behandlingen. For tiden gis 29 av de vel 50 MUL-landene denne fordelsbehandlingen. Disse landene har toll- og kvotefri adgang til markedet for alle sine varer. De øvrige utviklingslandene innenfor den alminnelige GSP-ordningen har mindre fordeler. I realiteten må disse landene konkurrere på lik linje med industriland som USA, Japan, Canada, osv. I forhold til verdens rikeste handelsblokk, EØS,

kommer disse landene (de øvrige utviklingslandene) i en svakere posisjon. Dette gjelder både for industrivarer og for mange landbruksprodukter.

For å bli definert som et MUL-land må landene være kjennetegnet ved:

- lav nasjonalinntekt
- lav grad av menneskelig utvikling (helse, ernæring, utdanning og alfabetisme)
- økonomisk sårbarhet

I tillegg er det et kriterium at landene skal ha et innbyggerantall under 75 millioner. Enkelte MUL-land (for eksempel Bangladesh) har imidlertid befolkningstall som er høyere enn dette.

Som nevnt er det bare en del av MUL-landene som gis særlig fordelsbehandling i det norske GSP-systemet.

Dagens tollpreferanseordning gir utslag som kan være vanskelig å forstå ut fra et utgangspunkt om å bedre markedsadgangen for produsenter i fattige land. Den viktigste årsaken til dette er den betydelige forskjellen mellom ingen tollsats på flere MUL-land, og betydelige tollsatser på land som kan ha omtrent like lavt bruttonasjonalprodukt (BNP) pr. innbygger som land innenfor MUL-gruppen. Land som Ghana, Kenya, Vietnam, Papua Ny-Guinea og Nicaragua vil for eksempel ikke innvilges tollfritak, selv om de alle ifølge World Economic Outlook september 2006s database hadde lavere BNP pr. innbygger enn flere land som er innenfor MUL-ordningen i det norske GSP-systemet.

Verdien av å være definert som et GSP-land (ikke MUL) er begrenset. Ut fra ønsket om å bidra til utvikling av fattige lands økonomier kan det forstås at den praktiske nytten er begrenset når det gjelder GSP-land som Bahamas, Brunei og Kuwait, men ikke de landene utenfor MUL-gruppen som er vist til ovenfor. Dagens « enten-eller »-system synes ikke tilpasset selve hensikten med GSP-ordningen. Selv om kun land definert som MUL beholder aller beste vilkår (full tollfrihet) bør det være mulig å kunne innvilge lavere tollsatser for flere fattige land utenfor MUL-gruppen enn det som GSP-land (ex MUL) har i dag.

De gjenværende tollsatser er begrunnet med behovet for å beskytte innenlandsk produksjon, særlig av landbruksvarer, ut fra et legitimt ønske om å bevare bosetting og kulturlandskap over hele landet. Det er imidlertid tvilsomt om samtlige av de tollmurer som mange utviklingsland møter i det norske markedet kan begrunnes ut fra dette hensynet. Slike (høye) tollsatser bør forbeholdes varegrupper hvor det er en klar konflikt mellom innenlandsk produksjon og import av varer fra land innenfor en eventuelt justert GSP-ordning. Landbrukspolitiske målsettinger kan også ivaretas sammen med nulltoll, eller sterkt reduserte tollsatser innenfor et system med forutsigbare importkvoter.

Norge står fortsatt foran krevende forhandlinger om tollsatser på landbruksvarer i videreføringen av Doha-runden i WTO. Uten å forskuttere utfallet av slike internasjonale forhandlinger, bør det like fullt være rom for å kunne vurdere ensidige norske tiltak for å forbedre markedsadgangen for varer fra enkelte utviklingsland på områder med begrenset eller ingen konflikt med landbrukspolitiske mål.

Det er tidligere varslet i Stortinget at Regjeringen ville gå gjennom hele GSP-ordningen i løpet av 2006, med sikte på å legge fram forslag om forandringer i GSP-systemet og tolltariffer i forslag til skatte-, avgifts- og tollvedtak for 2007. Dette ble imidlertid ikke fulgt opp.

Det synes å være behov for en samlet gjennomgang av hvordan utformingen av tolltariffene og det generelle tollpreferansesystemet bidrar til målet om bedre markedsadgang for utviklingsland. En slik gjennomgang bør vise:

- alternative metoder for en bedre preferansebehandling av fattige utviklingsland som for tiden ikke tilhører gruppen av MUL-land,
- en vurdering av om flere land som defineres som MUL av FN også bør kvalifisere for beste fordelsbehandling innenfor det norske GSP-systemet, og
- hvilke gjenværende tolltariffer som utviklingsland møter som ikke kan begrunnes ut fra behov for å beskytte produsenter i Norge.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

I.

Stortinget ber Regjeringen gjennomgå tolltariffer og GSP-ordningen, og vurdere hvordan sammenhengen mellom norsk utviklingspolitikk og handelspolitikk kan styrkes på dette området, og orientere Stortinget om dette på en egnet måte.

II.

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om fullt tollfritak eller lavere tolltariffer overfor flere utviklingsland, da spesielt landene i gruppen mellom MUL og mellominntektsland, i skatte-, avgifts- og tollforslaget for 2008.

31. januar 2007

Innst. S. nr. 209

(2006-2007)

Innstilling til Stortinget
fra utenrikskomiteen

Dokument nr. 8:38 (2006-2007)

Innstilling fra utenrikskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Dagfinn Høybråten, May-Helen Molvær Grimstad og Line Henriette Holten Hjemdal om preferansebehandling og redusert toll for å fremme økt handel med utviklingsland

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Forslagsstilleme peker på at norsk internasjonal utviklingspolitikk bygger på tre hovedpilarer:

- utvikling gjennom økt bistand til verdens fattige,
- utvikling gjennom målrettede gjeldslettetiltak,
- utvikling gjennom å stimulere til økt handel.

I det generelle tollpreferansesystemet (Generalized System of Preferences - GSP) har Norge, i likhet med EU-landene og enkelte andre industriland, gitt en ensidig tollreduksjon eller tollfritak til enkelte utviklingsland. GSP-ordningens hensikt er å bedre utviklingslandenes markedsadgang. Ordningen får konsekvenser for handel med landbruks- og næringsmiddelvarer og handel med klær og enkelte ferdige tekstilvarer, hvor det eksisterer ulike tollsatser.

Ordningen er mest fordelaktig for en del av de såkalte MUL-landene, de minst utviklede landene slik definert av FN. I henhold til forskriften om varers opprinnelse mv. ved bruk av tollpreferansesystemet for utviklingsland (nr. 158 av 20. februar 1998) § 11 første ledd annet punktum, er det norske tollmyndigheter som bestemmer hvilke av MUL-landene som skal gis den mest fordelaktige behandlingen. For tiden gis 29 av de vel 50 MUL-landene denne fordelsbehandlingen. Disse landene har toll- og kvotefri adgang til markedet for alle sine varer. De øvrige utviklingslandene innenfor den alminnelige GSP-ordningen har mindre forde-

ler. I realiteten må disse landene konkurrere på lik linje med industriland som USA, Japan, Canada, osv. I forhold til verdens rikeste handelsblokk, EØS, kommer disse landene - de øvrige utviklingslandene - i en svakere posisjon. Dette gjelder både for industrivarer og for mange landbruksprodukter.

For å bli definert som et MUL-land må landene være kjennetegnet ved:

- lav nasjonalinntekt,
- lav grad av menneskelig utvikling (helse, ernæring, utdanning og analfabetisme), og
- økonomisk sårbarhet.

I tillegg er det et kriterium at landene skal ha et innbyggerantall under 75 millioner. Enkelte MUL-land, for eksempel Bangladesh, har imidlertid befolkningstall som er høyere enn dette.

Dagens tollpreferanseordning gir utslag som kan være vanskelige å forstå ut fra et utgangspunkt om å bedre markedsadgangen for produsenter i fattige land. Den viktigste årsaken til dette er den betydelige forskjellen mellom ingen tollsats overfor flere MUL-land, og betydelige tollsatser på land som kan ha omtrent like lavt bruttonasjonalprodukt pr. innbygger som land innenfor MUL-gruppen. Land som Ghana, Kenya, Vietnam, Papua Ny-Guinea og Nicaragua vil for eksempel ikke innvilges tollfritak, selv om de alle ifølge databasen i World Economic Outlook for september 2006 hadde lavere BNP pr. innbygger enn flere land som er innenfor MUL-ordningen i det norske GSP-systemet.

Verdien av å være definert som et GSP-land (ikke MUL) er begrenset. Ut fra ønsket om å bidra til utvikling av fattige lands økonomier kan det etter forslagsstillemes syn forstås at den praktiske nytten er begrenset når det gjelder GSP-land som Bahamas, Brunei og Kuwait, men ikke de landene utenfor MUL-gruppen som er vist til ovenfor. Dagens "enten-eller"-system synes ikke tilpasset selve hensikten med GSP-ordningen, mener forslagsstilleme. Selv om kun land definert

som MUL beholder aller beste vilkår (full tollfrihet), bør det etter forslagsstillernes syn være mulig å innvilge lavere tollsatser for flere fattige land utenfor MUL-gruppen enn det GSP-land har i dag.

De gjenværende tollsatser er begrunnet med behovet for å beskytte innenlandsk produksjon, særlig av landbruksvarer, ut fra et legitimt ønske om å bevare bosetting og kulturlandskap over hele landet. Det er etter forslagsstillernes syn imidlertid tvilsomt om samtlige av de tollmurer som mange utviklingsland møter i det norske markedet, kan begrunnes i dette hensynet. Slike (høye) tollsatser bør forbeholdes varegrupper hvor det er en klar konflikt mellom innenlandsk produksjon og import av varer fra land innenfor en eventuelt justert GSP-ordning, mener forslagsstillerne. Landbrukspolitiske målsettinger kan også ivaretas sammen med nulltoll, eller sterkt reduserte tollsatser innenfor et system med forutsigbare importkvoter.

Norge står fortsatt foran krevende forhandlinger om tollsatser på landbruksvarer i videreføringen av Doharunden i WTO. Uten å forskuttere utfallet av slike internasjonale forhandlinger, mener forslagsstillerne det like fullt vil være rom for å vurdere ensidige norske tiltak for å forbedre markedsadgangen for varer fra enkelte utviklingsland på områder med begrenset eller ingen konflikt med landbrukspolitiske mål.

Det er tidligere varslet i Stortinget at Regjeringen ville gå gjennom hele GSP-ordningen i løpet av 2006, med sikte på å legge fram forslag om forandringer i GSP-systemet og tolltariffer i forslag til skatte-, avgifts- og tollvedtak for 2007. Dette ble imidlertid ikke fulgt opp.

Det synes å være behov for en samlet gjennomgang av hvordan utformingen av tolltariffene og det generelle tollpreferansesystemet bidrar til målet om bedre markedsadgang for utviklingsland. En slik gjennomgang bør vise:

- alternative metoder for en bedre preferansebehandling av fattige utviklingsland som for tiden ikke tilhører gruppen av MUL-land,
- en vurdering av om flere land som defineres som MUL av FN, også bør kvalifisere for beste fordelsbehandling innenfor det norske GSP-systemet, og
- hvilke gjenværende tolltariffer som utviklingsland møter, som ikke kan begrunnes ut fra behov for å beskytte produsenter i Norge.

I dokumentet fremmes følgende forslag:

I

Stortinget ber Regjeringen gjennomgå tolltariffer og GSP-ordningen, og vurdere hvordan sammenhengen mellom norsk utviklingspolitikk og handelspolitikk kan styrkes på dette området, og orientere Stortinget om dette på en egnet måte.

II

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om tollfritak eller lavere tolltariffer overfor flere utviklingsland, da spesielt landene i gruppen mellom MUL og mellominntektsland, i skatte-, avgifts- og tollforslaget for 2008."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Olav Akselsen, Vidar Bjørnstad, Marit Nybakk, Hill-Marta Solberg og Anette Trettebergstuen, fra Fremskrittspartiet, Morten Høglund, Siv Jensen og Øyvind Vaksdal, fra Høyre, Erna Solberg og Finn Martin Valleresnes, fra Sosialistisk Venstreparti, Ågot Valle, fra Kristelig Folkeparti, Dagfinn Høybråten, fra Senterpartiet, Alf Ivar Samuelson, og fra Venstre, Anne Margrethe Larsen, er enig med forslagsstillerne i at norsk utviklingspolitikk bygger på følgende hovedpilarer: bistand, gjeldsletteiltak og stimulering til økt handel.

Komiteen vil i den forbindelse vise til Budsjett-innst. S. nr. 3 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 1 (2006-2007) Statsbudsjettet 2007, der et flertall

"mener god utviklingspolitikk forutsetter en reell opptrapping av bistanden, offensive tiltak for gjeldsettergjøvelse og internasjonale avtaler for å bedre utviklingslandenes handelsvilkår. Det siste forutsetter ikke minst en slutt på USA's og EU's omfattende eksportsubsidier, som ødelegger for næringsutviklingen i mange utviklingsland, kombinert med tollettelser og andre tiltak som kan forbedre spesielt lavinntektslandenes markedsadgang til industrilandene".

Komiteen vil videre understreke at FN's tusenårs-mål må være retningsgivende for norsk utviklingspolitikk. Det betinger at land og regioner har fred, velfungerende stater, en åpen økonomi, velferdsstat og et fungerende arbeidsliv. Komiteen mener derfor at norsk utviklingspolitikk også må være en integrert del av vår utenrikspolitikk.

Komiteen vil også legge vekt på å sikre utviklingslandene et handlingsrom til å utvikle bærekraftig produksjon av både jordbruksvarer, industrivarer og tjenester, noe som bør kunne ivaretas under WTO-regelverket. Komiteen vil i den forbindelse vise til "aid for trade"-prosjektet. Komiteen mener Regjeringen må styrke arbeidet for å gi utviklingsland bedre markedsadgang for egne varer og tjenester, gjerne i samarbeid med EU.

Komiteen viser til at Norge og EU og enkelte andre industriland har gitt ensidig tollfritak gjennom tollpreferansesystemet GSP - til de minst utviklede land, såkalte MUL-land. I den forbindelse ber forslagsstillerne Regjeringen gå gjennom denne ordningen og vurdere hvordan sammenhengen mellom norsk utviklingspolitikk og handelspolitikk kan styrkes på dette området. Komiteen vil slutte seg til dette.

Komiteen mener det er viktig at man nå foretar en gjennomgang av tolltariffer og GSP-ordningen, og at man får vurdert hvordan sammenhengen mellom norsk utviklingspolitikk og handelspolitikk kan styrkes på dette området. I tillegg bør man iverksette tollfritak, herunder også lavere tolltariffer overfor flere utviklingsland. Komiteen ser de fremlagte forslagene som viktige skritt i retning av en mer rettferdig og åpen verdenshandel som tar sikte på å inkludere snarere enn å ekskludere de fattige landene fra muligheten til velstandøkning på basis av økonomisk samhandel.

Komiteen viser til brev fra utenriksministeren til komiteen 7. mars 2007 der det går fram at forutsetningene for å gi slike særfordeler til utviklingsland er gitt i beslutninger i UNCTAD og GATT (WTO) i forbindelse med etablering av GSP, videre at siste endring fra norsk side ble iverksatt 1. juli 2002, da det ble innført toll- og kvotefri markedsadgang for alle varer fra alle de minst utviklede landene. Komiteen vil videre vise til at spesialbehandling av MUL er en del av de pågående forhandlingene i den såkalte Doha-runden og at GSP har fått betydelig oppmerksomhet under forhandlingene i runden, selv om GSP ikke inngår i forhandlingsmandatet gitt av ministerkonferansen i 2001.

Komiteen vil for øvrig vise til at Regjeringen i brevet redegjør for at det er nedsatt en interdepartemental gruppe som går gjennom GSP-ordningen og at Regjeringen også ønsker å se nærmere på hvordan sammenhengen mellom norsk utviklingspolitikk og handelspolitikk kan styrkes.

Komiteen viser videre til brev fra utenriksministeren til komiteen datert 26. mars 2007, der det går fram at gruppen er i avslutningsfasen av sitt arbeid. Rapporten "Utviklingslandenes markedsadgang til Norge, en gjennomgang av den norske GSP-ordningen med forslag til forbedringer", ble oversendt komiteen 23. april 2007. Rapporten har tatt for seg en rekke sider ved GSP-ordningen og har særskilt sett på:

- Hvilke land som skal være med i GSP-ordningen - og på hvilken måte?
- Tollpreferansen for industrivarer og for landbruksvarer.
- Administrative forenklinger.

Komiteen vil vise til at når det gjelder utvidelse av ordningen for toll- og kvotefri markedsadgang til å omfatte flere lavinntektsland enn de definerte MUL-landene, sier rapporten at

"Det anbefales at GSP-ordningen for toll- og kvotefri markedsadgang til det norske markedet for alle varer fra de land som omfattes, som hittil kun har omfattet de 50 minst utviklede land (MUL), utvides til å gjelde alle lavinntektsland iht. til den til enhver tid gjeldende DAC-liste, og som samtidig har en befolkning under 75 millioner innbyggere. Dette vil innebære at denne ordningen (heretter kalt "nulltoll-ordningen") vil omfatte 14 lavinntektsland i tillegg til de 50 MUL som den gjelder for i dag. Foreligger det særlige handels- og utviklingsrelaterte hensyn, må det utvises skjønn i forhold til en rigid anvendelse av DAC-listen når det gjelder hvilke land som skal være omfattet."

Komiteen ser positivt på rapportens konklusjoner. Komiteen vil imidlertid vise til at utenriksministeren i sitt oversendelsesbrev gjør oppmerksom på at rapporten er sendt ut på åpen høring med frist 1. juni 2007, for Regjeringen tar stilling til anbefalingene i rapporten, og fatter vedtak om forbedringer og forenklinger i den norske GSP-ordningen. Komiteen tar dette til etterretning og ser fram til den varslede oppfølgingen, og forventer at dette skjer så raskt som mulig.

Komiteen har merket seg at utenriksministeren i brevet av 7. mars 2007 varsler at forbedrede vilkår for lavinntektsland som ikke er definert som MUL-land, vil bli et sentralt spørsmål i oppfølgingen av arbeidsgruppens rapport. Komiteen mener det vil være et positivt bidrag fra Norges side og avventer Regjeringens framlegg overfor Stortinget. Komiteen er enig i innholdet i representantforslaget, men vil på grunn av den framlagte rapporten avvente Regjeringens behandling og vil derfor vedlegge representantforslagets II protokollen.

Komiteen vil for øvrig vise til at frihandelsavtalen mellom EFTA og SADC ga Botswana og Namibia MUL-status.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener det i altfor lang tid har vært et for stort fokus på bistand som verktoy i utviklingspolitikken, samtidig med at handelsaspektet har hatt for liten fokus. Det er etter disse medlemmers syn nødvendig at man nå videreutvikler en politikk som i større grad bidrar til å tilrettelegge for en bærekraftig velstandsutvikling i fattige land. En bærekraftig økonomi innebærer at de fattige landene får muligheten til å delta i verdenshandelen i stedet for å bli utestengt fra markedet grunnet proteksjonistiske importrestriksjoner fra de rike landenes side. Disse medlemmer mener den tradisjonelle utviklingspolitikken med den sterke vektleggingen av bistandsoverføringer har ført til at mange fattige land er klientifisert, og at dette har hemmet grunnlaget for økonomisk vekst og velstandsutvikling i disse landene. Det er etter disse medlemmers oppfatning nødvendig at Norge går frem som et eksempel til etterfølgelse i forhold ved å ta et oppgjør med en dobbeltmoralisk politikk hvor man har tatt mål av seg til å bidra til oppbygging av produksjon i fattige land, for deretter å stenge grensene for import av disse landenes produkter.

Disse medlemmer viser til viktigheten av å få gjennomført det som ligger i Doha-runden, og forutsetter at Norge er en aktiv pådriver for dette. Disse medlemmer viser til at målet med Doha-runden er å trekke utviklingslandene sterkere med som deltakere i verdenshandelen, og derigjennom bidra til større økonomisk vekst og bedre velferd også i de fattigste landene. Disse medlemmer viser til redegjørelse presentert for FN's generalforsamling 30. oktober 2006 av Gary Clyde Hufbauer fra Peterson Institute for International Economics, som fremholder at 400 millioner mennesker i Afrika, Asia og Latin-Amerika vil hindres i å løstes ut av fattigdommen, dersom Doha-runden kolliderer. Disse medlemmer viser videre til at det i samme redegjørelse fremkom at fullstendig frihandel ville gi en årlig gevinst for den globale økonomien på 2000 milliarder amerikanske dollar.

Disse medlemmer viser for øvrig til merknad og forslag i Budsjett-innst. S. nr. 3 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 1 (2006-2007) Statsbudsjettet 2007, vedrørende dette temaet.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og til det som står foran, og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber Regjeringen gjennomgå tolltariffer og GSP-ordningen, og vurdere hvordan sammenhengen mellom norsk utviklingspolitikk og handelspolitikk

kan styrkes på dette området, og orientere Stortinget om dette på en egnet måte.

II

Dokument nr. 8:38 (2006-2007) - representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Dagfinn Høybråten, May-Helen Molvær Grimstad og Line Henriette Holten Hjemdal om preferansebehandling og redusert toll for å fremme økt handel med utviklingsland, II - vedlegges protokollen.

Oslo, i utenrikskomiteen, den 16. mai 2007

Olav Akselsen
leder

Marit Nybakk
ordfører

Vedlegg 1**Brev fra Utenriksdepartementet v/utenriksministeren til utenrikskomiteen, datert 7. mars 2007****Dokument nr. 8:38 (2006-2007):**

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Dagfinn Høybråten, May-Helen Molvær Grimstad og Line Henriette Holten Hjemdal om preferansebehandling og redusert toll for å fremme økt handel med utviklingsland

Jeg viser til brev av 22. februar 2007 hvor det bes om Utenriksdepartementets uttalelse vedrørende forslag fremsatt i dokument nr. 8:38 (2006-2007).

Innledningsvis vil jeg understreke at Regjeringens politikk er å utnytte den fleksibilitet WTO-regelverket og -forhandlingene måtte gi til beste for en god balanse i avtalen - der vi er særlig opptatt av handelsregelverket nettopp skal fremme økt handel for utviklingslandene.

I forslaget vises det til at Norge gjennom det generelle tollpreferansesystemet (Generalized System of Preferences - GSP) har et instrument til ensidig å gi preferensielle tollsatser til utviklingsland. Forutsetningene for å gi slike særfordeler til utviklingsland er gitt i beslutninger i UNCTAD og GATT (WTO) i forbindelse med etableringen av GSP. Den norske GSP-ordningen ble iverksatt i 1971 og har senere gjennomgått en rekke endringer. Den siste større endring ble iverksatt 1.7.2002 da det ble innført toll- og kvotefri markedsadgang for alle varer fra alle de minst utviklede land (MUL).

Skillet mellom MUL og andre utviklingsland er allment akseptert i Verdens handelsorganisasjon (WTO). Spesialbehandling for utviklingsland og ytterligere særbehandling av MUL er et gjennomgående trekk ved WTO-avtalene og ved de pågående forhandlingene i den såkalte Doha-runden.

Kriteriene for hvilke land som tilhører MUL-gruppen er fastsatt av FN, FN gir for tiden MUL-status til 50 land. I Dok 8:38 påpekes det at skillet mellom MUL og andre utviklingsland kan gi utslag som kan være vanskelig å forstå. Å foreta et slikt skille, vil alltid reise dilemmaer. Kriteriene for og utvelgelsen av MUL er gjenstand for regelmessige gjennomganger og vedtak i FN. Vi må derfor forholde oss til dette som en inndeling som har bred internasjonal aksept.

Ytterligere differensiering innenfor u-landsgruppen utover skillet mellom MUL og andre utviklingsland, er et kontroversielt tema. Forsøk på slik differensiering er gjort ut fra ulike kriterier. Kun i ett tilfelle er en slik sak blitt prøvet for WTOs tvisteløsningssystem. Man har derfor begrenset grunnlag for å avgjøre hva slags differensiering som kan aksepteres i WTO. Det må imidlertid kunne antas at en ytterligere differensiering vil kunne være mulig, dersom denne begrunnes ut fra de aktuelle landenes handels- og utviklingsrelaterte behov, og er basert på objektive kriterier. Et endelig svar kan man imidlertid bare få gjennom prøving i WTOs tvisteløsningssystem.

Det kan for øvrig nevnes at GSP har fått betydelig oppmerksomhet under forhandlingene i Doha-runden, selv om GSP ikke inngår i forhandlingsmandatet gitt av

ministerkonferansen i Doha i 2001. Under ministerkonferansen i Hong Kong i 2005 fremkom det enighet om en rekke spørsmål av særlig interesse for utviklingsland og MUL. Ett av disse var at alle i-land, samt u-land som ser seg i stand til det, forplikter seg til å gi toll- og kvotefri markedsadgang for 97% av alle varer fra alle MUL. Som nevnt har Norge innført en slik ordning for 100% av varene fra alle MUL. Det er også økende fokus på åpenhet omkring de ulike lands GSP-ordninger, i lys av at åpenhet omkring regionale/bilaterale handelsavtaler er en del av forhandlingsmandatet fra Doha. Hvordan det kan skapes økt åpenhet omkring GSP, er nå satt på dagsorden i WTOs komite for handel og utvikling. Økt åpenhet vil også kunne tenkes å skape utvidet grunnlag for fremtidige saker i tvisteløsningssystemet.

Det påpekes i forslaget at Regjeringen i Stortinget har varslet at den ville foreta en ny gjennomgang av den norske GSP-ordningen i 2006. Bakgrunnen var et forarbeid gjort under forrige regjering gjennom en studie foretatt av Norsk utenrikspolitisk institutt, NUPI. Studien forelå omtrent samtidig med regjeringsskiftet i 2005, og er offentlig tilgjengelig på NUPIs nettsider, med lenke også fra UD's sider.

Regjeringens initiativ til en gjennomgang er blitt fulgt opp ved at det i begynnelsen av 2006 ble etablert en interdepartemental arbeidsgruppe for å forestå gjennomgangen. Gruppen består av representanter fra Utenriksdepartementet, Finansdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Toll- og avgiftsdirektoratet og Direktoratet for utviklingsarbeid. Jeg ser frem til resultatet av dette arbeidet og håper på bakgrunn av det å kunne ta nye skritt fremover.

Som påpekt i forslaget, står Norge fortsatt foran krevende forhandlinger om tollsatser på landbruksvarer i videreføringen av Doha-runden i WTO. Vi har behov for fortsatt beskyttelse av innenlandsk produksjon ut fra et legitimt ønske om å bevare bosetting og kulturlandskap over hele landet. Da Norge har fjernet all toll på industrivarer med unntak for visse klær og tekstiler, dreier spørsmålet om toll og tollpreferanser i GSP seg i stor grad om landbruksvarer.

De intense WTO-forhandlingene frem til juli 2006 gjorde at arbeidsgruppen avvventet situasjonen. Gruppen er imidlertid nå i ferd med å avslutte sitt arbeid og jeg forventer å motta gruppens rapport om kort tid.

Rapporten og den videre oppfølging vil omhandle alle de spørsmål som reises i representantforslaget.

Således vil det for eksempel være aktuelt med tiltak for at GSP-ordningen skal iverksettes for flest mulig av de land ordningen gjelder for. Slik iverksettelse forutsetter at vedkommende land har oppfylt de nødvendige vilkår om notifikasjon av landets kompetente myndigheter og stempelavtrykk mv., i henhold til opprinnelsesforskriftens § 29. Som det påpekes i representant-

forslaget er det bare 29 av 50 MUL som har oppfylt disse vilkårene.

Når det gjelder representantforslagets del I kan jeg således bekrefte at Regjeringen er i ferd med å gjennomgå GSP-ordningen. Regjeringen vil orientere Stortinget om dette på en egnet måte.

Regjeringen ønsker også å se nærmere på hvordan sammenhengen mellom norsk utviklingspolitikk og handelspolitikk kan styrkes. Det kan i den forbindelse nevnes at Regjeringen, på initiativ fra Utviklingsministeren, rett før jul nedsatte et utviklingsutvalg som har som målsetning å vurdere samsvar mellom alle politikkområder i forhold til utviklingsland. Sammenhengen mellom utviklingspolitikk og vår handelspolitikk vil bli et sentralt tema for utvalget som forventes å komme med sin innstilling om ett års tid. Siktemålet bør være å sikre at norsk handelspolitikk er i tråd med de målene som vi ønsker å oppnå i utviklingspolitikken. Når det gjelder representantforslagets del II vil jeg som nevnt ikke foregripe anbefalingene fra den interdepartementale arbeidsgruppen. Det synes imidlertid klart at forbedrede vilkår for lavinntektsland som ikke

er definert som MUL (dvs. land i gruppen mellom MUL og mellominntektsland), vil bli et sentralt spørsmål i oppfølgingen av arbeidsgruppens rapport.

GSP-ordningen og toll- og kvotefri markedsadgang for de fattigste landene er av betydning for utviklingslandenes muligheter for å eksportere til Norge. Samtidig må vi, på grunnlag av erfaringene til nå, konstatere at anvendelse er begrenset. Det kreves også andre virkemidler for å styrke de fattigste landenes deltakelse i internasjonal handel. Jeg vil derfor nevne at Utenriksdepartementet nylig har igangsatt arbeidet med en handlingsplan for handelsrettet utviklings samarbeid ("aid for trade"). Målet er at en slik plan skal foreligge i løpet av våren slik at den kan inngå i grunnlaget for utarbeidelsen av statsbudsjettet for 2008. Implementeringen av denne planen vil være et viktig bidrag fra norsk side for å sikre bedre utnyttelse av dagens markedsadgang, og av den forbedrede markedsadgangen som utviklingslandene vil kunne få som følge av Doharunden.

Jeg håper denne orienteringen er av nytte for komiteens arbeid.

Vedlegg 2

Brev fra Utenriksdepartementet v/utenriksministeren til utenrikskomiteen, datert 26. mars 2007

Dokument nr. 8:38 (2006-2007):

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Dagfinn Høybråten, May-Helen Molvær Grimstad og Line Henriette Holten Hjemdal om preferanseforhandling og redusert toll for å fremme økt handel med utviklingsland

Jeg viser til brev av 22. februar 2007 hvor det bes om Utenriksdepartementets uttalelse vedrørende forslag fremsatt i dokument nr. 8:38 (2006-2007) og mitt svarbrev av 7. mars 2007. I mitt svarbrev gjør jeg rede for ulike sider ved GSP-ordningen, og viser til at Regjeringens initiativ til en gjennomgang er blitt fulgt opp ved at en interdepartemental arbeidsgruppe er blitt etablert for å foreslå forbedringer og forenklinger i den norske GSP-ordningen. Gruppen har avventet arbeidet noe i lys av utviklingen i WTO, men er nå i avslutningsfasen i sitt arbeid.

Jeg har nå fått opplyst at jeg vil få overlevert gruppens rapport før påske. Gruppen foreslår at rapporten går på åpen høring, med en høringsfrist på seks uker, før Regjeringen behandler saken og tar stilling til hvordan vi vil gå videre med forslagene til forbedringer. Jeg har til hensikt å gi min tilslutning til gruppens forslag om åpen høring. I lys av den forestående høringen finner jeg det riktigst å avvente alle politiske vurderinger og beslutninger i denne saken til høringsuttalelsene foreligger. Samtidig vil derfor arbeidsgruppens rapport og dens forslag være kjent for stortingsrepresentantene ved en mulig nær forestående drøfting i Stortinget, og disse vil da også være relevante for Stortingets behandling av representantforslaget i dokument nr. 8:38 (2006-2007).

Jeg håper denne tilleggsorienteringen vil være av nytte for komiteens arbeid.

Vedlegg 3**Brev fra Utenriksdepartementet v/utenriksministeren til utenrikskomiteen, datert 20. april 2007**

Dokument nr. 8:38 (2006-2007):
Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Hans Olav Syversen, Dagfinn Høybråten, May-
Helen Molvær Grimstad og Line Henriette Holten
Hjemdal om preferansebehandling og redusert toll
for å fremme økt handel med utviklingsland

Jeg viser til brev av 22. februar 2007 hvor det bes om Utenriksdepartementets uttalelse vedrørende forslag fremsatt i dokument nr. 8:38 (2006-2007), og mitt svarbrev av 7. mars 2007, og dessuten mitt brev av 26. mars med tilleggsinformasjon om at rapport fra en interdepartemental arbeidsgruppe kunne forventes å

foreligge om kort tid. Jeg forstår at Utenrikskomiteen på den bakgrunn har besluttet å utsette behandlingen av det aktuelle forslaget.

Vedlagt oversendes 20 eksemplarer av rapporten, som har fått tittelen "Utviklingslandenes markedsadgang til Norge. En gjennomgang av den norske GSP-ordningen med forslag til forbedringer". Jeg har gitt min tilslutning til at rapporten sendes på åpen høring med frist 6. juni 2007 (inkludert netthøring på www.regjeringen.no), før Regjeringen tar stilling til anbefalingene i rapporten.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og til det som står foran, og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber Regjeringen gjennomgå tolltariffer og GSP-ordningen, og vurdere hvordan sammenhengen mellom norsk utviklingspolitikk og handelspolitikk

kan styrkes på dette området, og orientere Stortinget om dette på en egnet måte.

II

Dokument nr. 8:38 (2006-2007) - representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Dagfinn Høybråten, May-Helen Molvær Grimstad og Line Henriette Holten Hjemdal om preferansebehandling og redusert toll for å fremme økt handel med utviklingsland, II - vedlegges protokollen.

Oslo, i utenrikskomiteen, den 16. mai 2007

Olav Akselsen
leder

Marit Nybakk
ordfører

Stortinget

Møte tirsdag den 12. juni 2007 kl. 15.22

Sak nr. 1

Innstilling fra utenrikskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Dagfinn Høybråten, May-Helen Molvær Grimstad og Line Henriette Holten Hjemdal om preferansebehandling og redusert toll for å fremme økt handel med utviklingsland ([Innst.S.nr.209](#) (2006-2007), jf. [Dok.nr.8:38](#) (2006-2007))

TALERE:

- [Marit Nybakk \(A\) \[15:22:37\]](#)
- [Morten Høglund \(FrP\) \[15:25:38\]](#)
- [Finn Martin Vallersnes \(H\) \[15:27:18\]](#)
- [Heikki Holmås \(SV\) \[15:30:14\]](#)
- [Dagfinn Høybråten \(KrF\) \[15:35:14\]](#)
- [Alf Ivar Samuelsen \(Sp\) \[15:40:48\]](#)
- [Anne Margrethe Larsen \(V\) \[15:49:32\]](#)
- [Utenriksminister Jonas Gahr Støre \[15:57:13\]](#)
- [Peter Skovholt Gitmark \(H\) \[15:59:26\]](#)
- [Bjørn Jacobsen \(SV\) \[16:08:51\]](#)
- [Votering](#)

Marit Nybakk (A) [15:22:37] (ordfører for saken):

Dok.nr.8-forslaget dreier seg om sammenhengen mellom norsk utenrikspolitikk og handelspolitikk og de tollfritakene som både Norge, EU og noen øvrige industriland gir de minst utviklede land gjennom tollpreferansesystemet GSP, Generalized System of Preferences. En enstemmig komite er enig i at GSP-systemet bør utvides til å omfatte flere lavinntektsland som i dag ikke defineres som MUL-land.

Det er viktig at Norge er pådriver for et handelssystem som setter utviklingslandene i sentrum. Både eksportsubsidier og dumping av matvarer hindrer for eksempel utviklingslandenes muligheter. En del av en mer langsiktig strategi for å gi utviklingslandene økt markedsadgang for sine eksportprodukter er å utvide ordningen med tollfri adgang for MUL-land. Handel har, som vi vet, brakt millioner ut av fattigdom og bidratt til vekst og utvikling.

Jeg legger til at for de fattigste landene er det likevel nødvendig gjennom både bistand og øvrig utviklingspolitikk - og innen WTO-systemet - å bidra til at de faktisk har produkter å selge. Vi må ha en strategi for å formalisere den uformelle sektoren som i mange MUL-land er svært stor. Vi må, bl.a gjennom « Aid for Trade », bidra til

å sikre infrastruktur og skape produksjon. Her kan også norsk næringsliv bidra mye. Dette var vi også inne på i utviklingsdebatten etter redegjørelsen til Erik Solheim på fredag. Samtidig må vi sikre retten til egen matproduksjon, og at man gjennom matvarebistand og de store matkjedene ikke dumper mat som ødelegger det lokale landbruket. Derfor må det være en sammenheng mellom utviklingspolitikk og handelspolitikk. Jeg vil gi ros til Kristelig Folkeparti som har fremmet forslaget om å utvide GSP-ordningen og se den nettopp i sammenheng med utviklingspolitikken.

Mens komiteen har hatt dette forslaget til behandling, har Regjeringen hatt en interdepartemental gruppe i arbeid. Gruppen foreslår å utvide nettopp denne ordningen med 14 flere lavinntektsland. Rapporten har vært ute på høring og ligger nå i Regjeringen til behandling. Komiteen er enig i innholdet i Dok.nr.8-forslaget, men vil på grunn av den framlagte rapporten avvente Regjeringens behandling. Derfor vedlegges i dag innstillingens II protokollen.

Med dette anbefaler jeg komiteens enstemmige innstilling.

Morten Høglund (FrP) [15:25:38] : Som saksordføreren redegjorde for, er det en enstemmig komite som støtter dette positive initiativet.

Jeg vil bare knytte noen korte kommentarer til de merknadene som Høyre og Fremskrittspartiet har lagt frem i saken, hvor vi påpeker viktigheten av det som nå skjer i Doha-runden, og som er aktuell politikk for øyeblikket. Som utenriksministeren sa i denne sal for vel en ukes tid siden, kan det skje fremskritt i Doha-runden. La oss håpe det, for er det noe som vil være avgjørende for utviklingslandene, er det at man får til noe positivt der.

Jeg vil samtidig si at Norge må ha - som vi for så vidt har - en utviklingspolitisk dimensjon i vårt Doha-forhandlingsmandat. Men noen av oss er litt redde for at de defensive interessene får for stort spillerom, og at vi derfor ikke møter utviklingslandene på den måten vi ideelt sett burde; Norge kunne gjerne strekke seg lenger. Jeg vil si at i hvert fall for Fremskrittspartiets vedkommende er ikke alliansen med Sveits på landbruksområdet det vi oppfatter som den største håndrekning til utviklingslandene. GSP-ordningen og fremskritt der er bra. Et positivt resultat av Doha-runden vil være enda bedre.

Finn Martin Vallersnes (H) [15:27:18] : FNs tusenårs mål er ambisiøse, og vi er snart halvveis til 2015. På fattigdomsområdet er det bedring i en del land som har klart å finne frem til økt internasjonal integrering, ikke minst gjennom økonomisk samkvem og handel. Blant landene i Sør- og Øst-Asia er det flere gode eksempler på det. Men fattigdomsproblemet er allikevel stort, i to områder. Det er i Latin-Amerika, hvor det kanskje mer er et fordelingsproblem enn et ressursproblem, og i Afrika sør for Sahara. Det er særlig disse landene vi retter fokus mot i dagens forslag og ved tidligere forslag - f.eks i vårt eget, Høyres, forslag til budsjettet for i år, der vi gikk enda lenger.

I budsjettet for i år gjorde vi det ut fra en manglende tro på at Doha-runden, utviklingsrunden, skulle bringe denne saken videre i overskuelig fremtid. Det er vi fortsatt skeptiske til, selv om det ennå er et ganske lite åpent tidsvindu i forhold til det amerikanske forhandlingsmandatet. Innen Stortinget trer sammen på ny til høstsesjonen vil vi vite mer om nettopp det. Vi imøteser hvilke konkrete forslag regjeringspartiene da vil fremme på bakgrunn av for det første dagens enstemmige innstilling i foreliggende sak fra utenrikskomiteen, og for det andre den interdepartementale rapporten som nå foreligger. Og som jeg nok må si, vi opplever i en viss grad at den nå blir brukt som et påskudd for at Regjeringen ikke ønsker å gå inn i sakens realiteter på dette tidspunktet.

Jeg skal ikke benytte anledningen til å gjenta vårt syn på handelens betydning som del av utviklingspolitikken. Det fremgår av sakens merknader, ikke minst av våre merknader og forslag til budsjettet 2007. Jeg vil bare slå fast at dess lenger det trekkes ut med slutføringen av Doha-runden, dess viktigere blir det å etablere bilaterale avtaler i mellomtiden - viktig ikke minst for u-landene. I tillegg bør vi øke oppmerksomheten om hvordan bistandsmidlene kan nyttes til å styrke u-landenes forutsetninger for faktisk å ta del i og kvalifisere seg for internasjonal handel og verdensmarkedets krav til logistikk, infrastruktur, dokumentasjon og kvalitetsnormer. Dette er et felt som rommer alt fra å slutte med dumping av billige varer fra i-land i u-land, via transport og innfrielse av krav til tekniske, veterinærmessige og helsemessige normer, til det å bygge seg opp via lokale til regionale og internasjonale markeder. Her er det mye å ta tak i.

Heikki Holmås (SV) [15:30:14] : Jeg synes det er veldig positivt at komiteen har kommet til en enstemmig innstilling på dette feltet, og det er flere grunner til det.

Det ene er - og det er en innfallsvinkel som har vært benyttet og vært en del av debatten lenge - at vi må prioritere de fattigste landene. Spørsmålet er: Hvordan klarer vi å prioritere de fattigste landene? Jeg synes den innfallsvinkelen komiteen har valgt, er god, men samtidig vil jeg jo benytte anledningen til å spørre særlig Høyre, og også Fremskrittspartiet, om dette nå markerer en - for å si det forsiktig - modning av standpunktet deres i forhold til handel. Tidligere har vi hatt enkelte representanter fra Unge Høyre, både tidligere leder Ine Marie Eriksen Søreide og nåværende leder Torbjørn Røe Isaksen, som har argumentert veldig hardt for at det er full liberalisering og full frihandel som hjelper de fattigste landene opp. Men det som ligger til grunn her, og som vi har funnet enstemmighet om i komiteen, er en større fokusering på å gi markedsadgang til de fattigste landene. Hvis det er tilfellet, synes jeg det er veldig positivt, og det kan godt hende Vallersnes vil benytte anledningen til å si noe om det på et senere tidspunkt i debatten.

Det andre er problemstillingen som går på de fattigste landene, nemlig det vi konkluderer med om GSP-gjennomgangen som er foretatt av utvalget, og som jeg synes er veldig spennende. Det er at det er en god del av de fattigste landene som ikke tilfredsstillende strengt byråkratiske reglene som ligger der, noe det i utvalget er foreslått å åpne opp for. Det har vært påpekt også blant en god del av organisasjonene som har jobbet med de fattige landene, og viser at hvis man først er lutfattig, er det helt

nødvendig å ha programmer som « Aid for Trade », som Regjeringen har et opplegg på. I tillegg er det nødvendig med programmer for å se på byråkratiet, for å sørge for at de fattigste landene i større grad fanges opp.

Så er det landbruket, som jo alltid er et av de store diskusjonstemaene. Spørsmålet er hvem som vil tjene på en full handelsliberalisering. Det er jo ingen tvil om at det er de økonomiene som er best rigget for å eksportere til Norge, som vil være de som har muligheten til å utnytte en åpning i landbruksadgangen. Jeg synes jo det er atskillig mer positivt å rette virkemidlene som ligger her, inn mot de fattigste landene.

I tillegg mener jeg det er nødvendig at vi erkjenner at det må finnes en asymmetri. Ganske mange som er opptatt av, og som selv er lokalisert i de fattigste landene i Afrika, sier nemlig at det er viktig ikke å ta utgangspunkt i om Afrika klarer å fø seg selv. For det er helt klart at Afrika har muligheten til å gjøre det, og vil også få muligheten og anledningen til å gjøre det nettopp gjennom at det finnes en asymmetri i den handelen som finner sted. Vi er kjent med - det ble også tatt opp av både Bill Clinton, da han var i Norge, og andre - hvordan land som egentlig er i utmerket stand til å fø seg selv, opplever dumping av matvarer fra EU og andre land, og dermed at grunnlaget for å bygge opp et eget marked på området ødelegges. Dette er noe av det vi er nødt til å adressere både i den helhetlige handelspolitikken vår, og i Doha-runden videre.

Jeg ser jo at bl.a. Venstre, og i øyeblikket husker jeg ikke om Kristelig Folkeparti er med på det, benytter innstillingen i revidert til allerede å gå videre i denne saken og åpne for handelsadgang for flere land. Det synes jeg er litt spesielt, all den tid vi nå sier at vi har en prosess gående. Men ok, da får vi diskusjonen opp én gang til. Fra Regjeringens side er det varslet at de jobber med det nå, det har vært ute på høring, høringsuttalelsene er kommet inn, og vi synes det er all right å ta en skikkelig runde på dette før vi går videre.

Når 50 % av de matvarene vi spiser i Norge, er importert, sier det seg selv at det viktigste vi kan gjøre for å forbedre u-landenes og de fattige landenes muligheter for å øke eksporten til Norge, er å sørge for å dreie en større andel av den importen vi allerede har av matvarer, over til de fattigste landene. Det er dette arbeidet jeg mener vi nå er kommet et skritt videre med, og som jeg ser fram til å se om vi klarer å fullføre i løpet av høsten.

[\[Neste innlegg\]](#) av Heikki Holmås]

Dagfinn Høybråten (KrF) [15:35:14] : Da Kristelig Folkeparti fremmet dette Dok.nr.8-forslaget, hadde vi som mål å få til noe som kunne skape flertall og praktiske resultater.

Dagens regjering, representert ved utviklingsministeren, varslet i Stortinget at det skulle foretas en full gjennomgang av GSP-ordningen, med sikte på å foreslå endringer i 2007-budsjettet. Men det skjedde ikke. Derfor bestemte vi i Kristelig Folkeparti oss for å legge fram et eget forslag for å fortgang i arbeidet.

Sist gang vi fikk til en bedre markedsadgang for de fattige utviklingslandene, var under Bondeviks andre regjering, i 2002. Fra 1. juli det året ble det innført full toll- og

kvotefri markedsadgang for alle lovlige varer fra de minst utviklede landene, de såkalte MUL-landene.

Det har vært fremmet forslag senere, uten at dette har fått flertallsgjennomslag. Vi tenkte derfor nøye gjennom utformingen av vårt forslag denne gangen. Vi ønsker ikke å foreslå tiltak som kan rasere norsk landbruk. Vi vil heller ikke foregripe de tunge takene som Norge trolig må ta som følge av WTO-forhandlingene.

På den annen side ser vi et handlingsrom, fordi det fortsatt eksisterer en rekke handelshindringer overfor utviklingsland, uten at det egentlig vil utgjøre noe vesentlig problem for norske næringer om vi forbedret markedsadgangen for en del lavinntektsland utover gruppen av de aller fattigste landene. Det er dette vi denne gang har hatt som mål å få gjort noe med.

Vi tok derfor opp to forslag. For det første:

« Stortinget ber Regjeringen gjennomgå tolltariffer og GSP-ordningen, og vurdere hvordan sammenhengen mellom norsk utviklingspolitikk og handelspolitikk kan styrkes på dette området, og orientere Stortinget om dette på en egnet måte. »

Og for det andre:

« Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om tollfritak eller lavere tolltariffer overfor flere utviklingsland, da spesielt landene i gruppen mellom MUL og mellominntektsland, i skatte-, avgifts- og tollforslaget for 2008. »

Vi er svært fornøyd med at samtlige partier på Stortinget har gitt sin tilslutning til Kristelig Folkepartis forslag om å bedre handelsbetingelser for import av varer fra u-land til Norge, og da særlig import av varer fra fattige land som ikke har fått innvilget fullt tollfritak allerede.

I dag vil Stortinget vedta det første forslaget, og innholdet i det andre forslaget har fått alle partienes støtte i utenrikskomiteens enstemmige merknader. Komiteen ber Regjeringen fremme forslag om tollreduksjoner eller tollfritak overfor disse landene i innstillingen. Dette er gledelig, og det vil bidra til å styrke sammenhengen mellom norsk utviklingspolitikk og norsk handelspolitikk.

Det foreligger, som saksordføreren var inne på, nå en rapport fra et interdepartementalt utvalg om mulige tiltak for å bedre markedsadgangen fra u-land til Norge, og denne rapporten har vært nyttig i gjennomgangen av saken. Den interdepartementale arbeidsgruppen har fremmet flere konkrete forslag for å bedre betingelsene for import av u-landsvarer til Norge. Det er foreslått å innvilge fullt tollfritak til 14 nye utviklingsland med lave nasjonale inntekter og å redusere andre tollsatser på varer fra andre utviklingsland med 20 prosentpoeng. Uten at jeg vil gå inn på alle enkeltheter i disse forslagene, vil jeg generelt si at dette er meget gode forslag. Det vil være naturlig at Regjeringen følger dem opp, som en oppfølging av dette forslaget som behandles i dag.

Det er en enstemmig utenrikskomite som i merknadene sier seg enig i innholdet i vårt forslag II i Dok.nr.8:38. Derfor regner jeg med at Regjeringen vil fremme forslag om fullt tollfritak eller lavere tolltariffer overfor flere utviklingsland, da spesielt landene mellom MUL-gruppen og mellominntektsland allerede til høsten, dvs. i skatte-, avgifts- og tollforslaget for 2008. Det er ingen grunn til å vente. Dette bør gjennomføres ved første naturlige korsvei. Etter min oppfatning er det når vi har de årlige skatte- og avgiftsvedtakene og tolltariffvedtakene.

For vår del har vi ønsket å gå raskere fram. I revidert nasjonalbudsjett har vi lagt inn 1 mill. kr for å gi inndekning for fullt tollfritak for alle varer fra 14 nye lavinntektsland, som den interdepartementale arbeidsgruppen har foreslått det bør innføres fullt tollfritak for. Det innebærer altså at vi allerede i revidert nasjonalbudsjett foreslår å følge opp arbeidsgruppens anbefaling når det gjelder de 14 nevnte landene, og at tollfritak for de fire store landene vurderes i budsjettopplegget for 2008.

Det Dok.nr.8-forslaget Stortinget nå behandler, er fra vår side et ledd i oppfølgingen av Kristelig Folkepartis program for inneværende stortingsperiode, hvor dette står eksplisitt nevnt. For Kristelig Folkeparti er det viktig å skape bedre sammenheng i Norges samlede politikk overfor utviklingslandene. Det vi gjør gjennom utviklingsbistanden, gjennom gjeldslettetiltak og gjennom handelspolitikken, påvirker de fattige landenes utviklingsmuligheter. Vårt forslag om bedre markedsadgang for flere utviklingsland er et ledd i strategien for å skape en mer helhetlig norsk utviklingspolitikk.

La meg avslutningsvis også understreke at økt tollfrihet ikke må brukes som en dårlig unnskyldning for å rasere eller svekke norsk bistand. Tollfrihet skal ikke erstatte bistand. Tollfrihet er et annet virkemiddel som skal bidra til det samme overordnede mål. I en helhetlig utviklingspolitikk er det ikke billigere varer for norske forbrukere som er hovedmålet, det er bedre økonomi og tryggere næringsgrunnlag for produsenter i utviklingsland.

Alf Ivar Samuelsen (Sp) [15:40:48] : Først vil jeg slutte meg til de intensjonene som Kristelig Folkeparti har hatt med dette Dok.nr.8-forslaget, og de merknadene som komiteen og flertallet i komiteen har fremmet i innstillingen.

Det er rom i Norge for at vi både øker handelen med fattige utviklingsland, og utvider kvotene for en del av disse landene. Regjeringen har arbeid på gang for å få til dette. Allerede i Soria-Moria-erklæringen stadfestet Senterpartiet og våre regjeringskolleger at Regjeringen skal « øke importkvotene for fattige land, også ikke-MUL land », samt « målrette bistand mot å sette MUL-land i stand til å utnytte sine handelspreferanser ».

Senterpartiet har tidligere tatt til orde for å styrke svakere utviklingslands markedsadgang og konstaterer at det i liten grad er konflikt mellom de minst utviklede landene og andre svakere utviklingsland når det gjelder produksjon, eksportinteresser og muligheter, og norsk behov for importvern. Dette ble bekreftet av John Mutunga, lederen for den kenyanske bondebevegelsen, KENFAP, på konferansen « Kan Afrika fø seg selv? » sist uke. Det kenyanske bønder ønsker å selge til Norge, er ikke i konflikt med det som Norge ønsker å produsere for eget forbruk, sa han. Han understreket retten til å produsere mat for innenlands bruk, men ikke til å dumpe subsidierte varer på verdensmarkedet og lokale markeder.

Det er et faktum at av 50 % av den jordbruksimporten som Norge har, kommer 70 % fra EU. Mye av dette kunne like gjerne komme fra utviklingsland. Senterpartiet har derfor tatt til orde for at Norge utfordrer EU til at nye kvoter gjennom bl.a. EØS-avtalens artikkel 19-forhandlinger, beregnet for gjensidig markedsadgang, skal komme utviklingslandene til gode. Allerede i dag gis det stadig bedre preferanser til EU enn til

utviklingslandene. Utviklingslandene får stadig større vansker med å konkurrere med et EU som har stor overproduksjon og solide subsidier som støtter dumping på verdensmarkedet.

Hva er det jeg vil si med dette? Mitt poeng er at økt markedsadgang i form av generelle tollreduksjoner ikke kommer til å hjelpe for de fattigstes markedsadgang til Norge eller noe annet sted. Det har Null for MUL-ordningen vist med all tydelighet. Markedsadgangstiltak må først komme gjennom målrettede tiltak, kombinert med støtte til økt produksjon og oppfyllelse av helse- og miljøkrav. Generelle tollettelser har en tendens til bare å utnyttes av land med markedsrett, EU, USA og til en viss grad Brasil og Argentina. Derfor må vi bruke GSP-ordningen, som man foreslår. Men Senterpartiet mener at en skal utnytte fleksibiliteten i GSP-ordningen til å foreta målrettede tiltak, kombinert med utviklingshjelp og bistand for å utvikle nye systemer for å styrke nasjonale og lokale produsenter.

Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2007 var det en samlet utenrikskomite som viste til de mange undersøkelser som bekrefter at Afrika har problem med produksjonskapasiteten, både for eget marked og for de handelsmuligheter som måtte åpne seg. Komiteen merker seg også at flere undersøkelser viser at investeringer i Afrika i stor grad retter seg mot råstoffutvinning. Derfor bad komiteen om at Regjeringen i den nye helhetlige Afrika-politikken legger spesielt vekt på næringsstrategier for Afrika. Komiteen ser de ulike regionale samarbeidskonstellasjonene i Afrika som mer relevante i en slik strategi enn om landene strategien satser på, tilhører gruppen av de minst utviklede.

Dette er viktig kunnskap. Vi kan ikke regne med å oppnå ønsket utviklingseffekt ved å gjennomføre en generell liberalisering basert på bruttonasjonalprodukt eller andre monetære kriterier. Senterpartiet vil hevde at vi må ta for oss de regionale konstellasjonene, f.eks i Afrika, i Latin-Amerika, i Karibia og i Asia. Vi må bidra til å styrke produksjonskapasiteten og til at disse landene kan få beskytte egne markeder og regionale markeder.

For eksempel har Kenya de siste årene hatt en solid vekst, men av dette har 80 % av eksportveksten gått til naboland i COMESA-området - sørlige og østlige Afrika. Kenya er det eneste lavinntektsland i Det øst-afrikanske fellesskap, sammen med tre MUL-land: Uganda, Rwanda og Tanzania. Det er slike regionale strukturer vi kan styrke med målrettende tiltak.

Dette budskapet kom på nytt fra utenriksministermøtet i African Union i Durban i mai: regionale samarbeidsstrukturer må være byggesteinene for Afrikas integrering i den globale økonomi. UNCTAD har nettopp lansert en rapport som uttrykker en bekymring over at nord-sør-handelsavtaler forstyrrer regional integrasjon og sør-sør-handelsavtaler. Den sier at det er det regionale samarbeidet som kan danne grunnlaget for bedre utvikling i sør. Benjamin Mkapa, tidligere president i Tanzania, sier noe av det samme i sin vurdering av UNCTAD-rapporten på vegne av South Centre i Genève, som han leder.

Komiteen har i innstillingen til Dok.nr.8-forslaget bedt Regjeringen komme tilbake til Stortinget med et mer konkret forslag til hvordan dette kan gjøres. Regjeringen har selv gjort et arbeid, og rapporten hadde høringsfrist 6. juni.

Senterpartiet merker seg at også Bondelaget i sin høringsuttalelse er positiv til tiltak som kan styrke utviklingslandenes import til Norge og bruken av GSP-ordningen

for dette. Bondelaget viser også til at effektiviteten vil bli best med målrettede tiltak. Samtidig bes det om en vurdering av konsekvensene i Norge av foreslåtte tiltak. Senterpartiet er enig i dette. Vi må gjennomføre dette på en ansvarlig måte og ikke redusere effekten av eksisterende preferanser for verken MUL-landene eller de andre landene vi ønsker å hjelpe. Rapporten om markedsadgang for utviklingsland, som Regjeringen har hatt på høring, foreslår i tillegg MUL-status for 14 land med lavt BNP, og en generell tollreduksjon for andre utviklingsland. Det siste mener jeg vil være å undergrave alle de preferansene vi gir de svakeste.

Senterpartiet håper at vi kan få til målrettede tiltak som virker, framfor en generell liberalisering og tollreduksjon som de største kan dra nytte av. Derfor ser vi fram til at Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med forslag om slike målrettede tiltak for markedsadgang, kombinert med støtte til produksjonskapasitet, organisering av markedssystemene, sysselsetting og regional utvikling for MUL-landene og andre lavinntektsland.

Anne Margrethe Larsen (V) [15:49:32] : Takk til forslagsstillerne for å ha satt et viktig tema på dagsordenen, nemlig handel og utviklingsland.

Venstre peker på tre ulike typer tiltak i sin utviklingspolitikk: å fremme handel, stimulere til næringsutvikling og yte bistand. Det er et viktig tiltak for oss å fremme handel, herunder bedre og mer rettferdige rammebetingelser for handel. I tillegg ønsker vi å hjelpe utviklingsland med å nå fram til våre markeder med sine produkter. Når det gjelder næringsutvikling i sør, fokuserer vi på små og mellomstore bedrifter. Samtidig vil Venstre ha et fortsatt høyt nivå på bistanden, noe vi bidrog til under Bondevik II-regjeringen.

Økt handel er en viktig forutsetning for å fremme utvikling. Sett i lys av det er vi enige i nødvendigheten av å rydde opp i det generelle tollpreferansesystemet, GSP-ordningen, for å styrke sammenhengen mellom utviklings- og handelspolitikk. Vi stiller oss derfor helt og holdent bak forslagene i dette Dok.nr.8-forslaget. Jeg har her lyst til å nevne at vi i forbindelse med revidert budsjett foreslår at flere fattige land skal få tollfrihet til Norge.

Eksportdrevne økonomier i Asia er lysende eksempler på at handel kan fremme utvikling. Samtidig vil jeg minne om at bedret markedsadgang til Norge ikke er en trylleformel som gjør at utviklingen vil skyte fart i fattige utviklingsland.

Importen fra de minst utviklede land utgjorde bare 0,2 % av Norges samlede import i 2005. Trenden for de aller fleste utviklingsland har vært negativ de siste årene, til tross for GSP-ordningen. Dette gjelder både som andel av total norsk import og målt i nominell verdi i kroner.

Når det gjelder landbruksprodukter, har de minst utviklede land toll- og kvotefri markedsadgang til Norge. Dette innebærer en betydelig konkurransefordel i forhold til andre land og vis-à-vis norske produsenter. Like fullt er importen av landbruksvarer fra de minst utviklede landene ubetydelig, og viser nesten ingen tegn til vekst.

Blant de få positive trekkene når det gjelder u-landsimport, er klesimport fra Bangladesh og blomsterimport fra Tanzania. Dette viser at fri markedsadgang ikke er nok for å fremme eksport fra utviklingsland til Norge. Jeg vil her peke på tre grunner.

Det ene er at Norge er et høyt utviklet og kresent marked som ligger langt unna. For å kunne eksportere til et slikt marked kreves et stort apparat, herunder en velfungerende logistikk og et effektivt salgsladd. De færreste utviklingsland har tilgang til dette.

Den andre grunnen er mangelen på kunnskap. Utviklingsland trenger mer kunnskap om og kapasitet til å etterleve reglene i Norge og andre land når det gjelder tekniske produktstandarder som regulerer handel med mat, dyr og planter.

Den tredje grunnen er at mange land ikke har like god markedsadgang for industriprodukter til Norge som de fattigste utviklingslandene. EU-landene og en rekke andre land har gjennom EØS-avtalen, EFTA-avtalen og EFTAs handelsavtaler tollfri adgang. GSP-ordningen kan kun bidra til at u-landene ikke har dårligere vilkår enn mange i-land. Utover fjerning av gjenværende toll på klær og andre tekstilvarer vil GSP-ordningen være av begrenset betydning for å øke importen av industrivarer fra utviklingsland.

For å øke importen fra utviklingsland til Norge kreves også andre virkemidler enn nulltoll og fravær av importkvoter. Sentrale stikkord her er investeringer, teknologioverføring og handelsrettet utviklingssamarbeid.

Jeg tror faktisk sistnevnte kan være et område hvor det er ønskelig å tenke nytt med hensyn til hvordan man kan få på plass en større varestrøm fra fattige utviklingsland til Norge. Det er f.eks erfaringer innen økologisk landbruk med å etablere såkalt helkjedeavtaler, der statlige midler bidrar til å få på plass varestrømmer på noen områder. Det er en idé som kunne overføres til andre varegrupper.

Jeg tror nøkkelen er å få på plass noen varestrømmer som teller noe, og så vil handelen kunne generere ny handel.

Slike virkemidler vil være målrettet for å øke eksporten spesifikt til Norge. De bør imidlertid også innrettes slik at de kan bidra til en generell økning av u-landenes eksport til andre land der de måtte finne markeder. For mange fattige land kan det være større eksportmuligheter i mer utviklede utviklingsland som f.eks. Sør-Afrika og India, enn i Norge. For mange fattige land kan det rett og slett være mest realistisk å videreutvikle handelen med sine nærområder.

Venstre stiller seg helhjertet bak en opprydding innen vår GSP-ordning. Samtidig erkjenner vi at dette vil ha lite å si for vår totale import fra utviklingsland.

Av mye større betydning i så måte er Doha-runden. Den nærmer seg nå sannhetens øyeblikk. Jeg merket meg at utenriksministeren sa fra denne talerstol mandag 4. juni at enighet om utfallet i Doha-runden kunne komme « veldig fort hvis det nå blir akselerasjon inn mot slutten av denne måneden ». Vi ser med spenning fram til dette, og forutsetter at Regjeringen gjør hva den kan for å bidra til et positivt resultat.

Doha-runden skulle bli utviklingslandenes runde. Den skulle bevirke kvantesprang mot en mer rettferdig og utviklingsfremmende internasjonal handel. Hvis det viser seg å ikke være mulig å redde Doha-runden før tiden løper ut, vil dette innebære et stort tilbakeslag med hensyn til å bruke handel til å fremme utvikling.

Til slutt vil jeg nevne at et sammenbrudd av Doha-runden trolig vil medføre en enda sterkere satsing på regionale og bilaterale handelsavtaler. Norge deltar her aktivt gjennom inngåelse av en rekke slike avtaler gjennom EFTA. Det er først og fremst de rike landene som tjener på slike avtaler, mens de fattigste blir stilt på sidelinjen. De vil

ikke ha ressurser og kompetanse til å delta i den videre liberaliseringen av verdenshandelen.

Jeg håper derfor i det lengste at Doha-runden kommer i mål, og at ikke utviklingslandenes interesser blir glemte. Hvis ikke vil det multilaterale frihandelssystemet bli svekket, noe som kan gjøre det vanskeligere å bruke handel som et middel for å fremme utvikling i fattige land. Uansett utfallet av Doha-runden bør Norge bidra aktivt til å videreutvikle og styrke WTO. Systemet må reformeres, åpnes og demokratiseres.

Presidenten: Den reglementmessige tiden for formiddagsmøtet er snart omme. Presidenten vil foreslå at dette møtet fortsetter til behandlingen av sak nr. 1 er avsluttet.

- Det anses vedtatt.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [15:57:13] : Jeg skal ikke trekke tiden unødig ut. Jeg vil slutte meg til det som er sagt om det store bildet om Doha-runden. Det avgjørende store spørsmålet er å få på plass en ny global handelsavtale, og Norge vil bidra til det. Vi må være mentalt og politisk forberedt på at det kan skje fort, selv om det nå mot slutten av denne måneden er tilspisset og ganske steile fronter.

Jeg har to korte kommentarer. Det er to forslag i dette Dok.nr.8-forslaget. Arbeidsgruppen som jeg har nedsatt, har kommet med sin rapport. Den er oversendt til komiteen som en slags bakgrunnsinformasjon. Komiteens innstilling er jo en type høringsuttalelse, omtrent. Men det er kommet en rekke andre høringsuttalelser, som det ble nevnt her, med frist 6. juni. Dem går vi nå igjennom, og vi vil så behandle saken så raskt som mulig over sommeren.

Så ønsker vi å se på sammenhengen mellom utviklingspolitikk og handelspolitikk, og utviklingsministeren har nedsatt et utvalg for å se på såkalt koherens, eller sammenheng, i norsk politikk på ulike områder i forhold til utviklingsland.

Når det gjelder spørsmålet om fullt tollfritak eller lavere tolltariffer overfor flere utviklingsland, har den foreliggende rapporten anbefalt at ordningen med toll- og kvotefri adgang skal utvides til å gjelde 14 lavinntektsland, i tillegg til de 50 MUL-landene som ordningen gjelder for i dag. Det har kommet en rekke positive syn på dette i høringen, men det er også kommet negative reaksjoner. Dette må vi vurdere, og det er som vi kunne forvente. Vi vil foreta en grundig vurdering av argumentene som fremmes i rapporten og i høringsuttalelsene, og komme tilbake til Stortinget med Regjeringens konklusjoner.

Så vil jeg til sist bare si, som det er påpekt fra enkelte talere, at det ikke er snakk om enten handel eller bistand, men om begge deler, slik at de tiltakene vi her treffer, bør være ledsaget av en norsk strategi for såkalt Aid for Trade, og jeg håper at vi kanskje i diskusjonen om dette kan komme tilbake og se de to dimensjonene i sammenheng.

Peter Skovholt Gitmark (H) [15:59:26] : Jeg tenkte jeg skulle begynne med å være litt personlig og si: Jeg tror på frihandel. Jeg tror faktisk at hvis jeg selv skulle hatt en formålsparagraf, hadde frihandel vært et av momentene jeg hadde trukket inn. Jeg mener sterkt at frihandel og handel virker. Frihandel henter mennesker ut av fattigdom. Det skaper arbeidsplasser. Det fører til en generell velstandsutvikling. Det fører til større valgfrihet, og som en bieffekt av det - for så vidt ikke viktig - så skaper det også billigere varer. Men det er frihandel kombinert med - som utenriksministeren sa - målrettet bistand som virker best for å få mennesker ut av fattigdom.

Vi ser at vi på den ene siden ligger i verdenstoppen når det gjelder bistand, men på den andre siden, nærmest på en hyklersk måte, skjuler oss bak all verdens regulativer når det gjelder handel, kvoter, toll mv. Det var grunnen til at Høyre i sitt alternative budsjett for 2007 ønsket å utvide ordningen med toll- og kvotefrihet for de såkalte MUL-landene til å gjelde ytterligere nesten 50 land. Det ville ha vært et betydelig bidrag til å øke handelen inn til Norge.

Men jeg stiller en del spørsmål knyttet til å utvide ordningen, og også når det gjelder dem som er innenfor ordningen, for flere av de landene som er innenfor dagens ordning, og som vil være innenfor den ordningen som også Kristelig Folkeparti foreslår, er blant verdens diktaturer. Det er ikke enkelt å åpne opp og nærmest premiere land som Nord-Korea og Zimbabwe med handelsmuligheter til Norge. Det må problematiseres. Det er åpenbart at land vi åpner opp markedsadgang til, vil ha en sterkere sjanse for å bli vinnere i framtiden.

Men når jeg nå går tilbake igjen til bistanden, er det for å si at norsk målrettet bistand også må bidra til å åpne opp for handel nettopp til Norge. Det kan gjøres så enkelt som å gjøre ordningen når det gjelder MUL, bedre kjent. Dette er en lite kjent ordning blant de landene som har mulighet for å eksportere i dag. Det går på å hjelpe til for å nå f.eks veterinærhensyn som Norge krever, som både er kostnadsdrivende og problematisk å tilfredsstille. Og det går ikke minst på at norsk bistand i mye sterkere grad må gå ut på å bygge opp infrastruktur i de landene hvor vi er involvert, slik at varene man produserer, kan nå et marked.

La meg så si at det er helt naturlig at vi først, spesielt blant de fattigste landene, fokuserer på landbruksprodukter. Historisk sett vet vi at et land nærmest går i trapper. Man går fra å være et landbruksproduserende land til å få kunstgjødsel, til å kunne produsere til utover egen befolkning, til å kunne selge dette videre til naboland og til andre, til å gå videre til tekstilvarer og sko, til maskiner, og så til litt mer avanserte maskinvarer, til teknologi, og til slutt er det tjenester. Vi kjenner igjen dette fra land i Sørøst-Asia, og vi kan se på Norge som et annet eksempel. Vi finner dette stigtrinnet stort sett overalt hvor vi ser på velstandsutvikling.

Så må jeg nevne Samuelsen's innlegg så vidt, fordi representanten tar opp viktigheten av at u-land skal ha muligheten for å beskytte seg selv. Det er et skudd i foten. Hovedproblemet til u-land i dag er at hoveddelen av deres handel nettopp ikke foregår i den regionen de er en del av. Det foregår i altfor liten grad handel generelt. Hvis man da gjør som representanten Samuelsen sier, og bidrar til å bygge opp tollmurer landene imellom, som er naboland, vil det utelukkende bety at man forlenger avstanden til markedet og vil selge mindre. Og når land A og land B har forskjellige varer som produseres, vil det fremdeles være altfor liten handel og dermed altfor liten grad av mennesker som skaper arbeidsplasser og hentes ut av fattigdom.

Når vi snakker om handel og frihandel, føler jeg at vi har et behov for også å ta steget litt ut av MUL-landene. Jeg har valgt å knytte et par kommentarer til Kina.

Vi kjenner alle « made in Kina »-etiketten og vet at den blir stadig mer utbredt, at verden ikke lenger bare er leker, tekstiler og sko fra Kina, men i stadig større grad elektronikk, bildeler og datamaskiner.

Går man tilbake og ser på 1978, var jo det året for den store reformprosessen for Deng Xiaoping, som mente at åpning mot utsiden, eller « duiwai kaifang », var en statlig styring av eierskap som hadde blitt oppgitt i sterkere grad og redusert, mot at friheten ble økt. Fra 1950 til 1975 var Kinas BNP pr. innbygger stabilt på omtrent en femtedel av verdensgjennomsnittet. Nå er tallet 85 %. Den årlige vekstraten har ligget på 8-10 % de siste årene, eller over lang tid. Selv om Kinas andel av verdens vareeksport er på formidable 10 %, må man regne med en kraftig økning. Kinas befolkning teller som kjent 20 %. Det vil derfor være landets store arbeidskraftreserve som vil bidra til fortsatt vekst når det gjelder både produksjon og eksport.

Kinas enorme eksport ses av mange på som en trussel. I 2006 hadde Kina et handelsoverskudd med USA på astronomiske 230 milliarder dollar. Dette er overhodet ingen trussel. Kinas økte handel med omverdenen integrerer landet i den verden de så lenge var isolert fra. Det henter hundrevis av millioner mennesker ut av fattigdom, og norske og amerikanske forbrukere får - som en bieffekt av dette - billigere varer. I tillegg importerer Kina nå stadig flere varer, og Kina får selv et handelsunderskudd fra et stadig større antall land, bl.a en del i Afrika.

Frihandel skaper vinnere, og det er det vinnerlaget vi må bygge opp under.

[\[Neste innlegg\]](#) av Peter Skovholt Gitmark]

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Heikki Holmås (SV) [16:06:30] : Jeg følte bare et lite behov for å arrestere Peter Skovholt Gitmark, for jeg følte jeg gav ham en utfordring nettopp i forhold til hva det er som er Høyres politikk.

Jeg oppfatter at Peter Skovholt Gitmark, i hvert fall i utgangspunktet, sier at full frihandel er et mål mellom alle. Men jeg oppfatter at han skyver det målet ganske langt fram i tid sånn som det ligger nå, og nå har man lagt seg på en linje med gradvis innfasing av de forskjellige landene.

Jeg vil bare påpeke at det er en ganske stor forskjell mellom det som ble sagt nå, og det som Peter Skovholt Gitmark var med på i finansinnstillingen i fjor. Der står det at man ønsker å utvide det eksisterende norske tollfritaket til å « omfatte nærmere 90 ytterligere lavinntekts- og midlere inntekts utviklingsland i løpet av 2007 ». Det er i realiteten alle de som står i denne listen som jeg har her, som man ønsker skal ha null toll. Det er noe helt annet enn det det er lagt opp til fra utvalget, som ligger her.

Er det slik at Høyre allerede før vi har begynt denne debatten, har konkludert med at de ønsker nullfritak for alle, fra de fattigste landene til Brasil, så er jo det en grei opplysning for debatten.

Peter Skovholt Gitmark (H) [16:07:45] : La meg begynne svaret mitt nå som jeg begynte innlegget mitt i sted med å si at « jeg tror på frihandel ». Det gjør Høyre også.

Vi vet at frihandel faktisk fungerer. Vi håper virkelig at WTO-prosessen som vi ser fremover, vil medføre økt grad av frihandel.

Når vi la inn i budsjettet for 2007 at i overkant av 90 land ville være inkludert i den norske ordningen med toll- og kvotefritak, var ikke det bare ut fra et ønske om å gjøre de norske forbrukerne til vinnere, men det var også fordi vi ønsket å hente mennesker ut av fattigdom. Det er et ledd i å få økt frihandel og åpne opp Norge. Vi begynner med Norge først. Jeg synes det er problematisk at dagens regjering dessverre begynner med en del landbruksinteresser, jf. Samuelssens innlegg.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Bjørn Jacobsen (SV) [16:08:51] : Det er godt at det er stor semje om eit så godt forslag. Eg har nokre ankepunkt.

Skal vi gjere noko som ikkje fungerer godt nok - skal vi gjere meir av det, før vi får det til å fungere? Det har jo vist seg at MUL-ordninga ikkje har fungert. Det er langt frå Matagalpa i Nicaragua til ein butikk på Karl Johan - akkurat som det er langt « fra Namsos å te Royal Albert Hall ». Vi snakkar om nasjonsbygging, og vi snakkar om å « empower » land til å kunne delta i ein handel.

Eg er positivt innstilt til at vi no kan prøve det ut, for kanskje ligg løysinga i dei landa som ligg litt lenger oppe i form av å vere i stand til å handle. Eg er veldig positiv til at vi no utvidar til dei mellomlanda for å sjå om vi der kan gjere oss erfaringar. Men vi må også ned og finne ut kvifor det ikkje fungerer for MUL-landa. Om ikkje, fungerer det berre som eit avlatsopplegg. Vi kan seie: Vi har frihandel, vi har sagt velkommen - utan å gjere folk i stand til å komme. Det er ikkje marknadskreftene som kan ordne det - der må vi vere med og fasilitere. Det har Kyrkja gjort saman med handelsnæringa. Saman med ICA har dei, 300 meter frå der eg bur i Molde, opna ein butikk som er eit bindeledd direkte mellom meg og den fattige bonden i Afrika. Vi vil ha meir av det, meir av positive tiltak frå næringslivet og frå bøndene sjølve. Vi veit at også norske samvirkeorganisasjonar er inne her.

Eg trur det kjem til å skje mykje på dette området. No når Regjeringa kjem med nye forslag, trur eg vi er på rett veg. Dei erfaringane vil vere dei viktigaste. Vi må få kjøtt på dette handelsbeinet utan å gå inn i for eller imot frihandelsdebatten altfor mykje.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

(Votering, se side 3548)

Stortinget tar da pause fram til kl. 18.

Møtet hevet kl. 16.11.

[Tilbake](#)

5. Vedlegg

I det følgende er vedlagt tre dokumenter:

Vedlegg 1: Utenriksdepartementets høringsbrev av 23. april 2007

Vedlegg 2: Liste over høringsinstanser som har mottatt høringsbrevet

Vedlegg 3: Anbefalingene i rapporten som ble sendt på høring

Adressater i henhold til vedlagte liste

Hens. ref.:

Vår ref.
07/02432

Dato
23. april 2007

Utviklingslandenes markedsadgang til Norge. Rapport fra en interdepartemental arbeidsgruppe med forslag til forbedringer i den norske GSP-ordningen. Åpen høring.

Vedlagt oversendes for eventuelle kommentarer en rapport fra en interdepartemental arbeidsgruppe med forslag til forbedringer i den norske GSP-ordningen. Høringsfristen er satt til onsdag 6. juni 2007. Høringsuttalelser sendes til Utenriksdepartementet ved WTO/OFX D-seksjonen på følgende epost-adresse: s-wto@mfa.no. Det gjøres samtidig oppmerksom på at rapporten legges ut for netthøring på www.regjeringen.no.

Bakgrunn: Den norske ordningen for tollpreferanser for utviklingsland (Generalized System of Preferences - GSP) ble etablert i 1971, og har senere vært gjenstand for en rekke gjennomganger og endringer. Utenriksministeren ga i november 2005 klarsignal for en ny gjennomgang med sikte på å foreslå forenklinger og forbedringer. På grunnlag av utenriksministerens mandat ble det etablert en arbeidsgruppe ledet av Utenriksdepartementet ved WTO/OFXD-seksjonen og med representanter fra Finansdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Norad, Nærings- og handelsdepartementet og Toll- og avgiftsdirektoratet.

Arbeidsgruppen overleverte sin rapport til utenriksministeren den 19. april. Utenriksministeren besluttet at rapporten skulle sendes på åpen høring før regjeringen tar stilling til arbeidsgruppens anbefalinger. Anbefalingene frengår av rapporten, men følgende hovedpunkter kan fremheves:

- Utvidelse av ordningen for toll- og kvotefri markedsadgang for alle varer fra de minst utviklede land (MUL) til også å gjelde de nest svakeste landene, nærmere bestemt 14 andre lavinntektsland med befolkning under 7,5 mill. innb.

Postadresse:

Knutstrømsvei

0251 Oslo

Bank innbetaling:

6325 06 02822

Org. nr.: 972 417 920

Telefon:

22 24 36 00

Telefaks:

22 24 03 21/00

Saksbehandler:

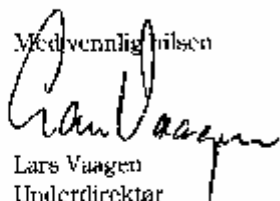
Kaja H. Dyrén

post@mfa.no

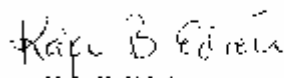
www.odla.dep.no/ut

- Forbedret preferansemargin for øvrige n-land ("ordinære GSP-land") innenfor Norges minsteadgangskvoter i WTO (dvs. for enkelte landbruksvarer).
- Mindre endringer i overvåkings- og sikkerhetsmekanismene og i opprinnelsesreglene (for små varepartier), ingen endring i kvoteordningene.
- Klargjøring av kriteriene for hvilke land som skal være omfattet av GSP-ordningen, hvorav en av følgene vil være at tidligere sovjet-republikker inkluderes.
- Tiltak med sikte på økt bruk av GSP-ordningen.

Med vennlig hilsen

Lars Vaagen
Underdirektør

Kaja B. Edrén
Rådgiver

Vedlegg 2: Liste over høringsinstanser som har mottatt høringsbrevet.

Utviklingslandenes markedsadgang til Norge. Interdepartemental rapport. Høringsliste.

Organisasjon	Adresse	By
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030 Oslo
Finansdepartementet	Postboks 8008 Dep	0030 Oslo
Fiskeri- og kystdepartementet	Postboks 8118 Dep	0032 Oslo
Fornyings- og administrasjonsdepartementet	Postboks 8004 Dep	0030 Oslo
Helse- og omsorgsdepartementet	Postboks 8011 Dep	0030 Oslo
Justis- og politidepartementet	Postboks 8005	0030 Oslo
Miljøverndepartementet	Postboks 8013 Dep	0030 Oslo
Nærings- og handelsdepartementet	Postboks 8014 Dep	0030 Oslo
Olje- og energidepartementet	Postboks 8148 Dep	0033 Oslo
Statsministerens kontor	Postboks 8001	0030 Oslo
Utenriksdepartementet	Postboks 8114 Dep	0032 Oslo
Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)	Postboks 8034	0030 Oslo
Toll- og avgiftsdirektoratet	Postboks 8122 Dep	0032 Oslo
Attac Norge	Osterhaugsgt. 27	0183 Oslo
Coop NKL BA	Postboks 1173 Sentrum	0107 Oslo
Det internasjonale Handelskammer, ICC Norge	Sommerrogt. 1	0255 Oslo
Eksportutvalget for fisk (EFF)	Postboks 6176	9291 Tromsø
Fairtrade Max Havelar Norge	Storgt. 11	0155 Oslo
Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNH)	Postboks 2473 Solli	0202 Oslo
Fiskeri og havbruksnæringens landsforening (FHL)	Postboks 5471 Majorstuen	0305 Oslo
Forbrukerombudet	Rolf Wickstrømsvei 15	0486 Oslo
Forbrukerrådet	Rolf Wickstrømsvei 15	0486 Oslo
Forum for Utvikling og Miljø	Storgt. 11	0155 Oslo
Gartnerhallen A/L	Postboks 111 Økern	0509 Oslo
GRO Industrier	Nøtterøvn. 1	3127 Tønsberg
Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon (HSH)	Postboks 2483 Solli	0202 Oslo
Handelskampanjen	handelskampanjen@handelskampanjen.no	
Hoff Norske Potetindustrier BA	Serviceboks 110	2810 Gjøvik
Initiativ for etisk handel	Karl Johansgt. 8	0154 Oslo
Innovasjon Norge	Postboks 448 Sentrum	0104 Oslo
INTSOK	Postboks 631 Skøyen	0275 Oslo
Kirkens Nødhjelp	Postboks 7100 St. Olavs pl	0130 Oslo
Kjøttbransjens Landsforbund (KLF)	Postboks 6279 Etterstad	0603 Oslo
Kjøttindustriens Fellesforening (KIFF)	Postboks 5469 Majorstuen	0305 Oslo
Konkurransetilsynet	Postboks 439 Sentrum	5805 Bergen
Konserverfabrikkenes Landsforening	Haakon VII's gt. 5	0161 Oslo

Landsorganisasjonen i Norge (LO)	Youngsgaten 11	0181 Oslo
Natur og Ungdom	Torggt. 34	0183 Oslo
Norges Bank	Postboks 1179 Sentrum	0107 Oslo
Norges Bondelag	Postboks 9354 Grønland	0135 Oslo
Norges Colonialgrossisters Forbund	Postboks 6793 Sentrum	0106 Oslo
Norges Fiskarlag	Pirsenteret	7010 Trondheim
Norsk Gartnerforbund	Schweigaardsgt. 34 F	0191 Oslo
Norges Rederiforbund	Postboks 1452 Vika	0116 Oslo
Norges Råfisklag	Postboks 6162	9291 Tromsø
Norgesfôr AS	Postboks 8728 Youngstorget	0028 Oslo
Norkorn	Postboks 5484 Majorstuen	0305 Oslo
Norsk Akkreditering	Fetvn. 99	2007 Kjeller
Norsk Bonde- og Småbrukarlag	Øvre Vollgt. 9	0158
Norsk Felleskjøp	Postboks 9237 Grønland	0134 Oslo
Norsk Folkehjelp	Storgt. 33 A	0028 Oslo
Norsk Industri	Postboks 7072 Majorstua	0306 Oslo
Norsk Landbrukssamvirke Servicekontor	Postboks 9347 Grønland	0135 Oslo
Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund	Arbeidersamfunnets plass 1	0181 Oslo
Norske Sjømatbedrifters Landsforening (NSL)	Postboks 639 Sentrum	7406 N- Trondheim
NorStella	C.J. Hambros pl. 2 C	0164 Oslo
Nortura (Gilde)	Postboks 360 Økern	0513 Oslo
Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)	Postboks 5250 Majorstuen	0303 Oslo
Næringsmiddelbedriftenes landsforening (NBL)	Postboks 5472 Majorstuen	0305 Oslo
Redd Barna	Postboks 6902, St. Olavs plass	0130 Oslo
Statens landbruksforvaltning	Postboks 8140 Dep	0161 Oslo
TINE Norske Meierier/Tine BA	Postboks 25	0051 Oslo
Unikorn	Utstikker 3, Vipppetangen	0150 Oslo
Utviklingsfondet	Grensen 9 B	0159 Oslo

Vedlegg 3: Anbefalingene i rapporten som ble sendt på høring

Høringsuttalelsene relaterer seg til anbefalingene i rapporten fra den interdepartementale arbeidsgruppen.

Rapporten kan gjenfinnes på Utenriksdepartementets sider på www.regjeringen.no (bl.a. under menypunktet "høringer"), og kan bestilles i papirformat fra Departementenes servicesenter med publikasjonskode E-819 (epost: publikasjonsbestilling@dss.dep.no, telefax 22 24 27 86, www.publikasjoner.dep.no).

Rapportens kapittel 2, hvor anbefalingene er listet opp, gjengis her i sin helhet, for enkel referanse ved lesning av høringsuttalelsene:

2. ARBEIDSGRUPPENS ANBEFALINGER

Denne rapporten inneholder, foruten bakgrunnsinformasjon i kap.3, drøftinger av følgende spørsmål:

- Hvilke land som skal være med i GSP-ordningen – og på hvilken måte (kap.4)
- Tollpreferanser for industrivarer og for landbruksvarer (kap.5)
- Administrative forenklinger (kap.6)
- Tiltak som kan fremme iverksettelse og bruk av GSP-ordningen (kap.7)

For konklusjoner på disse drøftingene vises det til avslutningen under hvert punkt i rapporten. På grunnlag av disse konklusjonene er arbeidsgruppens anbefalinger som følger:

Hvilke land GSP-ordningen skal omfatte

1. Det **anbefales** at den til enhver tid gjeldende "DAC-liste" fra OECD legges til grunn for hvilke land som skal omfattes av den norske GSP-ordningen.

***Kommentar:** "DAC-listen" (jf. vedlegg i pkt.8.2) utarbeides av OECDs utviklingskomite (DAC). Listen revideres hvert tredje år, og fastslår hvilke land som er godkjent som mottakere av offisiell utviklingshjelp, bl.a. som grunnlag for utarbeidelse statistikk. DAC-listen gjennomgikk en større revisjon våren 2006, som bl.a. medførte at tidligere Sovjet-republikker ble inkludert i listen på linje med andre utviklingsland. Listen grupperer utviklingslandene i lavinntektsland, lavere mellominntektsland og høyere mellominntektsland iht. data og inntektsgrenser fra Verdensbanken.*

2. Som følge av pkt.1 **anbefales** at 11 nye land inkluderes i GSP-ordningen,

***Kommentar:** Revisjonen av DAC-listen i 2006 medførte at 11 selvstendige stater som tidligere var delrepublikker i Sovjetunionen, nå inngår i DAC-listen på regulær basis. På den bakgrunn er det naturlig og rimelig at disse landene inkluderes i den norske GSP-ordningen ut fra samme kriterier som andre land. Disse 11 er lavinntektslandene Moldova, Kirgisistan, Tadsjikistan og Usbekistan, og de lavere mellominntektslandene Armenia, Aserbajdsjan, Georgia, Hviterussland, Kasakhstan, Turkmenistan og Ukraina.*

3. Som følge av pkt.1 **anbefales** at en rekke land eller territorier som ikke er oppført på DAC-listen tas ut av GSP ordningen.

Kommentar: DAC-listen omfatter kun land med BNI pr.innb. under 10.065 USD i 2004 (med et visst unntak knyttet til "graduering"). Dette innebærer at Hong Kong Kina, Macao Kina, Bahamas, Brunei-Darussalam, Kuwait, Bahrain, Qatar og Forente arabiske emirater ikke er oppført i DAC-listen, og disse bør derfor tas ut av GSP. De fire siste landene inngår for øvrig, sammen med Saudi Arabia og Oman, i Gulf Cooperation Council (GCC) som for tiden forhandler om en handelsavtale med EFTA. Saudi Arabia står fortsatt på DAC-listen, men med en fotnote om "graduering" idet BNI pr.innb. hadde passert 10.065 USD i 2004, og det er derfor naturlig også å ta Saudi Arabia ut av GSP-ordningen samtidig med øvrige høyinntektsland. Dette kan eventuelt gjøres ved inngåelse av handelsavtale EFTA-GCC. Anbefalingen innebærer også at en rekke øysamfunn/territorier, som GSP-ordningen forøvrig ikke er iverksatt for, og som alle er underlagt britisk, nederlandsk, fransk, australsk eller amerikansk styre, strykes fra listen over GSP-land.¹

4. Det **anbefales** at land som det inngås handelsavtaler med (gjennom EFTA eller bilateralt), konsekvent tas ut av GSP-ordningen i samsvar med etablert praksis, men at det gjøres et unntak for handelsavtalen EFTA-SACU.

Kommentar: Land som Norge inngår bindende bilaterale preferanseavtaler med, noe som hittil kun er gjort gjennom EFTAs handelsavtaler med tredjeland, tas normalt ut av GSP-ordningen når avtalene trer i kraft. Dette har hittil medført at følgende land over tid er tatt ut av GSP-ordningen: Bulgaria, Chile, Israel, Jordan, Kroatia, Libanon, Makedonia, Marokko, Mexico, Romania, Singapore, Slovenia, Sør-Korea, Tunisia, og Tyrkia. Egypt tas ut når avtalen som er inngått mellom EFTA og Egypt trer i kraft, og flere andre GSP-land kan bli gjenstand for det samme når nye avtaler inngås. Norge/EFTA har inngått en handelsavtale med SACU-landene (Botswana, Lesotho, Namibia, Swaziland og Sør-Afrika) der avtalen fastslår at GSP-ordningen fortsatt skal gjelde. Det skyldes bl.a. særtrekk ved SACU og forskjeller i inntektsnivå mellom SACU-landene. Dermed videreføres også de spesielle vilkårene som gjelder for Botswana og Namibia, som idag får tilnærmet samme GSP-behandling som MUL selv om de er mellominntektsland.

Utvidelse av ordningen for toll- og kvotefri markedsadgang til flere lavinntektsland

5. Det **anbefales** at GSP-ordningens særlige ordning for toll- og kvotefri markedsadgang til det norske markedet for alle varer fra de land som omfattes, som hittil kun har omfattet de 50 minst utviklede land (MUL), utvides til å gjelde alle lavinntektsland iht. til den til enhver tid gjeldende DAC-liste, og som samtidig har en befolkning under 75 mill. innbyggere. Dette vil innebære at denne ordningen (heretter kalt "nulltoll-ordningen") vil omfatte 14 lavinntektsland i tillegg til de 50 MUL som den gjelder for i dag. Foreligger det særlige handels- og utviklingsrelaterte hensyn, må det utvises

¹ Dette gjelder Gibraltar (UK), Bermuda-øyene (UK), Falklands-øyene (UK), Cayman-øyene (UK), Britiske Jomfruøyer, Pitcairn (UK), Nederlandske antiller, Nykaledonia (Fr.), Fransk Polynesia, Australøyene og fransk Antarktis (Fr), Christmas Islands (Aus), Cocos-øyene (Aus), Norfolkøya (Aus), Heard-øya og McDonald-øyene (Aus), Midway-øyene (USA), , Johnston og Sand -øyene (USA), Wake-øyene (USA), Amerikanske Jomfruøyer, Karolinene (USA), Marianene (USA), Samoa-øyene (USA), Guam (USA),

skjønn i forhold til en rigid anvendelse av DAC-listen når det gjelder hvilke land som skal være omfattet.

Kommentar: Lavinntektsland er iht. DAC-listen land med BNI pr.innb. under 825 USD i 2004. 68 land tilhører denne gruppen, hvorav 50 er gitt status som minst utviklede land (MUL). Tas anbefalingen til følge, vil seks afrikanske lavinntektsland som ikke er MUL bli inkludert i nulltoll-ordningen: Elfenbenskysten, Ghana, Kenya, Kamerun, Republikken Kongo og Zimbabwe. Åtte lavinntektsland utenfor Afrika vil bli inkludert: Nicaragua, Moldova, Kirgisistan, Tadsjikistan, Usbekistan, Mongolia, Nord-Korea, Papua-Ny-Guinea. Fire lavinntektsland har en befolkning over 75 mill.innb.: India, Pakistan, Vietnam og Nigeria. Slik befolkningsstørrelse er et sårbarhetskriterium som inngår i FNs kriterier for MUL (jf. vedlegg i pkt.8.3). Disse fire landene anses følgelig for å være mindre sårbare enn øvrige lavinntektsland, og dermed for å ha mindre prekære behov når det gjelder handel og utvikling. De inkluderes derfor ikke i nulltoll-ordningen.

Ordinære GSP-preferanser for landbruksvarer

6. Det **anbefales** at GSP-ordningens tollreduksjon økes med 20 prosentpoeng innenfor WTOs minsteadgangskvoter for landbruksvarer².

Kommentar: Dette vil medføre at alle u-land som ikke er inkludert i nulltoll-ordningen (jf.pkt.5) får en økt preferanse innenfor kvotene på bekostning av industrilandene. Det innebærer at for eksempel storfekjøtt fra Brasil, som i dag får en reduksjon på 10 pst. i forhold til anvendt toll, nå vil få en tollreduksjon på 30 pst.

Toll på industrivarer (klær og andre tekstilvarer)

7. **Anbefaling** nr.5 ovenfor innebærer at 14 lavinntektsland får tollfri markedsadgang for alle klær og andre tekstilvarer, i tillegg til de land som allerede har tollfrihet i dag. Arbeidsgruppen har vurdert mulighetene for å forbedre markedsadgangen for enda flere land. Ulike alternativer drøftes i rapportens pkt.5.1. Arbeidsgruppen har imidlertid ikke funnet grunnlag for å konkludere denne drøftingen med å utforme spesifikke forslag til ytterligere forbedringer.

Kommentar: Når det gjelder industrivarer/fisk anvender Norge i dag kun toll for enkelte klær og andre tekstilvarer. GSP-ordningen gir i utgangspunktet u-landene tollpreferanse i form av full tollfrihet for alle industrivarer. For u-land som ikke er MUL er det imidlertid gjort unntak for en del klær og andre tekstilvarer. Disse er inntatt i en særskilt unntaksliste (se rapportens 8.1). I rapportens pkt.5.1 vurderes dels det alternativ at all gjenværende toll på industrivarer fjernes, dels alternativer for å forbedre GSP-ordningen slik at unntakslisten gjelder færre u-land enn idag.

Forenklinger på det administrative området

² Minsteadgangskvoter i WTO er gjengitt i vedlegg 8.6

8. Det **anbefales** at det foretas en endring i §16 i forskriften om opprinnelsesregler i GSP slik at et produkts GSP-opprinnelse kan dokumenteres ved en fakturaerklæring fra eksportøren i stedet for et opprinnelsesbevis attestert av kompetente myndigheter i GSP-landet dersom verdien av vareforsendelsen ikke overstiger 100 000 kroner (mot 25 000 kroner i dag).

***Kommentar:** Dette vil innebære en betydelig avbyråkratisering fordi det for langt flere varepartier ikke vil være krav om godkjenning av eksportlandets myndigheter, med det ekstraarbeid, forsinkelser og gebyrer m.m. dette kan innebære. Bruk av fakturaerklæring forutsetter imidlertid at varen forblir i Norge, idet det på et slikt grunnlag ikke kan utstedes erstatningssertifikater for videre forsendelse til EU og Sveits.*

9. Det **anbefales** at opprinnelsesreglene i GSP videreføres uten endringer, med unntak for anbefalingen i pkt.8. Norske tollmyndigheter bør, innenfor sitt nære samarbeid med EU og EFTA, vurdere mulighetene for å forenkle opprinnelsesreglene og praktiseringen av disse slik at de i minst mulig grad fremstår som en hindring for import av varer fra utviklingsland.

***Kommentar:** Opprinnelsesreglene kan oppleves som så kompliserte og rigide at de kan hindre en mer omfattende utnyttelse av GSP-ordningen. Imidlertid er opprinnelsesregler en forutsetning for at det skal kunne gis reelle preferanser gjennom GSP. Samtidig er opprinnelsesreglene i GSP basert på det nære samarbeidet med EU- og EFTA-landene på dette området, med bl.a. adgang til kumulasjon og bruk av "erstatningssertifikater". De kan dermed ikke endres vesentlig uten at det oppstår problemer i dette samarbeidet. Problemer med opprinnelsesreglene for klær og andre tekstilvarer har vært søkt løst ved at det kan gjøres unntak fra bearbeidingskravene på grunnlag av søknad. Hittil er det kun Laos som har gjort bruk av denne unntaksbestemmelsen. Ved avvikling av all gjenværende toll på klær og andre tekstilvarer (som er ett av alternativene under pkt.7) vil imidlertid opprinnelsesreglene for klær og andre tekstilvarer ha mindre betydning.*

10. Det **anbefales** at de to forskiftene om overvåkning og sikkerhetsmekanisme, fastsatt av TAD og LMD, endres og samles i en enkelt forskrift administrert av Statens landbruksforvaltning (SLF), slik at krav om forhåndssøknad om GSP-importtillatelse i TADs tidligere forskrift fjernes (dvs. varene i liste 6A i TADs konsolidert GSP-tekst). På det grunnlag vil ordningen bestå i SLFs løpende observasjon av faktisk import på grunnlag av importstatistikk fra TADs database TVINN. Sikkerhetsmekanismen i form av importstans utløses på grunnlag av gjeldende kriterier ved faktisk observasjon av importøkning som setter markedsbalansen i fare. Så langt i GSP-ordningens historie er det aldri blitt innført slike mottiltak.

***Kommentar:** Enkelte sider ved dagens overvåkningsordning har så langt ikke hatt noen praktisk funksjon, og representerer merarbeid som synes unødvendig. Systemet med forhåndssøknad om tillatelse til innførsel kan virke som et kompliserende og dermed handelshindrende tiltak i seg selv. En gjennomføring av anbefalingen vil i noen grad avhjelpe begge disse ulempene samtidig som muligheten for raske mottiltak mot plutselig og uventet importøkning opprettholdes.*

Kvoteordninger

11. Det **anbefales** at det ikke foretas endringer når det gjelder kvoteordningene i GSP-ordningen.

***Kommentar:** På bakgrunn av beskjeden bruk av dagens GSP-kvoter (med unntak for honning, jf. vedlegg i pkt.8.7), og i lys av anbefaling nr.5 om utvidelse av ordningen med toll- og kvotefri markedsadgang slik at denne omfatter 64 land (- som kvoteordninger da ikke vil ha direkte betydning for, mens den indirekte betydning eventuelt vil være negativ som følge av sterkere konkurranse fra andre u-land), anses det ikke som formålstjenlig å utvide GSP-kvotene eller foreta andre endringer på dette området.*

Tiltak for å øke bruken av GSP-ordningen

12. Det **anbefales** at UD i nært samarbeid med Norad, TAD og utenriksstasjonene gjennomfører tiltak for at GSP-ordningen skal være iverksatt og gyldig til enhver tid for alle land som er med i ordningen, og særlig for de land som er inkludert i nulltoll-ordningen.

***Kommentar:** Spesifikke tiltak er foreslått i rapportens pkt.7.1. Tiltakene innebærer bl.a. en aktiv bruk av utenriksstasjonene til å påse at de land de har ansvar for til enhver tid oppfyller de krav som gjelder.*

13. Det **anbefales** at UD i nært samarbeid med Norad, TAD og utenriksstasjonene gjennomfører informasjonstiltak for å styrke kunnskapen om og interessen for GSP-ordningen og de eksportmulighetene den skaper, særlig i de land som er inkludert i nulltoll-ordningen.

***Kommentar:** Spesifikke informasjonstiltak er foreslått i rapportens pkt.7.2 Tiltakene omfatter bl.a. forbedret informasjon på internett og i form av trykt materiale samt seminarer og kurs i regi av TAD i de mest aktuelle landene.*

14. Det **anbefales** at bruken av tollpreferansene i GSP-ordningen stimuleres gjennom intensivert handelsrettet utviklingssamarbeid.

***Kommentar:** En prosjektgruppe i UD vil i løpet av første halvår 2007 utarbeide en handlingsplan for styrking av det handelsrettede utviklingssamarbeidet ("aid for trade"). Denne handlingsplanen må også omfatte dette GSP-relaterte aspektet samt tiltakene under anbefaling nr. 11 og 12., jf. Soria Moria -erklæringens formulering om at "Regjeringen vil målrette bistand mot å sette MUL-land i stand til å utnytte sine handelspreferanser".*

15. Det **anbefales** at UD følger opp gjennomgangen med en utredning av u-landenes muligheter og begrensinger når det gjelder eksport til det norske markedet. Hensikten vil være å identifisere mer konkret de vareslag u-landene har størst potensiale for å eksportere til Norge og hvilke betingelser som påvirker importen av disse varene når det gjelder bl.a. infrastruktur, standarder/matsikkerhet, nivå på tollsatsene og markedsføring. Finansdepartementets representant mener at en i tillegg bør utrede om

det kan være mulig å kutte i tollsatsene på landbruksvarer, og eventuelt hvor mye, uten at dette rammer norsk landbruksproduksjon.

***Kommentar:** Det er av generell interesse å få mer informasjon om de muligheter og begrensninger u-landene har knyttet til handel. Det vil også være av stor verdi å få et klarere bilde av hvilke produkter som er av spesiell interesse for ulike utviklingsland.*

16. Det **anbefales** at arbeidsgruppens rapport sendes på åpen høring i samsvar med retningslinjene i Fornyings- og administrasjonsdepartementets utredninginstruks før regjeringen tar stilling til arbeidsgruppens anbefalinger.